

A – A Törvényszék tevékenysége 2011-ben

Marc Jaeger elnök

Noha 2011-ben nem került sor a Törvényszék részleges megújítására, összetétele szempontjából ez az év nem jelentett teljes stabilitást. Ugyanis, bár a 2010 júniusában lemondott T. Tchipev helyébe kinevezett M. Kancheva lépett a Törvényszék tagjai közé, sajnálatos módon E. Moavero Milanesi távozott a bírák köréből. A Törvényszék életében gyakorivá váltak az ilyen típusú, az előre meghatározott módon három évente bekövetkező személycserék kereteit meghaladó változások, amelyekre megfelelő bírósági szervezeti és igazgatási intézkedésekkel kell válaszolni.

Statisztikai szempontból 2011 vitathatatlanul a rekordok éve volt. Így az összesen 772 nyilvántartásba vett új ügy közel 15%-os emelkedést jelent 2010-hez képest (636 érkezett ügy), amely évben szintén addig nem tapasztalt szintet értünk el e tekintetben. Hasonlóképpen az elbírált ügyek számának számottevő növekedése (35%) a Törvényszék példátlan méretű igazságszolgáltatási tevékenységéről tanúskodik 714 befejezett üggyel (2010-ben 527), amelyhez 52 befejezett ideiglenes intézkedés iránti eljárás is társul. Ezt az eredményt a Törvényszék által a tág értelemben vett *case management*, illetve az informatikai eszközök és a határozatszerkesztési módszerek terén végrehajtott jelentős reformok gyümölcsének kell tekinteni.

Bár a Törvényszéknek törekednie kell arra, hogy tartósan fenntartsa a 2011-ben elért ütemet, külső körülmények miatt nem garantálható, hogy ez évről évre következetesen megismétlődik. Folytatni kell tehát a reformokat annak érdekében, hogy a Törvényszék ne csupán kezelni tudja a peres ügyek számának folyamatos növekedését, hanem az ítélkezési ügyhátralék csökkentésére is képes legyen. Megjegyzendő ugyanis, hogy a fentebb ismertetett rendkívüli eredmények ellenére emelkedett a folyamatban lévő ügyek száma, és elérte az 1308-at, továbbá az eljárások tartama is nőtt, átlagosan 26,7 hónapra (szemben a 2010. évi 24,7 hónappal).

Mivel teljes mértékben kiaknáztuk a belső reformokban rejlő lehetőségeket, a továbbiakban a Törvényszék eljárási szabályzatának modernizációjáról érdemes gondolkodni annak érdekében, hogy eljárási szempontból hatékonyabban és rugalmasabban kezeljük a Törvényszék elé kerülő, különböző típusú ügyeket, mégpedig tiszteletben tartva a felek eljárási jogait. E kétségkívül szükséges fejlesztéseken felül azonban a legfontosabb az, hogy 2011 mérlege alapján egyértelmű, hogy a Törvényszék jövője ésszerűen nem képzelhető el szerkezeti reformok és újabb források biztosítása nélkül, annak ellenére, hogy e tekintetben kedvezőtlenek a gazdasági, pénzügyi és költségvetési feltételek.

A Törvényszék előtti peres ügyek jellegét illetően meg kell állapítani, hogy 2011-ben nőtt az állami támogatásokkal kapcsolatos ügyek száma (67 érkezett ügy), ismét nagyon jelentős volt a szellemi tulajdonnal kapcsolatos ügyek aránya (219 ügy, vagyis az összes ügy 30%-a), valamint váratlanul és jelentősen megnőtt az Európai Unió által az egyes harmadik országokban tapasztalható helyzettel összefüggésben elfogadott korlátozó intézkedésekre vonatkozó keresetek száma (93 érkezett ügy), ami különösen érzékletesen mutatja, hogy az Uniónak a jogalkotási aktusokra és a rendeleti jellegű jogi aktusokra vonatkozó tevékenysége közvetlen hatást gyakorol a Törvényszék helyzetére. Ezenfelül a Törvényszék elé kerülő peres ügyeket általános módon a növekvő változatosság és összetettség jellemzi, amiről az alábbiakban, a Törvényszék különböző tevékenységi területeit – vagyis a jogszerűséggel (I.) és a kártérítéssel (II.) kapcsolatos jogvitákat, a fellebbezéseket (III.), valamint az ideiglenes intézkedés iránti kérelmeket (IV.) – illetően kifejtettek is tanúskodnak.

I. A jogszerűséggel kapcsolatos jogviták

Az EUMSZ 263. cikk alapján előterjesztett keresetek elfogadhatósága

1. Keresetindítási határidő

A megsemmisítés iránti keresetek elfogadhatóságának feltétele az EUMSZ 263. cikk hatodik bekezdésében előírt határidő betartása, amely bekezdés értelmében a megsemmisítés iránti kereseteket az esettől függően az intézkedés kihirdetésétől vagy a felperessel történő közlésétől, illetve ennek hiányában attól a naptól számított két hónapon belül kell megindítani, amikor arról a felperes tudomást szerzett. A Törvényszék eljárási szabályzata 102. cikke 1. §-ának megfelelően, ha a megtámadott jogi aktust kihirdették, ezt a határidőt az említett kihirdetéstől számított tizennegyedik nap végétől kell számítani.

A Törvényszék kibővített tanácsa által a T-268/10. sz., *PPG és SNF kontra ECHA* ügyben 2011. szeptember 21-én hozott végzés (az EBHT-ban még nem tették közzé, fellebbezett) alapjául szolgáló ügyben az Európai Vegyi anyag-ügynökség olyan határozatát támadták meg, amelyet az a REACH-rendelet¹ alapján öt terhelő kötelezettségnek megfelelően az internetes oldalán tett közzé. A Törvényszék, mivel megállapította, hogy az eljárási szabályzat 102. cikkének 1. §-a kizárólag az *Európai Unió Hivatalos Lapjában* kihirdetett határozatokra vonatkozik, és hogy ebben az ügyben nincs olyan rendelkezés, amely a megtámadott határozat Hivatalos Lapban történő kihirdetését írná elő (ellentétben például az állami támogatásokra vonatkozó határozatokkal), úgy ítélte meg, hogy a határidő nem hosszabbítható meg tizennégy nappal. Ennek megfelelően kimondta, hogy a kereset elfogadhatatlan.

Ezenfelül a T-468/10. sz., *Doherty kontra Bizottság* ügyben 2011. április 1-jén hozott végzésében (az EBHT-ban még nem tették közzé) a Törvényszék kimondta, hogy tekintettel az eljárási szabályzat 43. cikkének 3. §-ára (amely szerint az eljárási határidők számításánál kizárólag a Hivatalhoz történt benyújtás napja irányadó), a keresetlevél telefaxon történő benyújtásakor figyelembe veendő idő a Törvényszék Hivatala által regisztrált idő. Mivel az Európai Unió Bíróságának székhelye – az EU-Szerződés 6. jegyzőkönyve szerint – Luxemburgban van, így a luxemburgi időt kell figyelembe venni.

Végül a T-409/09. sz., *Evropaïki Dynamiki kontra Bizottság* ügyben 2011. június 22-én hozott végzésében (az EBHT-ban még nem tették közzé, fellebbezett) a Törvényszék kimondta, hogy az eljárási szabályzat 102. cikkének (2) bekezdésében szereplő, a távolságra tekintettel járó tíznapos határidő csak az eljárási határidőkre vonatkozik, és nem az Európai Unió Bírósága alapokmányának 46. cikkében rögzített öt éves elévülési időre, amelynek letelte a szerződésen kívüli felelősség megállapítása iránti igény elenyészését vonja maga után. Ennek megfelelően az eljárási határidők – így a keresetindítási határidő is –, illetve az Unióval szembeni, szerződésen kívüli felelősség megállapítása iránti igényre vonatkozó öt éves elévülési idő jellegüknél fogva különböznek. Ugyanis a keresetindítási határidők kógensek, és nem tartoznak sem a felek, sem a bíróság rendelkezési körébe, mivel azokat a jogviszonyok egyértelműségének és biztonságának biztosítása érdekében vezették be. Ennélfogva az uniós bíróságnak akár hivatalból is vizsgálnia kell, hogy

¹ A vegyi anyagok regisztrálásáról, értékeléséről, engedélyezéséről és korlátozásáról (REACH), az Európai Vegyi anyag-ügynökség létrehozásáról, az 1999/45/EK irányelv módosításáról, valamint a 793/93/EGK tanácsi rendelet, az 1488/94/EK bizottsági rendelet, a 76/769/EGK tanácsi irányelv, a 91/155/EGK, a 93/67/EGK, a 93/105/EK és a 2000/21/EK bizottsági irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2006. december 18-i 1907/2006/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL L 396., 1. o.).

a keresetet az előírt határidőkön belül terjesztették-e elő. Az uniós bíróság viszont hivatalból nem hozhat fel a szerződésen kívüli felelősség megállapítása iránti igény elévülésére alapított jogalapot.

2. Az EUMSZ 263. cikk negyedik bekezdése – Az alkalmazás első esetei

a) A rendeleti jellegű jogi aktus fogalma

Az EK 230. cikk negyedik bekezdése a magánszemély által a nem neki címzett aktus ellen indított kereset elfogadhatóságát ahhoz a kettős feltételhez köti, hogy a megtámadott aktus a felperest közvetlenül és személyében érintse. Az ítélkezési gyakorlat szerint azon természetes vagy jogi személyek, akik nem címzettjei valamely határozatnak, csak akkor állíthatják, hogy személyükben érintettek, ha ez a határozat sajátos jellemzőik vagy egy őket minden más személytől megkülönböztető ténybeli helyzet folytán vonatkozik rájuk, és ezáltal a címzetthez hasonló módon egyéníti őket.²

A Lisszaboni Szerződés 2009. december 1-jei hatálybalépésével megváltoztak a megsemmisítés iránti keresetek elfogadhatóságának feltételei. Ennek megfelelően az EUMSZ 263. cikk negyedik bekezdése értelmében bármely természetes vagy jogi személy eljárást indíthat a neki címzett vagy az őt közvetlenül és személyében érintő jogi aktusok ellen, továbbá az őt közvetlenül érintő olyan rendeleti jellegű jogi aktusok ellen, amelyek nem vonnak maguk után végrehajtási intézkedéseket. A Törvényszék első alkalommal értelmezte ezt a rendelkezést, amelynek célja, hogy szélesítse a magánszemélyek uniós bírósághoz fordulásának lehetőségét.

Ennek megfelelően a T-18/10. sz., *Inuit Tapiriit Kanatami és társai kontra Parlament és Tanács* ügyben 2011. szeptember 6-án kibővített tanácsban hozott végzésében (az EBHT-ban még nem tették közzé) a Törvényszék először határozta meg az EUMSZ 263. cikk negyedik bekezdése szerinti „rendeleti jellegű jogi aktus” fogalmát. A Törvényszék ez utóbbi rendelkezést értelmezve megállapította, hogy az – noha a „határozat” szót elhagyja – a keresetindítást egyrészt az egyedi aktusokkal, másrészt a természetes vagy jogi személyt közvetlenül és személyében érintő általános hatályú jogi aktusokkal, harmadrészt a természetes vagy jogi személyt közvetlenül érintő, végrehajtási intézkedést maga után nem vonó, rendeleti jellegű jogi aktusokkal szemben teszi lehetővé. A Törvényszék szerint a szó köznapi értelmében vett „rendeleti jellegű” kifejezésből az következik, hogy az ezen harmadik lehetőséggel érintett jogi aktusok ugyancsak általános hatályúak. Mindazonáltal – amint az az EUMSZ 263. cikk rendszeréből és az említett, eredetileg az Európai Alkotmány létrehozásáról szóló szerződés tervezete III-365. cikke negyedik bekezdésének javasolt rendelkezés elfogadásához vezető jogalkotási folyamat kiindulópontjából kiténik – ez a lehetőség nem összességében az általános hatályú jogi aktusokra, hanem csak a rendeleti jellegű jogi aktusokra vonatkozik. A Törvényszék, amely ezúttal teleologikus érvelést követett, hozzátette, hogy összhangban van e rendelkezés céljával – nevezetesen azzal, hogy lehetővé tegye valamely magánszemély számára, hogy keresetet indítson az olyan általános hatályú jogi aktusok ellen, amelyek nem jogalkotási aktusok, elkerülve ezáltal azt az esetet, hogy ezen személynek jogot kelljen sértenie ahhoz, hogy a bírósághoz fordulhasson –, hogy a jogalkotási aktus ellen indított kereset elfogadhatóságának feltételei megszorítóbbak, mint a rendeleti jellegű jogi aktus ellen indított kereset esetében.

² A Bíróság 25/62. sz., *Plaumann kontra Bizottság* ügyben 1963. július 15-én hozott ítélete (EBHT 1963., 197., 223. o.).

A szóban forgó ügyben a Törvényszék megállapította, hogy a megtámadott jogi aktust, nevezetesen a főkatermékek kereskedelméről szóló rendeletet³ az EK-Szerződés (az EK 251. cikk) szerinti együttdöntési eljárásban fogadták el. Hangsúlyozva, hogy az EUMSZ 289. cikkből kitűnik, hogy azon jogi aktusok tekinthetők jogalkotási aktusoknak, amelyeket az EUMSZ 294. cikk szerinti eljárásnak (rendes jogalkotási eljárás) megfelelően fogadtak el, és hogy ezen eljárás lényegében az együttdöntési eljárást veszi át, a Törvényszék a jogi aktusok EUM-Szerződésben szereplő különböző kategóriái alapján megállapította, hogy a megtámadott rendelet jogalkotási aktusnak kell minősíteni. Ennek megfelelően az EUM-Szerződés értelmében vett jogalkotási aktusnak vagy rendeleti jellegű jogi aktusnak való minősítés azon a szemponton alapul, hogy elfogadásához jogalkotási eljárás vezetett-e vagy sem. Ebben az ügyben tehát a felperesek által előterjesztett kereset elfogadhatósága attól függött, hogy bizonyították-e, hogy az említett rendelet őket a fent említett második lehetőség értelmében, az EUMSZ 263. cikk negyedik bekezdésében említett módon, közvetlenül és személyükben érinti.

b) A közvetlenül való érintettség és a végrehajtási intézkedéseket maga után nem vonó jogi aktus fogalma

A Törvényszék a T-262/10. sz., *Microban International és Microban (Europe) kontra Bizottság* ügyben 2011. október 25-én hozott ítéletében (az EBHT-ban még nem tették közzé) a rendeleti jellegű jogi aktus említett fogalma alapján állapította meg egy olyan kereset elfogadhatóságát, amelyet a felperesek által is gyártott vegyi anyagnak, a triklozánnak az élelmiszerekkel rendeltetésszerűen érintkezésbe kerülő műanyagok és műanyag tárgyak előállításához felhasználható adalékanyagok listájára történő fel nem vételéről szóló bizottsági határozat ellen terjesztettek elő.

A Törvényszék megállapította, hogy egyrészt a megtámadott határozatot a Bizottság végrehajtási hatásköreinek gyakorlása során, nem pedig jogalkotási hatásköreinek gyakorlása során fogadta el, másrészt a megtámadott határozat általános hatályú, mivel objektíven meghatározott helyzetekre alkalmazandó, továbbá általánosan és absztrakt módon meghatározható személycsoporttal szemben fejt ki joghatást. A Törvényszék ez alapján kimondta, hogy a megtámadott határozat az EUMSZ 263. cikk negyedik bekezdése értelmében vett rendeleti jellegű jogi aktusnak tekintendő.

Emlékeztetve arra, hogy az EUMSZ 263. cikk negyedik bekezdése azzal, hogy lehetővé teszi valamely természetes vagy jogi személy számára, hogy eljárást indítson azon rendeleti jellegű jogi aktusok ellen, amelyek őt közvetlenül érintik, és amelyek nem tartalmaznak végrehajtási intézkedéseket, a közvetlen keresetek benyújtása feltételei kiszélesítésének célját követi, a Törvényszék kimondta, hogy a közvetlen érintettségnek az említett rendelkezés által újonnan bevezetett fogalma nem értelmezhető megszorítóbb módon, mint a közvetlen érintettségnek az EK 230. cikk negyedik bekezdésében megjelenő fogalma. Mivel a Törvényszék megállapította, hogy a felpereseket a megtámadott határozat közvetlenül érinti a közvetlen érintettségnek az EK 230. cikk negyedik bekezdésében szereplő fogalmának értelmében, ebből azt a következtetést vont le, hogy őket a megtámadott határozat a közvetlen érintettségnek az EUMSZ 263. cikk negyedik bekezdése által újonnan bevezetett fogalma értelmében ugyancsak közvetlenül érinti.

³ A főkatermékek kereskedelméről szóló, 2009. szeptember 16-i 1007/2009/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL L 286., 36. o.).

Ami azt a kérdést illeti, hogy a megtámadott határozat von-e maga után végrehajtási intézkedéseket, a Törvényszék megállapította, hogy a 2002/72/EK irányelv⁴ alapján kizárólag az ideiglenes listán szereplő adalékanyagok használhatók fel továbbra is 2010. január 1-je után. Ezen túlmenően az irányelv értelmében az adalékanyagot törlik az ideiglenes listáról, amennyiben a Bizottság úgy dönt, hogy azt nem veszi fel a pozitív listára. Ennélfogva a fel nem vételre vonatkozó határozat azonnali következménye volt a triklozán ideiglenes listáról való törlése és forgalmazásának megtiltása, anélkül hogy a tagállamok részéről bármilyen végrehajtási intézkedés elfogadására lett volna szükség. Ezenfelül az átmeneti intézkedés, amennyiben lehetővé tette a triklozán forgalmazásának 2011. november 1-jéig történő meghosszabbítását, önmagában nem tett szükségessé semmiféle végrehajtási intézkedést a tagállamok részéről, mivel azok esetleges, a 2011. november 1-jei határidőt megelőző beavatkozása pusztán lehetőség volt. Végül a Törvényszék hangsúlyozta, hogy még ha ezen utóbbi esetben az átmeneti intézkedés végrehajtási intézkedéseket tehetett is szükségessé a tagállamok részéről, ezen intézkedés kizárólag a megtámadott határozat végrehajtásának megkönnyítésére irányult. A megtámadott határozat fő tárgyához, nevezetesen a triklozán forgalmazásának tilalmához képest járulékos jellegről volt tehát szó.

Mivel megállapította, hogy az említett határozat rendeleti jellegű jogi aktusnak tekintendő, amely közvetlenül érinti a felpereseket, és nem von maga után végrehajtási intézkedéseket, a Törvényszék az EUMSZ 263. cikk új rendelkezései alapján elfogadhatónak nyilvánította a keresetet.

3. A Törvényszék azon határozatok megsemmisítésével kapcsolatos hatásköre, amelyek a valamely kötelezettségszegést megállapító ítélet végrehajtásának elmaradása miatt a Bíróság által kiszabott kényszerítő bírság megfizetésére vonatkoznak

A T-33/09. sz., *Portugália kontra Bizottság* ügyben 2011. március 29-én hozott ítéletében (az EBHT-ban még nem tették közzé, fellebbezett) a Törvényszéknek a Bíróság C-70/06. sz., *Bizottság kontra Portugália* ügyben 2008. január 28-án hozott ítélete⁵ végrehajtása keretében fizetendő kényszerítő bírságok megfizetésére felszólító bizottsági határozat megsemmisítése iránti kérelemről kellett határoznia, amely utóbbi ítélet egy olyan ítélet⁶ folyománya, amelyben a Bíróság az említett tagállam kötelezettségszegését állapította meg amiatt, hogy az nem helyezte hatályon kívül azt a nemzeti jogszabályát, amely a közbeszerzésekkel kapcsolatban az uniós jog megsértése miatt sérelmet szenvedett személyeknek járó kártérítést vétkesség vagy rosszhiszeműség bizonyításától tette függővé.

E tekintetben a Törvényszék megállapította, hogy a Szerződés nem ír elő különös rendelkezéseket a Bíróság kötelezettségszegést megállapító olyan ítélete alapján fizetendő összegek behajtása tekintetében valamely tagállam és a Bizottság között kialakult jogviták rendezését illetően, amely ítéletben a Bíróság arra kötelezte a tagállamot, hogy egy kötelezettségszegést megállapító korábbi ítélet végrehajtásának elmaradása esetén fizessen a Bizottságnak kényszerítő bírságot. Ebből következően a Szerződésben szereplő jogorvoslati lehetőségek igénybe vehetők, és az a határozat,

⁴ Az élelmiszerekkel rendeltetésszerűen érintkezésbe kerülő műanyagokról és műanyag tárgyakról szóló, 2002. augusztus 6-i 2002/72/EK bizottsági irányelv (HL L 220., 18. o.; magyar nyelvű különkiadás 13. fejezet, 29. kötet, 535. o.).

⁵ EBHT 2008., I-1. o. Ugyanilyen tárgyú jogvitára vonatkozóan született a T-139/06. sz., *Franciaország kontra Bizottság* ügyben 2011. október 19-én hozott ítélet (az EBHT-ban még nem tették közzé).

⁶ A Bíróság C-275/03. sz., *Bizottság kontra Portugália* ügyben 2004. október 14-én hozott ítélete (az EBHT-ban nem tették közzé).

amelyben a Bizottság a tagállam által kényszerítő bírság címén fizetendő összeget meghatározza, alkalmas arra, hogy a Törvényszék hatáskörébe tartozó, megsemmisítés iránti kereset tárgyát képezze.

Mindazonáltal a Törvényszék e hatáskörének gyakorlása során nem sértheti meg a Bíróság számára a kötelezettségszegések területén fenntartott kizárólagos hatáskört. Ennek megfelelően a Bíróság említett ítéletének végrehajtására vonatkozó bizottsági határozat ellen benyújtott megsemmisítés iránti kereset keretében nem határozhat a tagállam Szerződésből eredő kötelezettségeinek megsértésére vonatkozó olyan kérdésről, amely vonatkozásában a Bíróság előzetesen nem hozott döntést.

Egyébiránt a Törvényszék megjegyezte, hogy a Bíróság valamely tagállammal szemben kényszerítő bírságot kiszabó ítéletének végrehajtásával kapcsolatban a Bizottságnak értékelni kell tudnia a Bíróság ítéletében foglaltak teljesítése céljából a tagállam által elfogadott intézkedéseket, de nem sértheti meg a tagállamoknak a kötelezettségszegés megállapítása iránti eljárásból eredő jogait vagy a Bíróság azon kizárólagos hatáskörét, hogy valamely nemzeti jogszabálynak az uniós joggal való összeegyeztethetőségéről határozzon. A Bizottságnak tehát a kényszerítő bírság behajtása előtt meg kell vizsgálnia, hogy a kötelezettségszegés megállapítása iránti eljárásban hozott ítéletben a Bíróság által megalapozottnak nyilvánított kifogások fennállnak-e a Bíróság által a tagállamnak a kötelezettségszegés megszüntetésére szabott határidő lejártakor is. Mindazonáltal ennek keretében a Bizottság nem határozhat úgy, hogy a tagállam által a valamely ítéletben foglaltak teljesítése érdekében hozott intézkedések nem összeegyeztethetők az uniós joggal, és ebből nem vonhat le következtetéseket a Bíróság által megállapított kényszerítő bírság kiszámítása tekintetében. Ha a Bizottság úgy véli, hogy a tagállam által bevezetett új szabályozás nem minősül az adott irányelv megfelelő átültetésének, meg kell indítania a kötelezettségszegés megállapítása iránti eljárást.

A szóban forgó ügyben a Törvényszék emlékeztetett arra, hogy a Bíróság C-70/06. sz., *Bizottság kontra Portugália* ügyben 2008. január 10-én hozott ítéletéből az következik, hogy e tagállamnak hatályon kívül kellett volna helyeznie a vitatott nemzeti szabályozást, és hogy a kényszerítő bírság megfizetésére vonatkozó kötelezettség az e hatályon kívül helyezésig terjedő időre szólóan áll fenn. Márpedig e szabályozást egy 2008. január 30-án hatályba lépett törvénnyel hatályon kívül helyezték. Ennek ellenére a Bizottság megtagadta, hogy ezen időpontban határozza meg a kötelezettségszegés megszűnésének időpontját, és úgy tekintette, hogy a kötelezettségszegés 2008. július 18-án, az új szabályozás hatálybalépésekor szűnt meg. A Törvényszék megállapította, hogy ezzel a Bizottság megsértette az említett ítélet rendelkező részét, és megsemmisítette a megtámadott határozatot.

A vállalkozásokra alkalmazandó versenyjogi szabályok

1. Általános kérdések

a) A vállalkozás fogalma

A T-208/08. és T-209/08. sz., *Gosselin kontra Bizottság és Stichting Administratiekantoor Portielje kontra Bizottság* egyesített ügyekben 2011. június 16-án hozott ítéletben (az EBHT-ban még nem tették közzé, fellebbezett) a Törvényszék pontosította azon ítélkezési gyakorlat alkalmazási feltételeit, amely szerint: ha valamely szervezet közvetlenül vagy közvetve beavatkozik azon vállalkozás gazdasági tevékenységébe, amelyben ellenőrző részesedéssel rendelkezik, ez alapján e szervezet versenyjogi értelemben vett vállalkozásnak minősíthető. A Bizottság a határozatában úgy vélte, hogy a Portielje, amely alapítványi minőségében bizalmi letétként rendelkezett a Gosselin

részvényekkel, közvetetten részt vett a Gosselin által folytatott gazdasági tevékenységben. Azonban a Törvényszék megállapította, hogy az ítélkezési gyakorlat nem állította fel a vállalkozás ügyvezetésébe való „beavatkozás” vélelmét, így e körülményt a Bizottságnak kell bizonyítania. Márpedig ebben az esetben a Törvényszék álláspontja az, hogy a Bizottság csak szerkezeti érvekre hivatkozott, mivel csak arra utalt, hogy a Portielje a Gosselinben meglévő tőkerészesedésekkel szinte kizárólagosan rendelkezett, és igazgatóságának három fő tagja egyidejűleg a Gosselin igazgatótanácsának tagja is volt, de nem szolgált semmilyen, annak alátámasztására alkalmas konkrét bizonyítékkal, hogy a Portielje valóban beavatkozott a Gosselin ügyvezetésébe. Ezért a Törvényszék arra a következtetésre jutott, hogy a Bizottság nem bizonyította, hogy a Portielje vállalkozás.

b) A verseny korlátozása – potenciális verseny

A T-461/07. sz., *Visa Europe és Visa International Service kontra Bizottság* ügyben, amelyben a Törvényszék 2011. április 14-én hozott ítéletet (az EBHT-ban még nem tették közzé), a felperesek azt kifogásolták a Bizottsággal szemben, hogy gazdasági és jogi szempontból téves mérce alapján értékelte a terhükre rótt jogellenes magatartás piacra gyakorolt hatásait, amely mérce szerint „további versenyre van lehetőség” az érintett piacon. A Törvényszék elutasította ezt az érvet, és kifejtette, hogy az a körülmény, hogy a Bizottság elismerte, hogy a verseny nem elégtelen az érintett piacon, nem akadályozza annak, hogy olyan magatartást szankcionáljon, amely végeredményben kizárja a potenciális versenytársat. A verseny feltételeinek vizsgálata egy adott piacon ugyanis nemcsak az érintett piacon már jelen lévő vállalkozások között fennálló tényleges versenyen alapul, hanem a potenciális versenyen is. Ezért a Törvényszék jóváhagyta a Bizottság álláspontját, amely a potenciális versenyre és az érintett piac szerkezetére gyakorolt versenykorlátozó hatásokon alapult.

Ez az ítélet lehetőséget nyújtott a Törvényszéknek arra is, hogy pontosítsa a potenciális verseny fogalmának körvonalait. Így a Törvényszék kifejtette, hogy noha a vállalkozás piacra lépési szándéka esetleg releváns lehet annak vizsgálata során, hogy potenciális versenytársnak tekinthető-e, mégis az említett piacra való belépési képessége az az alapvető szempont, amelyen e minősítésnek alapulnia kell.

c) Ésszerű határidő

A T-240/07. sz., *Heineken Nederland és Heineken kontra Bizottság* ügyben, valamint a T-235/07. sz., *Bavaria kontra Bizottság* ügyben 2011. június 16-án hozott ítéletekben (az EBHT-ban még nem tették közzé, fellebbezettek), amelyek tárgyát a holland sörkartell képezte, a Bizottság 100 000 euróval csökkentette az egyes vállalkozásokkal szemben kiszabott bírság összegét amiatt, hogy a vizsgálatot követően több mint hét évig tartó közigazgatási eljárás ésszerűtlenül hosszú volt. Ezzel kapcsolatban a Törvényszék álláspontja az, hogy a közigazgatási eljárás időtartama sértette az ésszerű határidő elvét, és a Bizottság által végrehajtott átalányösszegű csökkentés figyelmen kívül hagyta a vállalkozásokra kiszabott bírságokat – azaz a Heineken NV-re és leányvállalatára kiszabott 219,28 millió euró összegű és a Bavaria NV-re kiszabott 22,85 millió euró összegű bírságot –, így pedig e csökkentés nem képes megfelelően orvosolni e sérelmet. Következésképpen a Törvényszék a bírságösszeg 5%-ában határozta meg a szóban forgó csökkentést.

2. Az EUMSZ 101. cikk területét érintő fejlemények

a) Bizonyításfelvétel

A gázszigetelt kapcsolóberendezésekre vonatkozó kartell tárgyában hozott ítéletek kapcsán a Törvényszéknek lehetősége nyílt arra, hogy számos tekintetben pontosítsa a kartellügyekre vonatkozó bizonyítási rendszert.

– Elfogadhatóság

A T-132/07. sz., *Fuji Electric kontra Bizottság* ügyben, amelyben a Törvényszék 2011. július 12-én hozott ítéletet (az EBHT-ban még nem tették közzé), a Bizottság előadta, hogy elfogadhatatlanok mindazok a kifogások, amelyeket a felperes nem hozott fel a közigazgatási eljárásban, és mindazok az iratok, amelyeket ebben az eljárásban egyáltalán nem, illetve első alkalommal csak a Törvényszékhez nyújtott be. A Törvényszék elutasította ezt az álláspontot, és hangsúlyozta, hogy a versenyjog azon szabályait, amelyek a vállalkozások jogait és kötelezettségeit sorolják fel a közigazgatási eljárásban, nem lehet úgy értelmezni, hogy együttműködésre, illetve arra kötelezik az érintett személyt, hogy a Bizottság által neki címzett kifogásközlést megválaszolva már a közigazgatási eljárás szakaszában megfogalmazzon valamennyi olyan kifogást, amelyet a megsemmisítés iránti kereset alátámasztására fel kíván majd hozni.

Hasonlóképpen a Bizottság arra következtetett, hogy elfogadhatatlanok azok a kifogások, amelyek azon ténybeli és jogi bizonyítékok megkérdőjelezésén alapultak, amelyeket a felperes kifejezetten elismert a közigazgatási eljárás során. A Törvényszék ugyanakkor megállapította, hogy amennyiben az érintett személy önként az együttműködés mellett dönt, és a közigazgatási eljárás során kifejezetten vagy közvetve elismer olyan bizonyítékokat, amelyek igazolják a jogsértés neki való betudhatóságát, ez nem korlátozza a Szerződés alapján rendelkezésére álló keresetindítási jog gyakorlásában. A kifejezetten e célból előírt jogalap hiányában az ilyen korlátozás ellentétes a jogszerűség és a védelemhez való jog tiszteletben tartásának alapelveivel.

– Tanúvallomások

A T-112/07. sz., *Hitachi és társai kontra Bizottság* ügyben 2011. július 12-én hozott ítéletben (az EBHT-ban még nem tették közzé) a Törvényszék mindenekelőtt arra emlékeztetett, hogy a kartellben való részvétellel vádolt vállalkozás nyilatkozata, amelynek hitelességét több más érintett vállalkozás is vitatja, ha más bizonyíték nem támasztja alá, nem tekinthető az utóbbiak által elkövetett jogsértés megfelelő bizonyítékának. Majd kimondta, hogy a társaság alkalmazottainak írásbeli tanúvallomásai, amelyek a társaság ellenőrzése alatt készültek el, és amelyeket a Bizottság előtti közigazgatási eljárásban a társaság a saját védelme érdekében terjesztett elő, főszabály szerint nem minősülhetnek ugyanezen társaság nyilatkozataitól eltérő és független bizonyítékoknak. Csak kiegészítik az említett nyilatkozatokat, amelyeknek tartalmát kifejthetik és pontosíthatják. Ennélfogva ezeket is további bizonyítékoknak kell alátámasztaniuk.

– Összefüggő körülmények

A fent hivatkozott *Hitachi és társai kontra Bizottság* ügyben 2011. július 12-én hozott ítéletben, a T-113/07. sz., *Toshiba kontra Bizottság* ügyben 2011. július 12-én hozott ítéletben (az EBHT-ban még nem tették közzé, fellebbezett) és a T-133/07. sz., *Mitsubishi Electric kontra Bizottság* ügyben 2011. július 12-én hozott ítéletben (az EBHT-ban még nem tették közzé, fellebbezett) a Törvényszék arra emlékeztetett, hogy amikor a Bizottság kizárólag az érintett vállalkozások piaci magatartására hivatkozik a jogsértés fennállásának megállapításakor, elegendő, hogy az utóbbiak

bizonyítsák olyan körülmények fennállását, amelyek más megvilágításba helyezik a Bizottság által megállapított tényállást, amelynek így a bizottsági érvelést helyettesítő hihető magyarázatát adhatják. Noha az okirati bizonyítékok hiánya relevánsnak bizonyulhat a Bizottság által hivatkozott ténykörülmények összességének átfogó értékelésekor, önmagában e hiányból nem következik, hogy az érintett vállalkozás megkérdőjelezhetné a Bizottság állításait a tényekre vonatkozó eltérő magyarázat nyújtásával. Ez csak akkor lehetséges, ha a jogsértés fennállása a Bizottság által szolgáltatott bizonyítékok alapján nem állapítható meg egyértelműen, és anélkül, hogy további értelmezésre lenne szükség.

– A Törvényszék felülvizsgálati jogköre

A fent hivatkozott *Mitsubishi Electric kontra Bizottság* ügyben a felperes vitatta azt az ítélezési gyakorlatot, amely szerint a bizonyítás terén enyhébb szabályok is elfogadhatók tekintettel azokra a nehézségekre, amelyekkel a Bizottság szembesül, amikor megpróbálja bizonyítani a jogsértést. Érvelése alátámasztására a felperes előadta, hogy a kartellügyekben kiszabott bírságok összege az elmúlt években folyamatosan nőtt, aminek befolyásolnia kellett a bizottsági határozatok felülvizsgálatának intenzitását. A Törvényszék elutasította ezt az érvet, és hangsúlyozta, hogy bár a bírságok összegének emelkedése valóban súlyosabb következményekkel járhat azokra nézve, akikkel szemben e bírságokat kiszabják, mivel azonban a Bizottság ezirányú kezdeményezése általánosan ismert, ennek következtében, ha a vállalkozások felelősek lesznek valamely jogsértésért, még jobban ügyelnek arra, hogy a lehető legkevesebb feltárható bizonyíték keletkezzen, ami még inkább megnehezíti a Bizottság feladatát.

Továbbá a Törvényszék a T-348/08. sz., *Aragonesas Industrias y Energía kontra Bizottság* ügyben 2011. október 25-én hozott ítéletében (az EBHT-ban még nem tették közzé) arra is emlékeztetett, hogy mivel az ő feladata annak értékelése, hogy a bizonyítékok és a Bizottság által a megtámadott határozatban hivatkozott más körülmények elegendők-e a jogsértés megállapításához, ugyanígy az ő feladata, hogy beazonosítsa azokat a bizonyítékokat, amelyeket a Bizottság annak alátámasztására hozott fel, hogy a felperes részt vett a szóban forgó jogsértésben. Ezért az említett bizonyítékok keresése csak a megtámadott határozat indokolásának arra a részére irányulhat, amelyben a Bizottság ismerteti a közigazgatási eljárás kontradiktórus szakaszát.

b) Egységes és folyamatos jogsértésben való részvétel

A T-210/08. sz., *Verhuizingen Coppens kontra Bizottság* ügyben 2011. június 16-án hozott ítéletben (az EBHT-ban még nem tették közzé, fellebbezett) a Törvényszék arra emlékeztetett, hogy a vállalkozás egységes és folyamatos jogsértésért való felelősségének megállapításához szükséges, hogy a vállalkozás tudjon a jogsértés többi résztvevőjének jogsértő magatartásáról. A Törvényszék azonban az adott ügyben mindenekelőtt azt mondta ki, hogy a felperes valóban részt vett hamis költöztetési árajánlatok készítésében, viszont nem tudott más vállalkozások versenyellenes tevékenységéről, amely olyan megállapodásokra vonatkozott, amelyek pénzügyi kompenzációt nyújtottak az ajánlatok elutasítása vagy az ajánlattételtől való tartózkodás esetén. Mivel a rendelkező résztől eltekintve a határozat indokolásából világosan kitűnik, hogy a Bizottság úgy vélte, hogy e magatartások egységes és folyamatos jogsértést valósítottak meg, a Törvényszék megsemmisítette a jogsértés megállapítását és törölte a kiszabott bírságot.

c) A bírság összegének kiszámítása

A 2011. évet a kiszabott bírság számításával kapcsolatban különféle kérdéseket felvető nagy jelentőségű kartellügyek, illetve olyan esetek jellemezték, amelyekben a Törvényszék először értelmezte a 2006. évi iránymutatást⁷.

– Az eladások értéke

A T-204/08. és T-212/08. sz., *Team Relocations és társai kontra Bizottság* egyesített ügyekben 2011. június 16-án hozott ítéletben (az EBHT-ban még nem tették közzé, fellebbezett) a Törvényszéknek módja volt arra, hogy pontosítsa az „eladás” fogalmának értelmezését, amely fogalmat a 2006. évi iránymutatás alkalmazásában kell figyelembe venni. A Törvényszék ezúttal elutasította a felperes álláspontját, amely amellett szólt, hogy kizárólag a jogsértő magatartások által ténylegesen érintett szolgáltatásból eredő eladások értékét kell alapul venni. A Törvényszék ugyanis arra a következtetésre jutott, hogy ezen iránymutatás értelmében az eladások értékeként az érintett piacon végzett eladások értékét kell figyelembe venni.

– Súly

A T-199/08. sz., *Ziegler kontra Bizottság* ügyben, amelyben a Törvényszék 2011. június 16-án hozott ítéletet (az EBHT-ban még nem tették közzé, fellebbezett), a felperes a bírság alapösszegének kiszámítását illetően az indokolási kötelezettség megsértésére hivatkozott. Ezzel kapcsolatban a Törvényszék megállapította, hogy a 2006. évi iránymutatás „a bírságok kiszámítása területén alapvető módszertani változást eredményezett”. Közelebbről a jogsértések három („enyhe”, „súlyos” és „különösen súlyos”) kategóriába való sorolását eltörölték, és a pontosabb különbségtétel lehetővé tétele érdekében egy 0-tól 30%-ig terjedő skálát vezettek be. Továbbá ezenkívül a bírság alapösszege „az eladások értékéhez bizonyos meghatározott mértékben aránylik; az arányszámot a jogsértés súlyosságának függvényében állapítják meg, és a jogsértés éveinek számával szorozzák meg”. Általános szabály szerint „az eladások értékének szóban forgó arányát akár 30%-ban is megállapíthatják”. Az árak rögzítéséről, a piac felosztásáról és a termelés korlátozásáról szóló horizontális megállapodások esetén, amelyek „természetüknél fogva a legsúlyosabb versenykorlátozások közé számítanak”, a figyelembe vett eladások arányát általában „a legmagasabb szinten” kell megállapítani. E körülmények között és a rendelkezésére álló mérlegelési mozgáster szükségeszerű velejárájaként a Bizottságnak indokolnia kell azt az eladási értékarányt, amelyet választott, és már nem elégedhet meg azzal, hogy kizárólag a jogsértés „különösen súlyosnak” való minősítését indokolja. Miközben a Törvényszék elismerte, hogy a fennálló ítélkezési gyakorlat alapján a határozat indokolása e tekintetben megfelelő, még általánosabban arra hívta fel a figyelmet, hogy az említett ítélkezési gyakorlatot még az előző iránymutatás alapján munkálták ki, ennél fogva arra kérte a Bizottságot, hogy a 2006. évi iránymutatás alkalmazása során a bírságszámítást illetően még inkább támassza alá indokolását, különösen azért, hogy a vállalkozások részletesen megismerhessék a velük szemben kiszabott bírság kiszámításának módját.

A fent hivatkozott *Team Relocations és társai kontra Bizottság* egyesített ügyekben hozott ítéletben a Törvényszék, miközben megállapította, hogy a 2006. évi iránymutatás eltörölte a jogsértések kategóriába való sorolását és az általánosösszegeket, valamint olyan rendszert vezetett be, amely pontosabb különbségtételt tesz lehetővé a jogsértések súlya alapján, arra a következtetésre

⁷ Iránymutatás az 1/2003/EK rendelet 23. cikke (2) bekezdésének a) pontja alapján kiszabott bírságok megállapításáról (EGT vonatkozású szöveg) (HL 2006. C 210., 2. o.).

jutott, hogy a Bizottság szabadon egyéniesítheti az egyes vállalkozások szerepének súlyát akár a figyelembe vett eladások értékhányadának meghatározása során, akár pedig az enyhítő vagy súlyosító körülmények értékelése során. Ugyanakkor ez utóbbi esetben az említett körülmények értékelésének lehetővé kell tennie, hogy az egységes jogsértésben való részvétel relatív súlyát, valamint e súly időbeli változását megfelelően figyelembe vegyék.

– Időtartam

A fent hivatkozott *Team Relocations és társai kontra Bizottság* egyesített ügyekben kifogás tárgyát képezte az a 2006. évi iránymutatásban szereplő előírás, amely szerint az eladások értéke alapján meghatározott összeget szisztematikusan meg kell szorozni a vállalkozás jogsértésben való részvétele éveinek számával, mondván, hogy ez a megoldás a jogsértés állítólagos időtartamának aránytalan jelentőséget tulajdonít a többi releváns tényezőhöz, különösen a jogsértés súlyához képest. Bár a Törvényszék, mint a jogsértés súlya kapcsán is, megállapította, hogy az új bizottsági megközelítés e tekintetben is alapvető módszertani változást hozott, mivel a jogsértésben való részvétel éveinek számával való szorzás annak felel meg, mintha a bírságösszeget évente 100%-kal növelnék, hangsúlyozza azonban, hogy az 1/2003/EK rendelet⁸ 23. cikkének (3) bekezdése nem zárja ki az ilyen fejlődést.

Ezzel szemben a fent hivatkozott *Gosselin Group és Stichting Administratiekantoor Portielje kontra Bizottság* egyesített ügyekben a Törvényszék e változástól a Bizottság munkájával kapcsolatban vont le következtetést. Így a Törvényszék kimondta, hogy az állandó ítélkezési gyakorlat szerint az [EUMSZ 101. cikk] (1) bekezdése szerinti jogsértések esetén a bizonyítási teher a Bizottságra hárul, és ez utóbbinak pontos és egybevágó bizonyítékokat kell benyújtania azon szilárd meggyőződésének alátámasztására, hogy az állítólagos jogsértés megtörtént, és erről van szó különösen azon bizonyítékok esetén, amelyek a jogsértés időtartamára vonatkoznak, amely szempont súlyát a 2006. évi iránymutatás jelentősen megerősítette.

– Egyenlő bánásmód – Figyelembe vett forgalom

A fent hivatkozott *Toshiba kontra Bizottság és Mitsubishi Electric kontra Bizottság* ügyekben hozott ítéletekben a Törvényszék megállapította, hogy a Bizottság a 2001. évet választotta referenciaévné a Toshiba és a Mitsubishi Electric világméretű eladásai értékének meghatározásához és a velük szembeni bírság kiindulási összegének kiszámításához, amely vállalkozások gázszigetelt kapcsolóberendezésekre vonatkozó tevékenységét 2002-ben közös vállalatuk, a TM T & D vette át, míg az európai gyártók tekintetében a 2003-as évet, vagyis a jogsértés utolsó teljes évét vette alapul. A Bizottság szerint ez a különbségtétel azt a szándékot tükrözte, hogy figyelembe kívánták venni, hogy a jogsértési időszak nagyobb részében a Toshiba részesedése e termék világpiacán jelentősen kisebb volt, mint a Mitsubishié. Bár a Törvényszék jogszerűnek tekintette az ilyen célt, mégis úgy ítélte meg, hogy azt más, nem hátrányosan megkülönböztető módszerek alkalmazásával is el lehetett volna érni, például úgy, ha a bírságnak a 2003-ban elért forgalom alapján számolt kiindulási összegét megosztják azon értékesítések arányában, amelyeket az érintett termék tekintetében a közös vállalat létrehozását megelőző utolsó évben értek el. Mivel a Bizottság megsértette az egyenlő bánásmód elvét, és a Törvényszék nem ismerte azokat a körülményeket, amelyek alapján újraszámolhatta volna a bírság összegét, a Törvényszék törölte a fenti két vállalkozással szemben kiszabott bírságot.

⁸ Az [EK 81. és EK 82. cikkben] meghatározott versenyszabályok végrehajtásáról szóló, 2002. december 16-i 1/2003/EK tanácsi rendelet (HL 2003. L 1., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 2. kötet, 205. o.).

– Elrettentés

A T-217/06. sz., *Arkema France és társai kontra Bizottság* ügyben, amelyben a Törvényszék 2011. június 7-én hozott ítéletet (az EBHT-ban még nem tették közzé), a Bizottság 200%-os növelést alkalmazott annak érdekében, hogy az érintett vállalkozás méretére és gazdasági erejére figyelemmel a pénzbírságnak kellő elrettentő hatást biztosítson. E bírságnövelés a felperes anyavállalata, a Total világméretű forgalmán alapult. A Törvényszék azonban megállapította, hogy néhány nappal azelőtt, hogy a Bizottság elfogadta a határozatot, megszűnt a Total ellenőrzése a felperes felett, ezért a Törvényszék úgy vélte, hogy nem indokolt a bírság elrettentő hatás címén való növelése. A Törvényszék ugyanis arra emlékeztetett, hogy a bírság kellő elrettentő hatása biztosításának szükségessége különösen azt követeli, hogy a bírság összege annak figyelembevételével kerüljön kiigazításra, hogy elérje a bírsággal sújtott vállalkozásra gyakorolni szándékozott hatást, annak érdekében, hogy a bírság – különös tekintettel a kérdéses vállalkozás pénzügyi teljesítőképességére – ne legyen elhanyagolható vagy – épp ellenkezőleg – túlzó mértékű. Következésképpen ez az elrettentési cél csakis akkor érhető el hatékonyan, ha a Bizottság a vállalkozás helyzetét a bírság kiszabásának napján veszi figyelembe. Mivel az Arkemát a Totalhoz kötő gazdasági egység a határozat elfogadásának időpontját megelőzően megszakadt, nem lehetett volna ez utóbbi társaság eszközeit figyelembe venni az Arkemával és leányvállalataival szemben kiszabott bírság növelésének megállapítása során. Következésképpen a Törvényszék úgy ítélte meg, hogy a 200%-os bírságnövelés velük szemben túlzó mértékű, és a 25%-os bírságnövelés biztosítja megfelelően a velük szemben kiszabott bírság kellő elrettentő hatását. Ezért a Törvényszék úgy határozott, hogy az Arkemával szemben kiszabott bírság összegét 219,1 millió euróról 113,3 millió euróra csökkenti.

– Együttműködés

A fent hivatkozott *Fuji Electric kontra Bizottság* ügyben hozott ítéletben a Törvényszék kimondta, hogy igaz ugyan, hogy a bizonyítékok Bizottsághoz való benyújtásának időpontja befolyásolja azon minősítésüket, hogy jelentős hozzáadott értékkel rendelkeznek-e, mivel ez a minősítés a benyújtás időpontjában a Bizottság ügyiratában már szereplő bizonyítékoktól függ, pusztán az, hogy ezeket a bizonyítékokat a kifogásközlés kézbesítését követően nyújtották be, nem zárja ki, hogy a közigazgatási eljárás előrehaladott állapota ellenére még mindig jelentős hozzáadott értéket jelentsenek. Különösen a kifogásközlés megküldését követően benyújtott, az engedékenységi közlemény alkalmazására irányuló kérelmében a vállalkozás – annak érdekében, hogy a már a Bizottság birtokában levő bizonyítékokhoz képest jelentős hozzáadott értékkel szolgálhasson – azokra a tényekre összpontosíthat, amelyeket álláspontja szerint nem a jogilag megkövetelt módon bizonyítottak.

A T-12/06. sz., *Deltafina kontra Bizottság* ügyben, amelyben a Törvényszék 2011. szeptember 9-én hozott ítéletet (az EBHT-ban még nem tették közzé, fellebbezett), a Bizottság első alkalommal döntött úgy, hogy feltételes mentességben részesíti a felperest az engedékenységi közlemény keretében. A Törvényszék megjegyezte, hogy tekintettel arra, hogy a bírság alóli teljes mentesítés kivételt képez azon elv alól, hogy a vállalkozások személyes felelősséget viselnek a versenyjogi szabályok megsértéséért, logikus, ha ennek fejében a Bizottság elvárhatja, hogy a vállalkozás ne mulassza el közölni vele azokat az általa ismert releváns tényeket, amelyek befolyásolhatják a közigazgatási eljárás lefolytatását és a vizsgálat hatékonyságát. Mindazonáltal a Törvényszék megállapította, hogy még mielőtt a Bizottságnak alkalma lett volna a szóban forgó kartellel kapcsolatos helyszíni vizsgálatokat lefolytatni, a versenytársaival tartott egyik találkozáson a felperes szándékosan, és anélkül, hogy erről értesítette volna a Bizottságot, beszámolt arról, hogy engedékenység iránti kérelmet nyújtott be a Bizottság szervezeti egységeihez. Mivel az ilyen magatartás nem tükröz valódi együttműködést, a Törvényszék úgy ítélte meg, hogy a Bizottság

nem alkalmazta tévesen a jogot azáltal, hogy a megtámadott határozatban nem nyújtott végleges mentességet a Deltafinának.

– Súlyosító körülmények

A T-343/08. sz., *Arkema France kontra Bizottság* ügyben 2011. május 17-én hozott ítéletben (az EBHT-ban még nem tették közzé) a Törvényszék kimondta, hogy bár semmilyen elévülési idő nem zárja ki, hogy a Bizottság megállapítsa a visszaesést, az arányosság elvének megfelelően a Bizottság nem veheti figyelembe időkorlát nélkül a vállalkozást szankcionáló korábbi határozatot vagy határozatokat. Ebben az ügyben a Törvényszék megállapította, hogy a felperes megsértette a versenyszabályokat azáltal, hogy 1961-től 1984 májusáig folyamatosan kartellben vett részt, ami miatt először 1984-ben, majd 1986-ban, végül 1994-ben szabtak ki vele szemben bírságot, és hogy e határozatsorozat ellenére megismételte jogsértő magatartását azáltal, hogy újabb kartellben vett részt 1995. május 17. és 2000. február 9. között, amit a Bizottság a megtámadott határozatban szankcionált. Ennek következtében a Bizottság 90%-kal növelte a felperessel szemben kiszabott bírság alapösszegét. A Törvényszék jóváhagyta a Bizottság álláspontját, és kifejtette, hogy mivel a határozatok e sorozata, amelyeket rövid időközönként fogadtak el, és amelyek közül az utolsót egy évvel azelőtt fogadták el, hogy a megtámadott határozatban szankcionált jogsértésben részt vett volna, a versenyszabályok megsértésére való felperesi hajlamról tanúskodik, a Bizottság nem sértette meg az arányosság elvét, amikor az említett határozatsorozatot figyelembe vette a felperes visszaeső magatartásának értékelése során.

A T-39/07. sz., *ENI kontra Bizottság* és a T-59/07. sz., *Polimeri Europa kontra Bizottság* ügyekben, amelyekben a Törvényszék 2011. július 13-án hozott ítéleteket (az EBHT-ban még nem tették közzé, fellebbezett) a megtámadott határozatban a Bizottság, mivel úgy vélte, hogy az EniChem vállalkozást már megbírságozták két korábbi kartellben való részvételéért, arra a következtetésre jutott, hogy a felperesekkel, az Enivel és a Polimerivel szemben kiszabott bírság alapösszegét 50%-kal kell növelni a visszaesésen alapuló súlyosító körülmény miatt. A Bizottság úgy gondolta, hogy bár nem voltak azonosak a szóban forgó jogsértésben részes jogi személyek, mégis ugyanaz a vállalkozás követte el ismét e jogsértő magatartást. A Törvényszék ugyanakkor fontosnak tartotta kifejtetni, hogy miután az érintett társaságok szerkezeti és irányítási rendszerének fejlődése igen összetett, a Bizottságnak kell különösen pontosnak lennie, és neki kell szolgáltatnia azokat a részletes bizonyítékokat, amelyek szükségesek annak igazolásához, hogy a megtámadott határozatban, valamint az előző határozatban szereplő társaságok egyazon „vállalkozást” képeztek az [EUMSZ 101. cikk] értelmében. A Törvényszék úgy ítélte meg, hogy ebben az esetben erről nincs szó, és a visszaesés nem került bizonyításra, ezért a bírság összegét 272,25 millió euróról 181,5 millió euróra csökkentette.

A T-144/07., T-147/07–T-150/07. és T-154/07. sz., *ThyssenKrupp Liften Ascenseurs és társai kontra Bizottság* egyesített ügyekben szintén 2011. július 13-án hozott ítéletben (az EBHT-ban még nem tették közzé, fellebbezett) a Törvényszék arra emlékeztetett, hogy a Bizottság – mivel a ThyssenKrupp-csoporthoz tartozó egyes társaságokat 1998-ban már megbírságozta az ötvözet felárra vonatkozó kartellben való részvételükért – visszaesés címén 50%-kal növelte a ThyssenKrupp AG anyavállalattal, a ThyssenKrupp Elevator AG leányvállalattal és néhány más belföldi leányvállalattal szemben kiszabott bírság összegét. E tekintetben a Törvényszék kifejtette, hogy a Bizottság abban a határozatban megállapította, hogy a jogsértést kizárólag az e csoporthoz tartozó néhány társaság, de nem az akkori anyavállalatuk követte el, amelynek a ThyssenKrupp AG a gazdasági és jogi értelemben vett jogutódja. Továbbá a Bizottság annak idején nem jutott arra a következtetésre, hogy a leányvállalatok és az anyavállalatuk egy gazdasági egységet alkottak. Továbbá a Törvényszék megállapította, hogy azok a leányvállalatok, amelyeket az ötvözet felárra vonatkozó kartell kapcsán megbírságoztak, nem szerepelnek a megtámadott határozatban

szankcionált vállalkozások között. Így a megállapított jogsértéseket nem lehet ugyanazon vállalkozás visszaesésének tekinteni.

– Enyhítő körülmények

A fent hivatkozott *Ziegler kontra Bizottság* ügyben a felperes enyhítő körülményként hivatkozott arra, hogy a jogsértő magatartással felhagyott. A Törvényszék megállapította, hogy noha a 2006. évi iránymutatás kimondja, hogy a bírság alapösszege emiatt csökkenthető, ez „nem vonatkozik a titkos megállapodásokra és magatartásra (főként a kartellekre nem)”. Továbbá ezen enyhítő körülmény figyelembevétele azon esetekre korlátozódik, amikor a jogsértés a Bizottság első beavatkozását követően szűnik meg. Márpedig, mivel megállapította, hogy a felperes 2003. szeptember 8-ig vett részt a jogsértésben, míg a vizsgálatokra ezen időpontot követően, azaz 2003. szeptember 16-án került sor, a Törvényszék elutasította a felperes által felhozott kifogást.

Ugyanebben az ügyben a felperes azt állította, hogy az a körülmény, hogy a Bizottságnak tudomása volt a jogsértő magatartásról, és azt éveken keresztül tűrte, e magatartás jogszerűségébe vetett jogos – noha téves – bizalmat keltett benne. Ezzel kapcsolatban a Törvényszék hangsúlyozta, hogy a versenyellenes magatartás pusztán ismerete nem jelenti azt, hogy a Bizottság e magatartást a 2006. évi iránymutatás értelmében hallgatólagosan „engedélyezte vagy ösztönözte” volna. Az állítólagos tétlenség ugyanis nem hasonlítható az olyan, enyhítő körülményként értékelendő pozitív aktushoz, mint az engedélyezés vagy az ösztönzés.

A fent hivatkozott *Arkema France kontra Bizottság* ügyben a felperes előadta, hogy a Bizottság jogsértő módon nem csökkentette a vele szemben kiszabott bírság összegét, pedig ő az engedékenységi közlemény alkalmazási körén kívül együttműködött. A Törvényszék kimondta, hogy az ilyen típusú közlemény hatékony érvényesülésének megőrzése érdekében a Bizottság más alapon csak kivételes esetben köteles csökkenteni a vállalkozással szemben kiszabott bírságot. Úgy vélte, hogy különösen ilyen eset áll fenn, ha valamely vállalkozás együttműködése – miközben meghaladja az együttműködésre vonatkozó jogi kötelezettségét, anélkül azonban, hogy az említett közlemény alapján a bírságösszeg csökkentésére jogosítaná – objektív haszonnal jár a Bizottság számára. Az ilyen hasznosságot meg kell állapítani akkor, ha a Bizottság a végleges határozatában olyan bizonyítékokra támaszkodik, amelyek hiányában nem tudta volna teljes egészében vagy részben szankcionálni a szóban forgó jogsértést.

– Rendkívüli körülmények

A fent hivatkozott *Ziegler kontra Bizottság* ügyben hozott ítéletben a Törvényszék a 2006. évi iránymutatás alkalmazását vizsgálta az érintett vállalkozás fizetőképessége kapcsán. E tekintetben a Törvényszék kimondta, hogy ahhoz, hogy az ezen iránymutatás alapján gazdasági nehézségek miatt a bírság rendkívüli csökkentésében lehessen részesülni, az erre irányuló kérelem benyújtása mellett két együttes feltételnek is teljesülnie kell, amely először is a bírság megfizetésének leküzdhetetlen nehézsége, másodsor pedig a „sajátos szociális és közgazdasági környezet” fennállása. Márpedig az első feltételt illetően a Törvényszék megállapította, hogy a Bizottság annak indokolásaképpen, hogy e bírság nem sodorja visszavonhatatlanul veszélybe a felperes gazdasági életképességét, pusztán azt hozta fel, hogy a bírság a vállalkozás 2006-ban elért világméretű forgalmának csak 3,76%-át teszi ki. A Törvényszék egyrészt kimondta, hogy ez az értékelés elvont, és egyáltalán nem veszi figyelembe a felperes tényleges helyzetét, másrészt pedig pusztán annak kiszámítása, hogy a bírság a vállalkozás világméretű forgalmának hány százalékát teszi ki, önmagában nem támaszthatja alá azon következtetést, miszerint e bírság nem sodorja visszavonhatatlanul veszélybe a vállalkozás gazdasági életképességét. Miután azonban a második

feltétel nem teljesült, a Törvényszék úgy határozott, hogy a Bizottság megalapozottan utasította el a felperes érveit.

– **A forgalom 10%-ában megállapított felső határ**

A T-211/08. sz., *Putters International kontra Bizottság* ügyben 2011. június 16-án hozott ítéletben (az EBHT-ban még nem tették közzé) a Törvényszék kimondta, hogy pusztán az, hogy a végül kiszabott bírság a felperes forgalmának 10%-át teszi ki, noha e százalékarány a kartell többi résztvevője esetében alacsonyabb, nem jelentheti az egyenlő bánásmód vagy az arányosság elvének megsértését. Ez ugyanis annak szükségszerű velejárója, hogy a 10%-os felső határ pusztán olyan kiegyenlítő határértékként értelmezendő, amely a bírságnak az enyhítő körülmények vagy az arányosság elve miatti esetleges csökkentését követően kerül alkalmazásra. Azonban a Törvényszék megjegyezte, hogy az eladások értéke alapján meghatározott összegnek a jogsértésben való részvétel éveinek számával való megszorítása azzal járhat, hogy a 2006. évi iránymutatás keretében a 10%-os felső határ alkalmazása ezentúl inkább szabályt, mintsem kivételt jelent mindazon vállalkozás esetében, amelyek elsősorban egyetlen piacon tevékenykednek, és több mint egy éven keresztül részt vettek valamely kartellben. Ebben az esetben rendszerint már semmilyen, a súlyosság vagy az enyhítő körülmények alapján való különbségtétel nem érzetetheti hatását azon a bírságon, amelyet a 10%-ra való csökkentés érdekében kiegyenlítettek. Ekképpen a Törvényszék arra hívta fel a figyelmet, hogy az, hogy ebből eredően a bírság végső összegét illetően nem tesznek különbséget, a büntetések és joghátrányok egyéniesítésének elvét tekintve olyan nehézséget jelent, amely az új módszer velejárója.

d) **A jogsértő magatartás betudhatósága és egyetemleges kötelezés**

– **A leányvállalat jogellenes magatartásáért való anyavállalati felelősség vélelmének alkalmazási feltételei**

A T-234/07. sz., *Koninklijke Grolsch kontra Bizottság* ügyben 2011. szeptember 15-én hozott ítéletben (az EBHT-ban még nem tették közzé) a Törvényszék megállapította, hogy a Bizottság nem szolgáltatott bizonyítékot arra vonatkozóan, hogy a felperes közvetlenül részt vett a kartellben. Ellenben a felperest a (kizárólagos tulajdonában lévő) leányvállalatával azonosította, anélkül hogy megkülönböztette volna a jogi személyeket, és megindokolta volna, hogy miért is a felperesnek kellett betudnia a jogsértést. A Törvényszék álláspontja szerint, mivel a Bizottság hallgatott a felperes és leányvállalata között fennálló gazdasági, szervezeti és jogi kapcsolatról, megfosztotta a felperest attól a lehetőségtől, hogy a Törvényszék előtt vonja esetleg kétségbe e betudhatóság megalapozottságát azáltal, hogy megdönti az említett leányvállalat felett ténylegesen gyakorolt meghatározó befolyásra vonatkozó vélelmet, és nem tette lehetővé a Törvényszék számára, hogy felülvizsgálati jogkörét e tekintetben gyakorolni tudja, ami a határozat megsemmisítését indokolta.

– **A vélelem megdöntése**

A T-185/06. sz., *L'Air liquide kontra Bizottság* ügyben 2011. június 16-án hozott ítéletben (az EBHT-ban még nem tették közzé) és a T-196/06. sz., *Edison kontra Bizottság* ügyben ugyanezen a napon hozott ítéletben (az EBHT-ban még nem tették közzé, fellebbezett) a Törvényszék mindenképp megállapította, hogy a Bizottság jogszerűen vélelmezheti, hogy a felperesek a leányvállalataik fölött ténylegesen meghatározó befolyást gyakorolnak tekintettel az őket összekötő, nem vitatott kapcsolatra, amelynek keretében az ellenőrzésük kizárólagos. Majd megjegyezte, hogy a felperesek az említett vélelem megdöntése érdekében sajátos érvelésre hivatkoztak, és megkísérelték bizonyítani, hogy leányvállalataik önállóak. Azonban a Bizottság ezen érvekre adott válaszában csak néhány kiegészítő ténykörülményre hivatkozott annak kapcsán, hogy a felperesek

leányvállalataik fölött meghatározó befolyást gyakorolnak. A Törvényszék álláspontja szerint ilyen módon a Bizottság a megtámadott határozatban nem fejtette ki, hogy a felperesek által felhozott bizonyítékok miért nem voltak elegendőek ahhoz, hogy megdöntsék a szóban forgó vélelmet. Márpedig a Bizottság azon feladata, hogy határozatának e részét megindokolja, egyértelműen a szóban forgó vélelem megdönthetőségéből ered, és e vélelem megdöntése a felperesek részéről azt igényli, hogy bizonyítékot szolgáltatassanak a közöttük és a leányvállalataik között fennálló valamennyi gazdasági, szervezeti és jogi kapcsolatról. Mivel a Bizottság e tekintetben nem foglalt részletesen állást, a Törvényszék az indokolási kötelezettség megsértése miatt megsemmisítette a megtámadott határozatot.

A fent hivatkozott *Gosselin kontra Bizottság* és *Stichting Administratiekantor Portielje kontra Bizottság* egyesített ügyekben a Bizottság abból a vélelemből indult ki, hogy a Portielje ténylegesen meghatározó befolyást gyakorolt a Gosselin felett, mivel az anyavállalat a leányvállalatban meglévő tőkerészesedésekkel szinte kizárólagosan rendelkezett. Azonban a Törvényszék megállapította, hogy a Portielje által felhozott bizonyítékok lehetővé teszik az említett vélelem megdöntését. Ezek közül a Törvényszék leginkább azt emelte ki, hogy az anyavállalat számára az egyetlen lehetőség arra, hogy befolyásolja a leányvállalatát, az lett volna, hogy az utóbbi közgyűlésén gyakorolja a tulajdonában lévő részvényekhez kapcsolódó szavazati jogokat. Azonban a Törvényszék megállapította, hogy a jogsértési időszakban egyetlen közgyűlést sem tartottak. A Törvényszék tehát úgy határozott, hogy a Portieljére vonatkozó részében megsemmisíti a Bizottság határozatát.

– A felelősség terjedelme

A T-382/06. sz., *Tomkins kontra Bizottság* ügyben, amelyben a Törvényszék 2011. március 24-én hozott ítéletet (az EBHT-ban még nem tették közzé, fellebbezett), a Bizottság a felperesnek tudta be a leányvállalata, a Pegler jogellenes magatartásáért való felelősséget amiatt, hogy abban 100%-os tőkerésszel rendelkezett. A felhozott jogalapok között a felperes a jogsértési időszak egy része tekintetében vitatta a leányvállalata kartellben való részvételét. A T-386/06. sz., *Pegler kontra Bizottság* ügyben ugyanezen a napon hozott ítéletben (az EBHT-ban még nem tették közzé) a Törvényszék a jogsértési időszak nagyobb része tekintetében semmisítette meg a Bizottság határozatát a Peglernek a rézszerelvényeket érintő kartellben való részvételére vonatkozóan, mint amely az anyavállalat, a Tomkins által felhozott jogalapban szerepelt. A Törvényszék e tekintetben arra emlékeztetett, hogy mivel az uniós bíróság döntése nem terjedhet túl a kereseten, ezért nem határozhat a megsemmisítésről a felperes által kért megsemmisítésen túlmenően. Ugyanakkor versenyjogi szempontból a felperes a leányvállalatával egységet képezett, amely leányvállalat a fent hivatkozott *Pegler kontra Bizottság* ügyben benyújtott megsemmisítés iránti kereset folytán részben pernyertes lett. Ennélfogva az, hogy a Bizottság a felperesnek tudta be a felelősséget, azt vonja maga után, hogy a felperes részesül az említett ügyben megtámadott határozat részleges megsemmisítésének előnyeiből. A felperes ugyanis egyetlen, a Pegler jogsértésben való részvételének időtartamát érintő jogalapra hivatkozott, és ez alapján kérte a megtámadott határozat megsemmisítését. A Törvényszék, amelyhez az anyavállalat és leányvállalata külön-külön megsemmisítés iránti keresetet nyújtott be, úgy ítélte meg, hogy döntése nem terjed túl a kereseten, ha figyelembe veszi a leányvállalat által benyújtott kereset eredményét, mivel az anyavállalat által előterjesztett kereseti kérelmeknek ugyanaz a tárgya.

Ezzel szemben az ezen ítélet alapjául szolgáló eljárásban a Tomkins kifejezetten visszavonta azt a kifogást, amelyet a bírságösszeg elretentés céljából való növelése során elkövetett mérlegelési hibára alapított. A Törvényszék ez alapján megállapította, hogy e kérdésben még akkor sem határozhat anélkül, hogy ne terjeszkedne túl az adott ügyben a jogvita felek által meghatározott keretén, ha a fent hivatkozott *Pegler kontra Bizottság* ügyben hozott ítéletben arra a meggyőződésre jutott, hogy a Bizottság hibásan alkalmazta e szorzótényezőt.

– Egyetemleges fizetési kötelezettség

A T-41/05. sz., *Alliance One International kontra Bizottság* ügyben 2011. október 12-én hozott ítéletben (az EBHT-ban még nem tették közzé, fellebbezett) a Törvényszék úgy ítélte meg, hogy a felperes nem tehető felelőssé az Agroexpansión által elkövetett jogsértésért az 1997. november 18-át megelőző időszakban, mivel csak ettől az időponttól alkotott vele egy gazdasági egységet, tehát az [EUMSZ 101. cikk] értelmében vett egyetlen vállalkozást. Mivel a bíróság megfizetése iránti egyetemleges felelőség csak arra a jogsértési időszakra terjedhet ki, amelynek során az anyavállalat és leányvállalata egy vállalkozást képezett, a Bizottság alaptalanul kötelezte a felperest arra, hogy az Agroexpansióval egyetemlegesen fizesse meg az utóbbival szemben kiszabott bíróság teljes összegét, azaz 2 592 000 eurót, amely a jogsértés teljes időszakra vonatkozott. Következésképpen a Törvényszék az időtartam miatt alkalmazott bírságnövelést 50%-ról 35%-ra csökkentette.

e) Korlátlan felülvizsgálati jogkör

Az EUMSZ 261. cikk és az 1/2003 rendelet 31. cikke alapján a Törvényszék korlátlan felülvizsgálati jogkörrel rendelkezik, amely a szankció jogszerűségének egyszerű felülvizsgálatán túl – amely csupán a megsemmisítés iránti kereset elutasítását, vagy a megtámadott jogi aktus megsemmisítését teszi lehetővé – feljogosítja arra, hogy megsemmisítés nélkül – a tényállás valamennyi körülményét figyelembe véve – például a kiszabott bírság összegét módosítva, megváltoztassa a megtámadott jogi aktust.⁹

A fent hivatkozott *Arkema France és társai kontra Bizottság* ügyben hozott ítéletben a Törvényszék megállapította, hogy a Bizottság nem vitatta a felperesek állításainak helytállóságát, amelyek szerint 2006. május 18-tól kezdve a Total és az Elf Aquitaine már nem irányította őket, és amely tényállási elem már a keresetlevélben is szerepelt. Mivel a felperesek azt kérték, hogy a Törvényszék e tényállási elemre tekintettel a bírság összegének csökkentése érdekében gyakorolja korlátlan felülvizsgálati jogkörét, a Törvényszék ténylegesen 200%-ról 25%-ra csökkentette a bírság elrettentő hatás címén való növelését, amelyet túlzó mértékűnek ítélt, mivel azt az anyavállalat világméretű forgalma alapján számolták ki. Következésképpen az Arkemával szemben kiszabott bírság összegét 105,8 millió euróra csökkentette.

A fent hivatkozott *Ziegler kontra Bizottság és Team Relocations és társai kontra Bizottság* ügyekben hozott ítéletekben a Törvényszék kimondta, hogy a bírságösszeg számítására vonatkozó részletesebb indokolásnak, amelyet a 2006. évi iránymutatás alkalmazásával bevezetett alapvető módszertani változás tett szükségessé, az is a célja, hogy megkönnyítse a Törvényszék számára a korlátlan felülvizsgálati jogkörének gyakorlását, amelynek keretében a Törvényszéknek a megtámadott határozat jogszerűségén túl azt is értékelnie kell, hogy megfelelő-e a kiszabott bírság.

A fent hivatkozott *Putters International kontra Bizottság* ügyben hozott ítéletben a Törvényszék úgy határozott, hogy a bírság végső összegét illető különbségtétel hiánya, amely részben a 2006. évi iránymutatáson alapuló módszerből fakad, szükségessé teheti, hogy a Törvényszék korlátlan

⁹ Lásd különösen a Bíróság C-238/99. P., C-244/99. P., C-245/99. P., C-247/99. P., C-250/99. P–C-252/99. P. és C-254/99. P. sz., *Limburgse Vinyl Maatschappij és társai kontra Bizottság* ügyben 2002. október 15-én hozott ítéletének (EBHT 2002., I-8375. o.) 692. pontját.

felülvizsgálati jogkörében korlátlanul eljárjon azon konkrét esetekben, amikor kizárólag az említett iránymutatás alkalmazása nem teszi lehetővé a megfelelő különbségtételt.

A T-11/06. sz., *Romana Tabacchi kontra Bizottság* ügyben 2011. október 5-én hozott ítéletében (az EBHT-ban még nem tették közzé) a Törvényszék, miután megállapította, hogy a Bizottság egyrészt a felperes kartellben való részvételének időtartama kapcsán ténybeli értékelési hibákat vétett, másrészt pedig a részvétel egyedi súlyának értékelése során megsértette az egyenlő bánásmód elvét, korlátlan felülvizsgálati jogkörét gyakorolva orvosolta e sérelmet. A Törvényszék a fentiekben megállapított jogsértések összesített hatására, valamint a felperes nem megfelelő pénzügyi teljesítőképességére figyelemmel úgy vélte, hogy az ügy valamennyi körülményét igazságosan értékeli, ha a felperessel szemben kiszabott bírság végleges összegét 2,05 millió euró helyett 1 millió euróban állapítja meg. Ehhez a Törvényszék hozzáteszi, hogy az ilyen összegű bírság egyrészt lehetővé teszi a felperes jogellenes magatartásának nem elhanyagolható és kellőképpen elrettentő módon való hatékony megtorlását, másrészt pedig az ezen összeg feletti bírság – annak egészét tekintve – aránytalan lenne a felperes terhére rótt jogsértéshez képest.

3. Az összefonódások területét érintő fejlemények

A T-224/10. sz., *Association belge des consommateurs test-achats kontra Bizottság* ügyben 2011. október 12-én hozott ítéletében (az EBHT-ban még nem tették közzé) a Törvényszék pontosította az olyan, harmadik személyek által benyújtott keresetek elfogadhatósági feltételeit, amelyek egyrészt az (adott ügyben az EDF és a Segebel közötti) összefonódást a közös piaccal összeegyeztethetőnek nyilvánító bizottsági határozat, másrészt pedig a nemzeti hatóságok által az összefonódás vizsgálatának részleges áttétele iránt benyújtott kérelmét elutasító határozat (áttételt megtagadó határozat) ellen irányulnak.

a) Harmadik személyek keresetösségi joga

Ezzel kapcsolatban a Törvényszék arra emlékeztetett, hogy az ítélezési gyakorlatból kitűnik, hogy az összefonódás közös piaccal való összeegyeztethetőségére vonatkozó bizottsági határozat esetén az érintett harmadik személyek keresetösségi jogát eltérően kell értékelni aszerint, hogy egyrészt a határozatok érdemi részét érintő hibákra hivatkoznak-e (az érintett harmadik személyek első csoportja), vagy másrészt azt állítják-e, hogy a Bizottság valamely, az összefonódások ellenőrzését szabályozó uniós jogi aktus által számukra biztosított eljárási jogokat sértett meg (az érintett harmadik személyek második csoportja).

Az első csoport esetében az szükséges, hogy a megtámadott határozat e harmadik személyeket egyes egyedi jellemzőik vagy minden más személytől megkülönböztető ténybeli helyzetük folytán érintse, és a címzetthez hasonló módon egyénítse őket. Márpedig a felperes az adott ügyben nem tartozott az első csoporthoz, mivel a bizottsági határozat a személyében nem érintette. Azon kérdést illetően, hogy a felperes a második csoporthoz tartozik-e, a Törvényszék úgy fogalmazott, hogy a fogyasztói szövetségek az összefonódás vizsgálatára irányuló közigazgatási eljárásban eljárási joggal, vagyis meghallgatáshoz való joggal rendelkeznek, feltéve hogy két feltétel teljesül: először is az összefonódásnak olyan termékeket vagy szolgáltatásokat kell érintenie, amelyeket végső fogyasztók használnak; másodsor pedig a szövetségnek ténylegesen írásban kell kérnie, hogy a Bizottság meghallgassa a szóban forgó vizsgálati eljárás során.

A Törvényszék megállapította, hogy a felperes az első feltételnek megfelel, mivel az összefonódás legalább másodlagosan hatást gyakorol a fogyasztókra, a második feltétel azonban már nem teljesül. Ezzel kapcsolatban a Törvényszék hangsúlyozta, hogy azokat a lépéseket, amelyeket a harmadik személyeknek azért kell megtenniük, hogy részt vehessenek az összefonódások

vizsgálatára irányuló eljárásban, az összefonódás hivatalos bejelentésének időpontjától kell megtenniük. Ez a harmadik személyek érdekében elkerülhetővé teszi, hogy azelőtt nyújtsák be kérelmüket, hogy a Bizottság – a szóban forgó gazdasági ügylet bejelentésekor – meghatározta volna az általa lefolytatandó vizsgálati eljárás tárgyát. Másrészt ezzel el lehet kerülni, hogy a Bizottságnak módszeresen válogatnia kelljen a hozzá benyújtott olyan kérelmek között, amelyek csupán absztrakt feltételezéseken, illetve pusztán szóbeszédre alapuló gazdasági ügyletekre, vagy olyan ügyletekre vonatkoznak, amelyek esetében az összefonódás bejelentésére valóban sor kerül. Az adott ügyben a felperes az összefonódás bejelentése előtt két hónappal kérte, hogy a Bizottság hallgassa meg a vizsgálat során. Azonban a Törvényszék szerint ez nem orvosolhatja azt, hogy a felperes nem nyújtotta be újból ezt a kérelmet, illetve a maga részéről nem tett semmit azután, hogy az EDF és a Segebel között tervezett gazdasági ügylet valóban jogszerűen bejelentett összefonódássá vált.

b) Az áttételt megtagadó határozat megtámadhatósága

Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint az összefonódás által érintett harmadik személy a Törvényszék előtt támadhatja meg azt a határozatot, amellyel a Bizottság helyt adott a nemzeti versenyhatóság által benyújtott áttétel iránti kérelemnek. Ezzel szemben a Törvényszék úgy ítélte meg, hogy az érintett harmadik személyek nem támadhatják meg az áttételt megtagadó határozatot, amelyben a Bizottság elutasítja a nemzeti hatóság áttétel iránti kérelmét. Az áttételt megtagadó határozat ugyanis egyáltalán nem veszélyezteti azokat az eljárási jogokat és azt a bírói jogvédelmet, amelyet az uniós jog a harmadik személyeknek biztosít. Épp ellenkezőleg, a közösségi léptékű összefonódások által érintett harmadik személyek részére e határozat biztosítja egyrészt, hogy a Bizottság az összefonódást az uniós jog alapján fogja vizsgálni, másrészt, hogy a Törvényszék lesz az eljárást befejező bizottsági határozattal szemben esetlegesen benyújtott kereset elbírálására hatáskörrel rendelkező bíróság.

Állami támogatások

1. Elfogadhatóság

Az ezévi ítélkezési gyakorlat pontosítja különösen a kötelező joghatásokat kiváltó aktus és az eljáráshoz fűződő érdek fogalmát.

A Törvényszék a T-421/07. sz., *Deutsche Post kontra Bizottság* ügyben 2011. december 8-án hozott ítéletében (az EBHT-ban még nem tették közzé) elfogadhatatlannak nyilvánította a Németországi Szövetségi Köztársaság által a Deutsche Post részére nyújtott támogatás tekintetében a hivatalos vizsgálati eljárás megindításáról szóló bizottsági határozat ellen a Deutsche Post által benyújtott keresetet. A Törvényszék úgy ítélte meg, hogy a megtámadott határozat, amelyet 1999-ben már megelőzött egy első, a hivatalos vizsgálati eljárás megindításáról szóló határozat, nem minősül megtámadható aktusnak.

A Törvényszék álláspontja szerint a hivatalos eljárás megindításáról szóló bizottsági határozat, amely a végleges határozatot előkészítő aktusnak minősül, önálló joghatásokat vált ki, és következésképpen nem csak abban az esetben minősül megtámadható aktusnak, ha a felperes az új támogatásnak való minősítést vitatja, hanem akkor is, ha magát a vitatott intézkedésnek az EK 87. cikk (1) bekezdésének értelmében vett állami támogatásnak való minősítését vitatja.

A jelen ügyben azonban a Törvényszék megállapította, hogy a megtámadott aktus, azaz a második, hivatalos eljárást megindító határozat nem minősül megtámadható aktusnak, mivel az eljárást megindító első határozathoz képest nem vált ki önálló joghatásokat. A megtámadott jogi aktus

ugyanazon intézkedésekre vonatkozott, mint amelyek már a korábbi, eljárást megindító határozat tárgyát is képezték. Emellett a Bizottság már megemlítette, hogy a vitatott intézkedések az EK 87. cikk (1) bekezdése szerinti tilalom hatálya alá tarthatnak, és a megtámadott aktushoz kapcsolódó önálló joghatásokat ezért az említett eljárást megindító határozat korábban már kiváltotta. A Törvényszék azt is megállapította, hogy a megtámadott aktus elfogadásakor a vitatott intézkedések tárgyában 1999-ben megindított hivatalos vizsgálati eljárás még nem zárult le, és hogy a megtámadott jogi aktus nem módosította sem a vitatott intézkedések jogi hatályát, sem a felperes jogi helyzetét.

A T-443/08. és T-455/08. sz., *Freistaat Sachsen és Land Sachsen-Anhalt és Mitteldeutsche Flughafen és Flughafen Leipzig-Halle kontra Bizottság* egyesített ügyekben, amelyben a Törvényszék 2011. március 24-én hozott ítéletet (az EBHT-ban még nem tették közzé, fellebbezett), a tőkejuttatás állami támogatásnak minősítését vitatták a Törvényszék előtt a Németországi Szövetségi Köztársaság által a lipcse-hallei repülőtér részére nyújtott támogatást a közös piaccal összeegyeztethetőnek minősítő bizottsági határozattal szemben előterjesztett két keresettel, amelyek közül az elsőt a repülőtér üzemeltető vállalkozások állami részvényesei (T-443/08. sz. ügy), a másodikat pedig a repülőtér üzemeltető két vállalkozás (T-455/08. sz. ügy) terjesztette elő.

A Törvényszék az eljáráshoz fűződő érdek hiánya miatt elfogadhatatlannak nyilvánította az állami részvényesek által a T-443/08. sz. ügyben előterjesztett keresetet. A Törvényszék mindenekelőtt emlékeztetett arra, hogy a természetes vagy jogi személy által benyújtott megsemmisítés iránti kereset csak akkor elfogadható, ha a felperesnek érdeke fűződik a megtámadott aktus megsemmisítéséhez. Az érdekek létrejöttek és aktuálisan fennállónak kell lennie, és azt a kereset benyújtásának időpontjára vonatkozóan kell elbírálni. A Törvényszék azt is megállapította, hogy önmagában az, hogy a Bizottság határozata a közös piaccal összeegyeztethetőnek nyilvánítja a támogatást, vagyis elvileg nem okoz sérelmet a támogatásban részesülő vállalkozásoknak, nem mentesíti az uniós bíróságot annak vizsgálata alól, hogy a Bizottság által levezetett mérlegelés jár-e olyan kötelező joghatásokkal, amelyek érinthetik az említett vállalkozások érdekeit.

A Törvényszék először is kimondta, hogy annak, hogy a határozat nem felel meg a felperesek által a közigazgatási eljárás során kifejtett álláspontnak, önmagában nincs semmilyen kötelező joghatása, amely érinthetné e felperesek érdekeit, és ezért önmagában nem alapozhatja meg a felperesek eljáráshoz fűződő érdekét. Az állami támogatások vizsgálatára irányuló eljárás ugyanis – az általános felépítését figyelembe véve – a támogatás nyújtásáért felelős tagállammal szemben folytatott eljárás. A támogatásban részesülő vállalkozások és a támogatást nyújtó, államnál alacsonyabb szintű területi egységek, valamint a támogatás kedvezményezettjeinek versenytársai is csak „érintettként” vesznek részt az eljárásban. A Törvényszék hozzátette, hogy az ilyen felperesek semmilyen módon nincsenek megfosztva a valamely tőkejuttatást állami támogatásnak minősítő bizottsági határozattal szembeni hatékony bírói jogvédelemtől. Ugyanis még ha a Törvényszék a megsemmisítés iránti keresetet elfogadhatatlannak is nyilvánítja, az említett felpereseket semmi nem akadályozza meg abban, hogy a nemzeti bíróság előtt – ahol adott esetben azért indítanak pert ellenük, hogy a tőkejuttatás általuk hivatkozott állítólagos semmisségének következményeit viseljék – folyamatban lévő jogvita keretében az EK 234. cikk szerinti előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezését indítványozzák a bizottsági határozat érvényességének amiatt történő megkérdőjelezése érdekében, hogy az megállapítja, hogy a szóban forgó intézkedés támogatást képez.

Másodszor a tőkejuttatás állami támogatásnak minősítéséből származó állítólagos hátrányos következményeket illetően a Törvényszék megállapította, hogy a felperes annak bizonyítása során, hogy a megtámadott aktus megsemmisítése iránti kérelemhez érdeke fűződik, nem hivatkozhat jövőbeli és bizonytalan helyzetekre. Az, hogy a felperes a tőkejuttatás állítólagos

semmisségének a társasági jogban és a fizetésektelenségi jogban felmerülő „lehetséges” következményeire, nem pedig biztos következményekre utal ezért nem elegendő az ilyen érdekek elismeréséhez. A Törvényszék egyébiránt hangsúlyozta, hogy a felperesek, akik a támogatás kedvezményezettjének állami részvényesei, nem bizonyították, hogy a kedvezményezett érdekétől elkülönülő saját érdekük fűződik a határozat megsemmisítésének kérelmezéséhez. Márpedig valamely személy, hacsak nem tud az eljárásról fűződni, azon vállalkozás érdekétől elkülönülő érdeket igazolni, amelyet az uniós aktus érint, és amelynek tőkájében e személy részesedéssel rendelkezik, ezen aktussal szemben nem védelmezheti másként az érdekeit, mint hogy e vállalkozás tagjaként gyakorolja a jogait.

A T-394/08., T-408/08., T-453/08 és T-454/08. sz., *Regione autonoma della Sardegna és társai kontra Bizottság* egyesített ügyekben 2011. szeptember 20-án hozott ítéletben (az EBHT-ban még nem tették közzé, fellebbezett) a Törvényszék elutasította a Bizottság által felhozott elfogadhatatlansági kifogást, és kimondta, hogy az, hogy a felperesek és a beavatkozók a hivatalos vizsgálati eljárást megindító határozattal azonos tárggyal és céllal rendelkező helyesbítő határozat ellen nem terjesztettek elő az előírt határidőn belül keresetet, nem akadályozza meg őket abban, hogy a Bizottság végleges határozatával szemben a helyesbítő határozat jogellenességére alapított jogalapokra hivatkozzanak.

A hivatalos vizsgálati eljárást befejező határozat ugyanis kötelező joghatásokat vált ki, amely joghatások érintik az érintett felek érdekeit, mivel befejezi a szóban forgó eljárást, és véglegesen nyilatkozik a vizsgált intézkedésnek az állami támogatásokra vonatkozó szabályokkal való összeegyeztethetőségéről. Következésképpen az érintett feleknek mindig van lehetősége e határozat megtámadására, és annak keretében megkérdőjelezhetik a Bizottság végleges álláspontjának alapjául szolgáló különböző elemeket. A Törvényszék hozzátette, hogy e lehetőség független azon kérdéstől, hogy a hivatalos vizsgálati eljárást megindító határozat megsemmisítés iránti kereset tárgyát képezheti-e. Igaz ugyan, hogy az érintett fél keresettel megtámadhatja az említett határozatot, amennyiben az végleges joghatásokat keletkeztet, amely eset fennáll, amikor a Bizottság hivatalos vizsgálati eljárást indít olyan intézkedés tekintetében, amelyet ideiglenesen új támogatásnak minősít. Valamely eljárást megindító határozat vitatásának e lehetősége mindamellett nem járhat azon következménnyel, hogy korlátozza az érintett felek eljárási jogait, megakadályozva őket abban, hogy megtámadják a végleges határozatot, és keresetlevelük alátámasztására az ezen határozat elfogadásához vezető eljárás bármely szakaszára vonatkozó hibákra hivatkozzanak.

2. Anyagi jogi szabályok

a) Az állami támogatás fogalma

A T-267/08. és T-279/08. sz., *Région Nord-Pas-de-Calais és Communauté d'Agglomération du Douaisis kontra Bizottság* egyesített ügyekben 2011. május 12-én hozott ítéletben (az EBHT-ban még nem tették közzé, fellebbezett) a Törvényszék az állami források fogalmával, és különösen az érintett intézkedések államnak való betudhatóságára irányuló feltétellel kapcsolatos érveléseket értékelte.

A Törvényszék e vonatkozásban emlékeztetett arra, hogy az a tény, hogy az előlegeket a régió és az agglomerációs társulás, vagyis területi önkormányzatok, nem pedig központi hatalmi szervek nyújtották, önmagában nem vonhatja ki ezen intézkedéseket az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdésének hatálya alól. Másfelől a Törvényszék kifejtette, hogy az, hogy a perbeli intézkedéseknek a régió és az agglomerációs társulás saját forrásaiból történő finanszírozása nem adó- vagy járulékjellegű, szintén nem mentesíthetné ezen intézkedéseket az állami támogatásnak minősítés alól. Az állami források tárgyában ugyanis az állami ellenőrzés a meghatározó szempont, az EUMSZ 107. cikk

(1) bekezdése pedig minden olyan pénzügyi eszközre kiterjed, amelyet az állami hatóságok ténylegesen felhasználhatnak a vállalkozások támogatására, akár kötelező hozzájárulásból származnak ezek az eszközök, akár nem.

A fent hivatkozott *Regione autonoma della Sardegna és társai kontra Bizottság* egyesített ügyekben, amelyben a Törvényszék 2011. szeptember 20-án hozott ítéletet, azt kifogásolták a Bizottsággal szemben, hogy a vitatott intézkedéseket tévesen minősítette jogellenes új támogatásoknak amiatt, hogy azokat nem jelentették be, ahelyett, hogy visszaélészerűen alkalmazott létező támogatásoknak minősítette volna azokat.

A Törvényszék emlékeztetett arra, hogy ha a módosítás magának az eredeti programnak a lényegét érinti, e program új támogatási programmá alakul át. Ezzel szemben, ha a módosítás nem lényegi jelentőségű, csak magát a módosítást lehet új támogatásnak minősíteni. A jelen ügyben a jóváhagyó határozat kifejezetten megemlítette azon feltételt, hogy a támogatási kérelemnek meg kellett előznie a beruházási projektek kivitelezésének megkezdését. A Törvényszék miután megállapította, hogy Szardínia régió a be nem jelentett intézkedés alapján olyan projektekhez nyújthatott támogatásokat, amelyeknek a kivitelezését a támogatási kérelmek benyújtását megelőzően megkezdték, úgy ítélte meg, hogy az alkalmazott programot a jóváhagyott programhoz képest módosították. Márpedig a Törvényszék álláspontja szerint e módosítás nem minősíthető csekély jelentőségűnek vagy jelentéktelennek. Mivel ugyanis a Bizottság – ahogyan az 1998. évi iránymutatásból¹⁰ kitűnik – a regionális támogatási programok jóváhagyását rendszeresen azon feltételtől teszi függővé, hogy a támogatási kérelemnek meg kell előznie a projektek kivitelezésének megkezdését, e feltétel eltörlése befolyásolhatta a támogatási intézkedés közös piaccal való összeegyeztethetőségének értékelését. A Törvényszék ebből arra a következtetésre jutott, hogy a vitatott támogatások új támogatások voltak, nem pedig létező támogatások. Ezen új támogatások pedig jogellenesek voltak, mivel a jóváhagyott program módosítását nem jelentették be a Bizottságnak.

Végül a Törvényszék kifejtette, hogy a vitatott támogatásokat nem lehetett visszaélészerűen alkalmazott létező támogatásoknak minősíteni, mivel e minősítés azt feltételezi, hogy a támogatást a kedvezményezett használja fel a támogatást jóváhagyó határozatot megsértve. Márpedig a jelen ügyben a jóváhagyó határozat megsértése nem a támogatások kedvezményezettjeinek, hanem Szardínia régióknak tudható be.

b) A Bizottság mérlegelési jogköre – Valamely támogatási program vizsgálata – Mentesítési rendelet

A T-357/02. RENV. sz., *Freistaat Sachsen kontra Bizottság* ügyben 2011. július 14-én hozott ítéletben (az EBHT-ban még nem tették közzé) a Törvényszék elutasította a felperes azon jogalapját, hogy a Bizottság nem gyakorolta a mérlegelési jogkörét a szóban forgó támogatási program vizsgálata során, és a KKV-mentesítési rendeletben¹¹ előírt feltételek alkalmazására szorítkozott.

A Törvényszék megállapította, hogy a KKV-mentesítési rendelet célja a kis- és középvállalkozások számára nyújtott bizonyos támogatások közös piaccal összeegyeztethetőnek nyilvánítása és a tagállamoknak e támogatások bejelentésére vonatkozó kötelezettség alóli mentesítése.

¹⁰ A regionális állami támogatásokról szóló, 1998. március 10-i iránymutatás (HL C 74., 9. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 1. kötet, 226. o.)

¹¹ Az [EK 87. és EK 88. cikknek] a kis- és középvállalkozásoknak nyújtott állami támogatásokra történő alkalmazásáról szóló, 2001. január 12-i 70/2001/EK bizottsági rendelet (HL L 10., 33. o.).

Ez azonban nem jelenti azt, hogy semmilyen más, a KKV-k részére nyújtott támogatás nem nyilvánítható összeegyeztethetőnek a közös piaccal a valamely tagállam által tett bejelentést követően a Bizottság által az EK 87. cikk (3) bekezdésében meghatározott szempontok fényében lefolytatott vizsgálat eredményeképpen. A Törvényszék azt is kifejtette, hogy noha a Bizottság jogosult általános végrehajtási rendelkezéseket elfogadni az EK 87. cikk (3) bekezdésében ráruházott mérlegelési jogköre gyakorlásának szabályozására, nem foszthatja meg magát teljesen az említett mérlegelési jogkörtől az egyedi esetek értékelésekor, különösen olyan esetekben, amelyeket kifejezetten nem szabályozott, vagy esetleg teljesen kihagyott az említett általános végrehajtási rendelkezésekből. E mérlegelési jogkör ennél fogva nem merül ki ilyen általános rendelkezések elfogadása esetén, és főszabály szerint nincs akadálya az esetleges egyedi, az említett rendelkezések keretén kívüli értékelésnek, feltéve azonban, hogy a Bizottság tiszteletben tartja a felsőbb szintű jogi normákat, mint amilyenek a Szerződés rendelkezései, valamint az uniós jog általános elvei. Ebben az ügyben a Törvényszék megállapította, hogy a Bizottság a mérlegelési jogkörét gyakorolta, nevezetesen, amikor az intézkedésnek az összeegyeztethetőségét mind a KKV-mentesítési rendeletben meghatározott szempontok, mind az EK 87. cikk (3) bekezdése alapján vizsgálta.

c) A komoly nehézségek fogalma

A T-30/03. RENV. sz., *3F kontra Bizottság* ügyben 2011. szeptember 27-én hozott ítéletében (az EBHT-ban még nem tették közzé, fellebbezett) a felperes a szóban forgó dán adórendelettel szemben kifogást nem emelő bizottsági határozat megsemmisítését kérte. A Törvényszék elutasította a keresetet azzal az indokkal, hogy a felperes nem bizonyította, hogy a Bizottság komoly nehézségekkel szembesült, és meg kellett volna indítania a hivatalos vizsgálati eljárást.

A Törvényszék álláspontja szerint a hivatalos vizsgálati eljárás akkor nélkülözhetetlen, ha a Bizottságnak komoly nehézséget okoz annak megállapítása, hogy valamely támogatás a közös piaccal összeegyeztethető-e. A komoly nehézségek fogalma objektív természetű, e nehézségek meglétét mind a megtámadott aktus elfogadásának körülményeit, mind annak tartalmát illetően objektív módon kell vizsgálni, összefüggésbe hozva a határozat indokait azokkal az információkkal, amelyek a vitatott támogatásoknak a közös piaccal való összeegyeztethetőségéről való döntéskor a Bizottság rendelkezésére álltak. Következésképpen a Törvényszék által a komoly nehézségek meglétét illetően elvégzett jogszerűségi vizsgálat jellegénél fogva meghaladja a nyilvánvaló mérlegelési hiba fennállásának vizsgálatát. A felperest terheli annak bizonyítása, hogy komoly nehézségek álltak fenn, és ezt egy sor összefüggő bizonyítékkal teheti meg, amelyek egyrészt az előzetes vizsgálati eljárás körülményeire és időtartamára, másrészt a megtámadott határozat tartalmára vonatkoznak.

A komoly nehézségek meglétének bizonyítása érdekében különösen az előzetes vizsgálati eljárás hosszú időtartamára hivatkoztak. E tekintetben a Törvényszék kifejtette, hogy jóllehet a Bizottság a be nem jelentett állami intézkedések esetében, mint a jelen esetben is, nem köteles meghatározott időn belül előzetes vizsgálatot lefolytatni, köteles azonban a be nem jelentett állami intézkedések tárgyában beérkezett panaszokat gondosan és pártatlanul kivizsgálni, és az előzetes vizsgálatot nem hosszabbíthatja meg vég nélkül. Az eljárás időtartamának ésszerű jellegét minden ügy egyedi körülményeinek fényében kell értékelni.

Ebben az ügyben a Törvényszék úgy ítélte meg, hogy jóllehet a több mint négy éven át tartó előzetes vizsgálati eljárás összességében véve meghaladja azt az időtartamot, amelyet az első vizsgálat általában igénybe vesz, ezt az időtartamot igazolják az eljárás körülményei és összefüggései. Figyelembe vette különösen, hogy a szóban forgó adórendszert törvénnyel módosították, amely a tagállam és a Bizottság között számos megbeszélés és levélváltás

tárgyát képezte. Emellett jöllehet az előzetes vizsgálat időtartama utalhat komoly nehézségek fennállására, önmagában nem bizonyítja ilyen nehézségek felmerülését. Az olyan időtartam letelte, amely akár jelentősen meghaladja az első előzetes vizsgálatához szokásos esetben szükséges időtartamot csak más tényezőkkel együtt vezethet annak elismeréséhez, hogy a Bizottság komoly értékelési nehézségekkel került szembe, amelyek a hivatalos vizsgálati eljárás megindítását tették szükségessé.

d) A gazdasági tevékenység fogalma

A fent hivatkozott *Freistaat Sachsen és Land Sachsen-Anhalt és Mitteldeutsche Flughafen és Flughafen Leipzig-Halle kontra Bizottság* egyesített ügyekben a Törvényszéknek abban a kérdésben kellett döntenie, hogy a repülőtéri infrastruktúrák kiépítése gazdasági tevékenységnek minősül-e, amennyiben ez utóbbiakat az infrastruktúrát üzemeltetők rendelkezésére bocsátják.

A versenyjogban a vállalkozás fogalma minden gazdasági tevékenységet folytató jogalanyra kiterjed, függetlenül azok jogállásától és finanszírozási módjától. Minden olyan tevékenység gazdasági tevékenységnek minősül, amely áruk vagy szolgáltatások adott piacon történő kínálatával jár. E tekintetben a Törvényszék először is megállapította, hogy a repülőtéri infrastruktúra üzemeltetése gazdasági tevékenységnek minősül, különösen amikor a vállalkozás olyan díjazásért nyújt repülőtéri szolgáltatásokat, amely a repülőtéri díjakból áll össze, azzal, hogy e díjakat a repülőtér koncessziós jogosultja által nyújtott szolgáltatások ellenszolgáltatásaként kell elemezni. A Törvényszék azt is kifejtette, hogy az, hogy egy vállalkozás regionális repülőtérrel, nem pedig nemzetközi repülőtérrel üzemeltet, nem vonhatja kétségbe a tevékenysége gazdasági jellegét, mivel e tevékenység abból áll, hogy díjazás ellenében szolgáltatásokat kínál a regionális repülőtéri szolgáltatások piacán. Valamely pálya üzemeltetése az üzemeltető vállalkozás gazdasági tevékenységének részét képezi, különösen amennyiben azt kereskedelmi célokra üzemeltetik. Másodsor a Törvényszék kimondta, hogy a vállalkozás által végzett tevékenység gazdasági jellegének a valamely pálya kibővítése állami finanszírozásával összefüggésben történő vizsgálata során nem kell elválasztani a valamely infrastruktúra megépítéséből vagy kibővítéséből álló tevékenységet ezen infrastruktúra utólagos használatától, mivel a felépített infrastruktúra utólagos használatának gazdasági jellege vagy annak hiánya szükségszerűen meghatározza a kibővítési tevékenység jellegét is. A le- és felszállópályák ugyanis a repülőtér üzemeltetője által végzett gazdasági tevékenységek elengedhetetlen elemeit képezik. A le- és felszállópályák építése így lehetővé teszi a repülőtér számára a fő gazdasági tevékenységének gyakorlását, illetve további leszállópálya építése vagy meglévő leszállópálya kibővítése esetén e tevékenység fejlesztését.

e) A piacgazdasági magánbefektető kritériuma

A fent hivatkozott *Région Nord-Pas-de-Calais és Communauté d'Agglomération du Douaisis kontra Bizottság* egyesített ügyekben a Törvényszék kimondta, hogy a Bizottság a kötelezettségének eleget téve elemzést folytatott le annak érdekében, hogy meggyőződjék róla, hogy a támogatás kedvezményezettje a hitelpiacon nem kaphatott volna hasonló feltételek mellett kölcsönt. A Törvényszék emlékeztetett arra, hogy annak megállapítása érdekében, hogy valamely állami intézkedés támogatásnak minősül-e, azt kell meghatározni, hogy a kedvezményezett vállalkozás részesült-e olyan gazdasági előnyökből, amelyeket szokásos piaci körülmények között nem kapott volna meg. E célból helyénvaló alkalmazni a kedvezményezett vállalkozás azon lehetőségein alapuló kritériumot, hogy a szóban forgó összegeket hasonló feltételek mellett a tőkepiacon szerezzék be. Különösen azt kell megvizsgálni, hogy egy magánbefektető ugyanilyen feltételek mellett elvégezte volna-e a szóban forgó műveletet. Jelen esetben a Törvényszék megállapította, hogy a Bizottság abból a megállapításból indult ki, hogy az Arbel Fauvet Rail társaság figyelembe véve a pénzügyi helyzetét a hitelpiacon nem tudott volna olyan előnyös feltételek mellett

forrásokhoz jutni, mint amilyeneket a felperesek biztosítottak számára, mivel a perbeli előlegeket a visszafizetésüket szolgáló biztosítékok nélkül nyújtották, miközben az alkalmazott kamatlábak megegyeztek a szokásos biztosítékokkal fedezett kölcsönök esetén alkalmazott kamatlábakkal. Emellett a Törvényszék hangsúlyozta, hogy annak alapján, hogy az adós képes rövid lejáratú kölcsönhöz jutni, nem lehet megítélni, hogy milyen eséllyel juthat hosszabb esedékességű kölcsönhöz, amelynek visszafizetése a fennmaradási képességétől függ.

A T-1/08. sz., *Buczek Automotive kontra Bizottság* ügyben 2011. május 17-én hozott ítéletében (az EBHT-ban még nem tették közzé, fellebbezett) a Törvényszék megállapította, hogy a Bizottság az EK 87. cikk (1) bekezdésével ellentétesen alkalmazta a feltételezett magánhitelező tesztjét, és így a Bizottság nem bizonyította helytállóan az állami támogatás fennállását.

A Törvényszék ugyanis emlékeztetett arra, hogy amikor egy komolyan megromlott gazdasági helyzetben lévő vállalkozás a hitelezőinek adósságrendezési megállapodást vagy megállapodásokat javasol, hogy javítson a helyzetén, és elkerülje a felszámolást, minden hitelezőnek választania kell azon összeg között, amit a javasolt megállapodás keretei között kaphatna, és aközött, amihez megítélése szerint a vállalkozás felszámolása révén juthatna. Választását több tényező befolyásolhatja, például, hogy jelzálog-, privilegizált vagy egyszerű hitelező-e, milyen természetűek és terjedelműek az esetleges biztosítékai, hogyan ítéli meg a vállalkozás átszervezésének az esélyeit, illetve milyen előnyt jelentene számára a felszámolás. Következésképpen a Bizottságnak minden egyes szóban forgó közjogi szervezet tekintetében, a fent hivatkozott tényezőket figyelembe véve kell megállapítania, hogy az általuk nyújtott adósságelengedés nyilvánvalóan nagyobb-e annál, mint amit egy olyan feltételezett magánhitelező nyújtott volna, aki a vállalkozás tekintetében hasonló helyzetben van, mint az érintett közjogi szervezet, és aki a neki járó összegeket vissza kívánja követelni.

A jelen ügyben a Bizottságnak tehát azt kellett megállapítania, hogy e tényezőket figyelembe véve egy magánhitelező a közjogi szervezetekhez hasonlóan az adósságbehajtásra irányuló törvényes eljárást választotta volna-e a csődeljárás helyett. Márpedig a Törvényszék megállapította, hogy a Bizottság a megtámadott határozat időpontjában nem rendelkezett olyan bizonyítékokkal, amelyek lehetővé tették volna számára annak megállapítását, hogy egy magánhitelező a csődeljárás kezdeményezése mellett döntött volna, nem pedig a behajtásra irányuló törvényes eljárások folytatása mellett. A Törvényszék kifejtette, hogy azzal kapcsolatban, hogy egy feltételezett magánhitelező milyen nyereségre számíthatott volna a csődeljárás keretében, a Bizottság pusztán annak megállapítására szorítkozott, hogy „az adósság visszafizetésének eltörléséből származó előnyök figyelmes mérlegelése megmutatta volna, hogy a potenciális visszafizetés nem haladja meg a cég lehetséges felszámolásából eredő biztonságos visszatérítést” anélkül, hogy a megtámadott határozatban feltüntette volna azokat az információkat, amelyekre ezt az állítást alapította. A Bizottság különösen azt nem fejtette ki a megtámadott határozatban, hogy rendelkezik-e ezen állítás alátámasztására vonatkozóan olyan elemzésekkel, amelyek összehasonlítják a feltételezett magánhitelezőt a csődeljárás befejezésekor – különös tekintettel a csődeljárás költségére – megillető, illetve a tartozások behajtására irányuló törvényes eljárásból származó nyereséget. A megtámadott határozat továbbá nem tért ki arra, hogy a Bizottság rendelkezésére állt-e olyan tanulmány vagy vizsgálat, amely a csődeljárás és a tartozások behajtására irányuló törvényes eljárás tartamát hasonlítja össze.

3. Eljárási szabályok

a) Indokolási kötelezettség

A fent hivatkozott *Buczek Automotive kontra Bizottság* ügyben hozott ítéletben a Törvényszék megállapította, hogy a Bizottság nem indokolta kellően a határozatát a tagállamok közötti kereskedelem érintettségére és a versenytorzításra, illetve az azzal való fenyegetettségre irányuló feltételekre vonatkozóan.

A Törvényszék emlékeztetett arra, hogy a Bizottságnak nem kell az érintett ágazat valós helyzetét, a felperes piaci részesedését, a versenytárs vállalkozások pozícióját és a szóban forgó áruk és szolgáltatások tagállamok közötti kereskedelmét gazdasági szempontból vizsgálnia, amennyiben már ismertette, hogy a vitatott támogatások mennyiben torzítják a versenyt és érintik a tagállamok közötti kereskedelmet. Mindamellett még ha a támogatás odaítélésének körülményeiből ki is derül, hogy e támogatás érintheti a tagállamok közötti kereskedelmet, illetve torzíthatja a versenyt, vagy azzal fenyegethet, a Bizottság feladata, hogy e körülményekre a határozata indokolásában hivatkozzon.

Ebben az ügyben a Törvényszék megállapította, hogy a Bizottság a megtámadott határozatban csupán az EK 87. cikk (1) bekezdése szövegének megismérlésére szorítkozott, és nem fejtette ki – még röviden sem – az ezen feltételek értékelésekor figyelembe vett tényeket és jogi szempontokat. Ráadásul a megtámadott határozat a legcsekélyebb mértékben sem – még a támogatásnyújtás körülményeinek leírásánál sem – tartalmazza annak bizonyítását, hogy a szóban forgó támogatás érinti a tagállamok közötti kereskedelmet, és torzíthatja a versenyt, vagy azzal fenyeget.

A fent hivatkozott *Freistaat Sachsen és Land Sachsen-Anhalt és Mitteldeutsche Flughafen és Flughafen Leipzig-Halle kontra Bizottság* egyesített ügyekben hozott ítéletében a Törvényszék az indokolási kötelezettség megsértése miatt megsemmisítette a Bizottság határozatának 1. cikkét abban a részében, amelyben az a Németországi Szövetségi Köztársaság által a lipcse-hallei repülőtér részére nyújtani kívánt állami támogatás összegét 350 millió euróban határozta meg.

A Törvényszék úgy ítélte meg, hogy jöllehet azt elismerve, hogy a tőkejuttatással érintett bizonyos költségek az állami hatáskörbe tartozó feladatok körébe esnek, vagyis nem lehet azokat állami támogatásoknak minősíteni, a Bizottság a szóban forgó határozat 1. cikkében azt állapította meg, hogy a tőkejuttatás teljes egészében állami támogatást képezett.

Noha egyetlen uniós jogi rendelkezés sem követeli meg, hogy a Bizottság meghatározza a visszatérítendő támogatás pontos összegét, arra az esetre vonatkozóan, ha a Bizottság úgy dönt, hogy feltünteti az állami támogatás összegét annak ellenére, hogy a támogatást a közös piaccal összeegyeztethetőnek nyilvánítja, a Törvényszék hangsúlyozta, hogy a Bizottság köteles annak pontos összegét megjelölni. Márpedig a jelen esetben a Törvényszék úgy ítélte meg, hogy az állami támogatásnak a szóban forgó határozat 1. cikkében megjelölt összege tévesnek tűnik, mivel a közszolgáltatási feladatok fedezésére szolgáló összegek nem minősülnek állami támogatásnak, azokat tehát le kell vonni a tőkejuttatás teljes összegéből.

b) Védelemhez való jog

A fent hivatkozott *Région Nord-Pas-de-Calais és Communauté d'Agglomération du Douaisis kontra Bizottság* egyesített ügyekben hozott ítéletében a Törvényszék emlékeztetett arra a következetes ítélkezési gyakorlatra, miszerint az érintettek nem hivatkozhatnak általában véve a védelemhez

való jogra, hanem csupán a meghallgatáshoz való jog, valamint az a jog illeti meg őket, hogy az adott ügy körülményeit figyelembe véve megfelelő mértékben részt vehessenek az eljárásban. Még ha nem is zárható ki, hogy valamely, az államnál alacsonyabb szintű szervezet olyan jogállással rendelkezzen, amely valamely tagállam központi kormányával szemben kellő autonómiát biztosít neki ahhoz, hogy meghatározó szerepet játsszon azon politikai és gazdasági környezet kialakításában, amelyben a vállalkozások működnek, a Törvényszék hangsúlyozta, hogy az állami támogatások vizsgálatára irányuló eljárásban az érintett tagállamon kívüli érintettek szerepe arra korlátozódik, hogy a Bizottság információforrásául szolgáljanak. Következésképpen ezek az érintettek maguk nem tarthatnak igényt arra, hogy a Bizottsággal kontradiktórium vitát folytassanak le.

c) Bizalomvédelem

A fent hivatkozott *Regione autonoma della Sardegna és társai kontra Bizottság* egyesített ügyekben hozott ítéletben a Törvényszék elutasította a bizalomvédelem elvének megsértésére alapított jogalapot emlékeztetve arra, hogy a bizalomvédelem elvére nem hivatkozhat az a személy, aki nyilvánvalóan megsértette a hatályos szabályozást. Ebben az ügyben ez a helyzet állt fenn, amennyiben Szardínia régió a Bizottságnak be nem jelentett, így jogellenes támogatási programot vezetett be. E jogsértést nyilvánvalónak minősítették, mivel mind az 1998. évi iránymutatás, mind pedig a jóváhagyó határozat¹² kifejezetten megemlítette a munkálatok megkezdését megelőző kérelemre vonatkozó feltételt.

A kedvezményezetteknek egy korábbi jóváhagyó határozat létezéséből eredő jogos bizalmát illetően a Törvényszék kifejtette, hogy a valamely állami támogatás szabályszerűségébe vetett jogos bizalomra – rendkívüli körülményektől eltekintve – főszabály szerint csak abban az esetben lehet hivatkozni, ha ezt a támogatást az EK 88. cikkben előírt eljárás betartásával nyújtották, amiről egy gondosan eljáró gazdasági szereplőnek rendes körülmények között meg kell tudnia győződni. Ebben az ügyben a Törvényszék hangsúlyozta, hogy a jóváhagyó határozat egyértelműen kimondta, hogy a Bizottság jóváhagyása csak a támogatási kérelem benyújtását követően megkezdett projektekhez nyújtott támogatásokra vonatkozik. Így a vitatott támogatások kedvezményezettjei, akik e feltételnek nem tettek eleget, főszabály szerint nem hivatkozhatnak az említett támogatások szabályszerűségébe vetett jogos bizalomra. Még ha az ítélezési gyakorlat nem is zárja ki annak lehetőségét, hogy a jogellenes támogatás kedvezményezettjei a visszatérítési eljárás keretében e támogatás visszatérítésének megtagadása érdekében rendkívüli körülményekre hivatkozzanak, a nemzeti jog releváns rendelkezései alapján ezt csak a nemzeti bíróságok előtti visszatérítési eljárás keretében tehetik meg, mivel kizárólag e bíróságok rendelkeznek hatáskörrel az ügy körülményeinek elbírálására adott esetben azt követően, hogy előzetes döntéshozatali eljárás keretében értelmezésre vonatkozó kérdéseket terjesztenek a Bírósághoz.

A közösségi védjegy

A 40/94/EK rendelet – illetve az annak helyébe lépő 207/2009/EK rendelet¹³ – alkalmazására vonatkozó határozatok 2011-ben is jelentős részét tették ki a Törvényszék előtti jogvitáknak (240

¹² Az „N 272/98 – Olaszország – a szállodaipar javára nyújtott támogatás” elnevezésű támogatási programot jóváhagyó, 1998. november 12-i SG(98) D/9547 bizottsági határozat.

¹³ A közösségi védjegyről szóló, 1993. december 20-i 40/94/EK tanácsi rendelet (HL 1994. L 11., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 17. fejezet, 1. kötet, 146. o.), amelynek a helyébe lépett a közösségi védjegyről szóló, 2009. február 26-i 207/2009/EK tanácsi rendelet (HL L 78., 1. o.).

befejezett ügy, 219 érkezett ügy). E határozatokról így most csupán egy rövid, vázlatos áttekintés adható.

1. Feltétlen kizáró okok

A 2011-es évet többek között az jellemezte, hogy a Törvényszék először alkalmazta – két esetben – a 207/2009 rendelet 7. cikke (1) bekezdése f) pontját. A Törvényszék ugyanis elutasított két olyan keresetet, amelyet a közrendbe vagy a közkerölcsbe ütköző közösségi védjegyek lajstromozását megtagadó határozatok ellen indítottak. A Törvényszék a T-232/10. sz., *Couture Tech kontra OHIM (a szovjet címer ábrázolása)* ügyben 2011. szeptember 20-án hozott ítéletében (az EBHT-ban még nem tették közzé) először is rámutatott arra, hogy azok a megjelölések, amelyeket az érintett közönség a közrendbe vagy a közkerölcsbe ütközőnek tarthat – többek között nyelvi, történelmi, társadalmi és kulturális okokból kifolyólag – nem minden tagállamban ugyanazok. Ebből azt a következtetést vont le, hogy nemcsak az Unió tagállamai összességének közös körülményeit, hanem az egyes tagállamoknak azokat a külön-külön figyelembe vett sajátos körülményeit is tekintetbe kell venni, amelyek az e tagállamok területén lévő érintett közönség felfogására befolyással lehetnek. A Törvényszék megjegyezte, hogy a nemzeti jogból – jelen esetben a magyar jogból – következő tényezők normatív erejük hiánya miatt nem alkalmazhatók, és nem képeznek olyan szabályokat, amelyek kötnék a Belső Piaci Harmonizációs Hivatalt (védjegyek és formatervezési minták) (OHIM). Ugyanakkor e tényezők olyan ténybeli körülményeket képeznek, amelyek lehetővé teszik annak megítélését, hogy egy adott tagállamban az érintett közönség milyen képet alkot a megjelölések bizonyos kategóriáiról.

A Törvényszék, miután megállapította, hogy a magyar büntető törvénykönyv tiltja egyes „önkéntes jelképek” – köztük a sarló-kalapács, valamint az ötágú vörös csillag – használatát, és e tilalom az érintett megjelölések védjegyként történő használatára is kiterjed, többek között azt is megállapította, hogy az egykori Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége (SZSZKSZ) címerének jelentéstartalma nem halványult el, illetve nem változott meg oly mértékben, hogy az emberek azt ne politikai jelképként fognák fel. A Törvényszék emiatt úgy ítélte meg, hogy a fellebbezési tanács helyesen állapította meg azt, hogy a bejelentett megjelölés védjegyként történő használatát az érintett közönség egy jelentős része Magyarországon a 207/2009 rendelet 7. cikke (1) bekezdésének f) pontja értelmében véve a közrendbe vagy közkerölcsbe ütközőnek tartaná.

A T-526/09. sz., *PAKI Logistics kontra OHIM (PAKI)* ügynek, amelyben a Törvényszék 2011. október 5-én hozott ítéletet (az EBHT-ban nem tették közzé), az a PAKI megjelölés volt a tárgya, amelynek lajstromozását a fellebbezési tanács azzal az indokkal tagadta meg, hogy azt az Európai Unió angol nyelvű közönsége rasszista kifejezésként fogja fel, mivel az a pakisztáni származású, vagy általánosabb értelemben az indiai szubkontinensről származó, és többek között az Egyesült Királyságban élő személyek degradáló és sértő megnevezése. Ebben az összefüggésben a Törvényszék hangsúlyozta, hogy bár a 207/2009 rendelet 7. cikke (1) bekezdésének f) pontja elsősorban azokra a megjelölésekre vonatkozik, amelyeknek a használatát az uniós jog vagy a nemzeti jog valamely rendelkezése tiltja, ezek közösségi védjegyként történő lajstromozása ilyen tilalom hiányában is az e rendelkezésben szereplő feltétlen kizáró okba ütközne, hiszen azok mélyen sértőek. E kizáró ok fennállását olyan szempontok alapján kell vizsgálni, amelyekkel egy átlagos érzékenységgű és átlagos mértékben toleráns, értelmes személy rendelkezik. Az érintett közönség egyébként nem korlátozható arra a közönségre, amelynek részére a védjegybejelentésben szereplő árukat és szolgáltatásokat szánják. Figyelembe kell venni ugyanis azt a tényt, hogy az ezen kizáró ok hatálya alá tartozó megjelölések nem csupán azt a közönséget botránkoztatják meg, amelynek részére a megjelöléssel jelölt árukat vagy szolgáltatásokat szánják, hanem a többi olyan személyt is, aki anélkül, hogy az említett áruk vagy szolgáltatások által érintett lenne, e megjelöléssel

a mindennapi életben véletlenül találkozhat. A Törvényszék, miután elutasította a felperes annak alátámasztására irányuló különféle érveit, hogy a „paki” kifejezés nem egyértelmű, és nem minden esetben diszkriminatív, azt a következtetést vont le, hogy a fellebbezési tanács helyesen vélte úgy, hogy e kifejezést az Unió angol nyelvű közönsége rasszista jellegű sértésként fogja fel, és ennek következtében annak lajstromozása a közrendbe és a közérkölcsebe ütközik.

A T-258/09. sz., *i-content kontra OHIM (BETWIN)* ügyben 2011. július 6-án hozott ítéletben (az EBHT-ban még nem tették közzé) a Törvényszék azzal az indokkal helyezte hatályon kívül a megtámadott határozatot, hogy a fellebbezési tanács jogilag nem indokolta kellőképpen a bejelentett védjegynek a védjegybejelentésben szereplő egyes szolgáltatások tekintetében vett leíró jellegét, valamint megkülönböztetőképességének hiányát. E tekintetben emlékeztetett arra, hogy a fellebbezési tanács azon lehetősége, hogy több árura vagy szolgáltatásra vonatkozóan átfogó indokolást adjon, csak olyan árakra és szolgáltatásokra terjedhet ki, amelyek között kellően közvetlen és konkrét kapcsolat áll fenn ahhoz, hogy olyan kellően homogén csoportot alkossanak, amelynek alapján a szóban forgó határozat indokolását alkotó ténybeli és jogi megfontolások összessége egyrészt minden egyes, e csoportba tartozó termék és szolgáltatás vonatkozásában megfelelően kifejezi a fellebbezési tanács által alkalmazott érvelést, másrészt minden egyes érintett árura és szolgáltatásra nézve önállóan lehet alkalmazni. Márpedig, jelen esetben a megtámadott határozat csak kevés tájékoztató pontot kínál a különböző kizáró okoknak a bejelentett védjegyvel érintett rendkívül nagyszámú szolgáltatáshoz történő kapcsolásához. Ugyanígy, a Törvényszék kiemelte, hogy a bejelentett védjegy megkülönböztetőképessége hiányára vonatkozó indokolás mindössze annak a megemlékezésére korlátozódik, hogy mivel az olyan leíró jellegű jelzés „amelynek szakismeretek és elemzési erőfeszítések nélkül is mindenki megérti a jelentését”, a bejelentett védjegy – amely megkülönböztetőképességgel sem rendelkezik – a 207/2009 rendelet 7. cikke (1) bekezdésének b) pontja alapján nem lajstromozható. A Törvényszék azt is kiemelte, hogy a fellebbezési tanács mindössze rámutatott arra, hogy a „betwin” szó kizárólag általános ösztönzést hordoz bizonyos fogadásokban vagy játékokban való részvétellel, illetve gazdasági előnyök nyereségek formájában történő megszerzésére, anélkül hogy pontosítaná valamely meghatározott szolgáltatóhoz való esetleges kapcsolódását, és ezért a szóban forgó megjelölés nem teszi lehetővé az érintett fogyasztó számára, hogy azt a fogadások és nyereségek lehetőségével kapcsolatos szolgáltatások meghatározott kereskedelmi származására való utalásként fogja fel, és azt az ezen ágazatba tartozó meghatározott szolgáltató egyedi jelöléseként érzékelje. E körülmények között a Törvényszék úgy vélte, hogy a fogadásokhoz és nyereséjjátékokhoz közvetlenül kapcsolódó szolgáltatásoktól eltérő szolgáltatások vonatkozásában hivatalból kell vizsgálni az indokolás hiányát. Nem érthető ugyanis, hogy ezen átfogó indokolás hogyan alkalmazható a védjegybejelentésben szereplő valamennyi további heterogén szolgáltatásra, amelyek közül egyesek semmilyen kapcsolatban nem állnak a fogadásokkal és a nyeresésre való törekvéssel.

A TDI megjelölést illetően a Törvényszék a T-318/09. sz., *Audi és Volkswagen kontra OHIM (TDI)* ügyben 2011. július 6-án hozott ítéletben (az EBHT-ban még nem tették közzé, fellebbezett) szintén kénytelen volt elutasítani a fellebbezési tanács azon határozata ellen indított keresetet, amely szerint a „turbo direct injection”, illetve a „turbo diesel injection” kifejezések kezdőbetűiből összetevődő TDI megjelölés az Unió egész területén leíró jellegűnek minősül.

A Törvényszék először is rámutatott arra, hogy a TDI megjelölés – amelynek közösségi védjegyként történő lajstromozását „járművek és szerkezeti elemeik” tekintetében kérték – a védjegybejelentésben szereplő áruk és szolgáltatások lényeges jellemzőinek leírására szolgálhat. A járművek vonatkozásában e szómegjelölés a minőséget jelöli, mivel azon tény, hogy „turbo diesel injection”- vagy „turbo direct injection”-motorral rendelkezik, a jármű lényeges jellemzője. A jármű szerkezeti elemeit illetően a TDI szómegjelölés a típust jelöli. A Törvényszék tehát úgy ítélte meg,

hogy a TDI megjelölés az érintett áruk vonatkozásában az Unió egészében leíró jellegű. Másodszor, a Törvényszék elutasította az azt érvet, miszerint a megkülönböztetőképesség használat révén történő megszerzésének bizonyítása céljából egyrészt a védjegy meghonosodását nem kell minden tagállamban bizonyítani, másrészt a védjegy hírnevére alkalmazandó elveket úgy kell átültetni, hogy elegendő a védjegynek az Unió területének jelentős részén történő meghonosodását bizonyítani. A Törvényszék ugyanis úgy ítélte meg, hogy az Unió valamennyi tagállamában, ahol a bejelentett védjegy nem rendelkezett kezdetől fogva megkülönböztetőképességgel, annak meg kell szereznie használat révén a megkülönböztetőképességet. E tekintetben a Törvényszék többek között pontosította, hogy a 207/2009 rendelet 9. cikke (1) bekezdése c) pontjának céljára tekintettel – ami arra irányul, hogy azon védjegyjogosultak jogos érdekeit védje, akiknek a védjegye a jogosultak kereskedelmi és hirdetési tevékenységének következtében jóhírnévre tett szert –, e rendelkezés alkalmazásában a releváns terület meghatározására szolgáló módszer nem alkalmazható a megkülönböztetőképesség használat révén történő megszerzését illetően.

A T-341/09. sz., *Consejo Regulador de la Denominación de Origen Txakoli de Álava és társai kontra OHIM (TXAKOLI)* ügyben 2011. május 17-én hozott ítéletben (az EBHT-ban még nem tették közzé) a Törvényszéknek a 207/2009 rendeletnek az együttes közösségi védjegyekre vonatkozó 66. cikkének (2) bekezdését kellett értelmeznie, amely kivételt állapít meg a 207/2009 rendelet 7. cikke (1) bekezdésének c) pontja alól. E rendelkezések közül az első szerint ugyanis együttes közösségi védjegyek lehetnek azok a megjelölések vagy megnevezések is, amelyek – jóllehet leíró jellegűek – az áruk vagy szolgáltatások földrajzi származásának jelölésére szolgálhatnak. Jelen esetben a felperesek arra hivatkoztak, hogy a „txakoli” szó olyan megnevezés, amely a védjegybejelentésben szereplő áru és szolgáltatások földrajzi származásának jelölésére szolgálhat, hiszen a borágazati szabályozás szerinti oltalom alatt álló, kiegészítő hagyományos kifejezésről van szó, amely azon eredetmegjelöléssel jelölt borok részére van fenntartva, amelyek tekintetében a felperesek az illetékes szabályozói tanácsok.

A Törvényszék e tekintetben úgy vélte, hogy e szót az alkalmazandó szabályozás csupán a borok valamely jellemzője megjelölésének tekinti, nem pedig földrajzi származásuk megjelölésének, a „txakoli” szó és Baszkföld között állítólagosan fennálló kapcsolat ellenére. Márpedig, a 207/2009 rendelet 66. cikke nem értelmezhető kiterjesztő módon. Ez ugyanis az eredetmegjelölések, illetve földrajzi jelzések terén eljáró hatóságok hatáskörének megsértéséhez vezetne. Egyébként a „txakoli” szó használatának az uniós jog egyéb rendelkezései által biztosított kizárólagossága nem vonhatja automatikusan maga után a szóban forgó megjelölés közösségi védjegyként való lajstromozását. Egy ilyen lajstromozás olyan különleges jogokkal ruházza fel a jogosultat, amelyek nem következnek más, például az agrárpolitikára vonatkozó szabályokból.

A Törvényszék végül pontosította, hogy a bejelentett védjegy lajstromozásának megtagadása nincs kihatással azon kizárólagos jogra, amellyel jelenleg a felperesek a borászati szabályozás értelmében az érintett szavak használata tekintetében rendelkeznek, és nem jár azzal a következménnyel, hogy e szó használatát engedélyezné más piaci szereplőknek, mint akik e szabályozás értelmében e joggal rendelkeznek, sem azzal, hogy megakadályozná, hogy a felperesek az említett szabályozás tiszteletben tartását megköveteljék.

Végül, a T-508/08. sz., *Bang & Olufsen kontra OHIM (hangszóró ábrázolása)* ügyben 2011. október 6-án hozott ítéletben (az EBHT-ban még nem tették közzé) a Törvényszék elutasította a fellebbezési tanács – amely egy korábbi határozatának a Törvényszék által történt hatályon

kívül helyezését követően járt el¹⁴ – azon határozata ellen indított keresetet, amely megtagadta egy hangszóró formájából álló térbeli védjegy közösségi védjegyként történő lajstromozását, mivel a megjelölés kizárólag olyan formából áll, amely a 40/94 rendelet 7. cikke (1) bekezdése e) pontjának iii. alpontja értelmében az áru értékének a lényegét hordozza.

Jelen esetben a Törvényszéknek azt a kérdést kellett eldöntenie, hogy a fellebbezési tanács hibát vétett-e azzal, hogy miután úgy ítélte meg, hogy a jelen ügyben a megjelölés vizsgálatánál egy újabb feltétlen kizáró ok alkalmazható – hiszen az első vizsgálat, amelyre vonatkozóan a Törvényszék hatályon kívül helyező ítéletet hozott, csupán a 40/94 rendelet 7. cikke (1) bekezdésének b) pontjára vonatkozott –, a megjelölés vizsgálatát ugyanezen rendelet 7. cikke (1) bekezdése e) pontjának iii. alpontjára tekintettel is elvégezte.

A Törvényszék erre nemleges választ adott, hangsúlyozva, hogy ha egy közösségi védjegybejelentés tárgyát képező megjelölést a Törvényszék az OHIM határozatával ellentétben olyannak tekint, mint amely nem tartozik a 40/94 rendelet 7. cikke (1) bekezdésében szabályozott egyik feltétlen lajstromozást kizáró ok hatálya alá, az OHIM-nak az említett védjegy lajstromozását megtagadó határozatának Törvényszék általi hatályon kívül helyezése szükségszerűen azt eredményezi, hogy a Belső Piaci Harmonizációs Hivatal (védjegyek és formatervezési minták) (OHIM), amelynek kötelessége az Törvényszék ítéleteinek rendelkező részéből és indokolásából levonni a következtetéseket, újra megindítja a szóban forgó védjegybejelentés vizsgálatára vonatkozó eljárást, és elutasítja azt, amennyiben úgy véli, hogy az érintett megjelölés az ugyanezen rendelkezés által előírt másik feltétlen kizáró ok hatálya alá esik. A 40/94 rendelet 74. cikke (1) bekezdésének értelmében ugyanis a feltétlen kizáró okok vizsgálatakor az OHIM-nak azokat a tényeket kell hivatalból vizsgálnia, amelyek a feltétlen kizáró ok alkalmazását eredményezhetik. Egyébiránt, a 40/94 rendelet 7. cikke (1) bekezdése e) pontjának hatálya alá tartozó megjelölés soha nem szerezhet használatra révén megkülönböztetőképeséget ugyanezen rendelet 7. cikkének (3) bekezdése értelmében, miközben ez a lehetőség ez utóbbi rendelkezés szerint a 40/94 rendelet 7. cikke (1) bekezdésének b)–d) pontjában foglalt kizáró okok hatálya alá tartozó megjelölések esetében fennáll.

Következésképpen, amennyiben egy megjelölésnek a 40/94 rendelet 7. cikke (1) bekezdésének e) pontja alapján történő vizsgálata arra a megállapításra vezet, hogy az e rendelkezésben említett valamely feltétel fennáll, ez felment az említett megjelölésnek az ugyanezen rendelet 7. cikkének (3) bekezdése alapján történő vizsgálata alól, mivel ebben az esetben az említett megjelölés lajstromozásának lehetetlensége egyértelmű. Ez a felmentés indokolja a megjelölésnek a 40/94 rendelet 7. cikke (1) bekezdésének e) pontja alapján történő előzetes vizsgálatának lefolytatásához fűződő érdeket abban az esetben, amikor az említett (1) bekezdésben előírt feltétlen kizáró okok közül többnek az alkalmazása is lehetséges anélkül, hogy egy ilyen felmentést mindazonáltal úgy lehetne értelmezni, mint amely maga után vonja az említett megjelölésnek a 40/94 rendelet 7. cikke (1) bekezdésének e) pontja alapján történő előzetes vizsgálatára vonatkozó kötelezettséget.

2. Viszonylagos kizáró okok

A T-10/09. sz., *Formula One Licensing kontra OHIM – Global Sports Media (F1-LIVE)* ügyben 2011. február 17-én hozott ítéletben (az EBHT-ban még nem tették közzé, fellebbezett) a Törvényszék úgy ítélte meg, hogy a forma-1 területéhez kötődő árukat és szolgáltatásokat

¹⁴ A T-460/05. sz., *Bang & Olufsen kontra OHIM* (hangszóró formája) ügyben 2007. október 10-én hozott ítélet (EBHT 2007., II-4207. o.).

(nevezetesen magazinokat, könyveket, kiadványokat, interneten történő helyfoglalást és versenyszervezést) jelölő F1-LIVE védjegy, valamint a Formula One Licensing BV nevű társaság F1 és F1 Formula 1 védjegyei között nem áll fenn az összetévesztés veszélye a vásárlóközönség által az „f1” elemnek tulajdonított leíró jelleg és a megjelölések enyhe hasonlósága miatt. Ugyanis az érintett vásárlóközönség az „f” betű és az „1” számjegy kombinációját a „forma-1” kifejezés rövidítéseként észleli, amely általában egy versenyautó-kategória, és – ezt kiterjesztve – ilyen versenyautókkal kapcsolatos versenyek megjelölése.

Ezenfelül, az érintett vásárlóközönség a korábbi F1 Formula 1 közösségi védjegy „f 1” elemét az e védjegy jogosultja által forma-1-es versenyautók területén folytatott kereskedelmi tevékenységeivel kapcsolatban használt védjegyként fogja fel. Így az érintett vásárlóközönség az „f 1” elemet a bejelentett védjegyben nem megkülönböztetőelemként, hanem leírásra használt elemként észleli. Ennélfogva az „f 1” elem szokásos tipográfiában csak gyenge megkülönböztetőképeséggel rendelkezik a jelölt árukkal és szolgáltatásokkal kapcsolatban, és az Unióban használt közösségi ábrás védjegy esetleges jó hírneve lényegében magához az F1 Formula 1 védjegy F1 logójához kapcsolódik.

Ami konkrétan az F1 szövegvédjegyet illeti, a fogyasztók a bejelentett védjegyben foglalt „f 1” elemet nem fogják a korábbi védjegy jogosultjához kapcsolni amiatt, hogy az egyetlen megjelölés, amelyet az említett jogosulthoz szoktak társítani, az F1 Formula 1 védjegy logója, és nem az, amely szokásos tipográfiában szerepel. A fogyasztók az F1 megjelölést szokásos tipográfiában a „forma-1” kifejezés rövidítésének, azaz leíró megjelölésnek fogják tekinteni.

Ami az F1 Formula 1 ábrás védjegyet illeti, a vizuális hasonlóság hiánya és azon tény miatt, hogy a hangzásbeli és a fogalmi hasonlóság csak korlátozott mértékű, az érintett vásárlóközönség a bejelentett védjegyet nem fogja az előbbivel összetéveszteni. E tekintetben a vásárlóközönség által az F1 megjelölésnek tulajdonított általános jelentés biztosítja azt, hogy e vásárlóközönség úgy fogja érteni a bejelentett védjegyet, mint amely a forma-1-re vonatkozik, de a teljesen eltérő megjelenítésből adódóan semmilyen módon nem kapcsolja össze azt a korábbi védjegy jogosultjának tevékenységeivel.

3. Eljárási kérdések

A T-222/09. sz., *Ineos Healthcare kontra OHIM – Teva Pharmaceutical Industries (ALPHAREN)* ügyben 2011. február 9-én hozott ítéletben (az EBHT-ban még nem tették közzé) a Törvényszék az eléje került jogvita apropóján pontosította a közismert tényeknek az OHIM fellebbezési tanácsa általi vizsgálatával kapcsolatos ítélkezési gyakorlatát.

A 40/94 rendelet 74. cikke értelmében az OHIM a lajstromozás viszonylagos kizáró okainak vizsgálata során a felek által előterjesztett tényálláshoz, bizonyítékokhoz és érvekhez, valamint a kérelem szerinti igényekhez kötve van. A Törvényszék szerint e rendelkezés többek között az OHIM határozatainak ténybeli alapjára, azaz a tényállásra és a bizonyítékokra vonatkozik, amelyekre e határozatok alapíthatóak. Így amikor a fellebbezési tanács a felszólalási eljárást befejező határozatokkal szemben benyújtott fellebbezésekről dönt, határozatát kizárólag a felek által előadott tényekre és előterjesztett bizonyítékokra alapíthatja. Ugyanakkor a fellebbezési tanács által folytatott vizsgálat ténybeli alapjának korlátozása nem zárja ki, hogy a felszólalási eljárás során a felek által kifejezetten előterjesztett tényeken felül a fellebbezési tanács közismert tényeket, azaz olyan tényeket vegyen figyelembe, amelyeket bárki ismerhet, illetve amelyek általánosan hozzáférhető forrásokból megismerhetők.

Jelen esetben a Törvényszék kiemelte, hogy a gyógyszerészeti készítmények és azok javallatainak leírása, amelyekre a fellebbezési tanács az egyes áruk hasonlóságának értékelését alapította, az említett áruk speciális jellegére figyelemmel egyáltalán nem tekinthetők közismert tényeket képező információknak, még akkor sem, ha azok a fellebbezési tanács által az interneten folytatott keresések eredményeinek kivonatai. Arra való tekintettel, hogy a szóban forgó információk felhasználása nélkül a megtámadott határozat egyértelműen eltérő lett volna, a Törvényszék részben hatályon kívül helyezte az említett határozatot.

A T-145/08. sz., *Atlas Transport kontra OHIM – Atlas Air (ATLAS)* ügyben 2011. május 16-án hozott ítéletében (az EBHT-ben még nem tették közzé, fellebbezett) a Törvényszéknek lehetősége volt pontosítani egyrészt a fellebbezési tanácshoz benyújtott fellebbezésekre vonatkozó indokolási kötelezettség terén alkalmazandó követelményeket, másrészt a fellebbezési tanácsnak a törlési eljárás felfüggesztésére vonatkozó határozatra vonatkozó bírósági felülvizsgálatot.

A Törvényszék először is emlékeztetett arra, hogy a határozatok elleni fellebbezést a határozat kézbesítésének napjától számított két hónapon belül, írásban kell benyújtani az OHIM-hoz, továbbá, hogy a fellebbezés alapjául szolgáló okokat megjelölő írásbeli nyilatkozatot a határozat kézbesítésének napjától számított négy hónapon belül kell benyújtani. A Törvényszék ebből azt a következtetést vonta le, hogy a fellebbezési tanácshoz fellebbezést benyújtani szándékozó fellebbező köteles az előírt határidőn belül benyújtani az OHIM előtti fellebbezésének indokait kifejtő beadványt, és ezen indokoknak többet kell tartalmazniuk, mint a megtámadott határozat megjelölését és a fellebbező azon szándékát, hogy a fellebbezési tanács változtassa meg vagy helyezze hatályon kívül a határozatot, különben azt mint elfogadhatatlant elutasítják. Egyébként az „okok” kifejezés szó szerinti értelmezéséből az következik, hogy a fellebbezőnek a fellebbezési tanácshoz benyújtott írásbeli beadványban kell kifejtenie azokat az indokokat, amelyek a fellebbezést alkotják. Nem a fellebbezési tanács feladata következtetések révén meghatározni azokat az okokat, amelyeken az általa vizsgálandó fellebbezés alapul. Ennélfogva, amikor a fellebbező beadványt nyújt be, akkor köteles írásban, kellőképpen világosan kifejteni, hogy melyek azok a ténybeli és/vagy jogi körülmények, amelyek a kérelmét indokolják. Jelen esetben, tekintettel arra, hogy a fellebbező leveleiben nem szerepeltek világos és érthető indokok, és mivel a fellebbezési tanács elé terjesztett indokok kifejtésének többek között lehetővé kell tennie azt, hogy az adott esetben ügyvédi képviselő nélkül eljáró beavatkozó mérlegelni tudja azt, hogy célszerű-e észrevételt tennie és válaszolnia a fellebbező érveire, a Törvényszék úgy ítélte meg, hogy a fellebbezési tanácshoz benyújtott fellebbezés nem felel meg a 40/94 rendelet 59. cikke követelményeinek.

Másodszor, a Törvényszék emlékeztetett arra, hogy a felszólalási eljárás fellebbezési tanács általi felfüggesztésének a lehetősége a tagállamokban általánosan elismert azon elv kifejeződése, amely szerint a döntéshozó fórumoknak lehetősége van arra, hogy felfüggeszék az előttük indított eljárást olyan esetben, amikor az ügy körülményei ezt indokolják. E lehetőség analógia útján való alkalmazása a törlési eljárásban akkor indokolt, ha mind a felszólalási eljárás, mind a viszonylagos törlési ok miatti eljárás tárgya két védjegy összetéveszhetőségének vizsgálata, és az eljárás felfüggesztésének lehetősége hozzájárul az említett eljárások hatékonyságához. Ennélfogva a fellebbezési tanács hatáskörrel rendelkezik a törlési eljárás felfüggesztésére olyan esetben, ha azt a körülmények indokolják. A Törvényszék ezenfelül úgy ítélte meg, hogy a fellebbezési tanácsnak az arra vonatkozó mérlegelési jogköre, hogy felfüggeszti-e az eljárást vagy sem, széles. E jogkör ugyanakkor nem vonja ki a fellebbezési tanács értékelését azon bírósági felülvizsgálat hatálya alól, amelynek arra kell korlátozódnia, hogy nem történt-e nyilvánvaló értékelési hiba vagy hatáskörrel való visszaélés. A Törvényszék kifejezetten pontosította, hogy ennek keretén belül a fellebbezési tanácsnak tiszteletben kell tartania a közösségi jog alapján a méltányos eljárásra vonatkozó

általános elveket, azáltal, hogy nem csak annak a félnek az érdekét kell figyelembe vennie, akinek a közösségi védjegyét megtámadják, hanem a többi fél érdekeit is.

A T-36/09. sz., *dm-droguerie markt kontra OHIM – Distribuciones Mylar (dm)* ügyben 2011. szeptember 9-én hozott ítéletben (az EBHT-ban még nem tették közzé)¹⁵ a Törvényszék továbbá kimondta, hogy amikor az OHIM-nak tudomására jut, hogy a határozat nyelvi, másolási hibát vagy nyilvánvaló elírást tartalmaz, akkor csupán azokat a helyesírási vagy nyelvtani hibákat, másolási hibákat vagy azokat a hibákat javíthatja ki, amelyek oly mértékben nyilvánvalóak, hogy semmilyen – a kijavítás folytán létrejövőtől eltérő – szöveg nem vehető számításba. Egyébként a felszólalási osztályoknak az olyan eljárásokban történő újbóli határozathozatalra vonatkozó hatásköre, amelyekben korábban már eljárást befejező határozatot hoztak és azt kézbesítették is a feleknek, nem terjedhet túl a 207/2009 rendelet 42. cikkében foglalt esetek körén (határozatok visszavonása, hibák kijavítása és felülvizsgálat). Mivel jelen esetben azok a módosítások, amelyeket a felszólalási osztály elvégzett, nem csupán egy érthetetlen és befejezetlen mondat kiegészítéséből álltak, hanem az indokolás belső ellentmondásának, valamint az indokolás és a rendelkező rész közötti ellentmondásnak a feloldásából is, a Törvényszék arra a következtetésre jutott, hogy a felszólalási osztály által hozott határozat eredeti változatának kijavítása az említett határozat érdemére vonatkozott, tehát nem tárgyi tévedés kijavításáról volt szó. Figyelemmel e szabálytalanság súlyosságára és nyilvánvaló jellegére, a Törvényszék hatályon kívül helyezte a fellebbezési tanács határozatát, mivel az nem állapította meg azt, hogy a felszólalási osztály módosított szövegváltozatú határozatát nemlétezőnek kell tekinteni, és ennél fogva azt semmisnek kell nyilvánítani.

Végül, a T-504/09. sz., *Völkl kontra OHIM – Marker Völkl (VÖLKL)* ügyben 2011. december 14-én hozott ítéletben (az EBHT-ban még nem tették közzé) a Törvényszék úgy ítélte meg, hogy amennyiben a fellebbezési tanácshoz benyújtott fellebbezés csak a lajstromozás iránti kérelemmel vagy a felszólalással érintett áruk vagy szolgáltatások egy részére vonatkozik, e fellebbezés lehetővé teszi, hogy a fellebbezési tanács elvégezze a felszólalás új érdemi vizsgálatát, ám kizárólag az említett áruk vagy szolgáltatások tekintetében, mivel a hozzá benyújtott fellebbezés a lajstromozás iránti kérelemben vagy a felszólalásban érintett áruk vagy szolgáltatások fennmaradó részét nem érinti. Következésképpen, a fellebbezési tanács azzal, hogy hatályon kívül helyezte a felszólalási

¹⁵ Lásd még, a közösségi formatervezési minták terén, a T-53/10. sz., *Reisenthal kontra OHIM – Dynamic Promotion* (ketrecek és kosarak) ügyben 2011. október 18-án hozott ítéletet (az EBHT-ban még nem tették közzé), amelyben a Törvényszék úgy ítélte meg, hogy a védelemhez való jog abból eredő megsértése, hogy a határozatot azelőtt hozták meg, hogy lejárt volna a felperes részére észrevételeinek megtételére meghatározott határidő, nem minősül a közösségi formatervezési mintáról szóló 6/2002/EK tanácsi rendelet végrehajtásáról szóló, 2002. október 21-i 2245/2002/EK bizottsági rendelet (HL L 341., 28. o.) 39. cikke értelmében vett nyilvánvaló hibának. Az ilyen jellegű jogsértés ugyanis olyan hiba, amely kihatással van a határozat meghozatalára vezető eljárásra, és ennél fogva a határozat érdemi részének érvénytelenségét eredményezheti.

osztály határozata rendelkező részének a többi árura vonatkozó 2. pontját, túllépte a 207/2009 rendelet 64. cikkének (1) bekezdésében meghatározott hatáskörét.¹⁶

4. A védjegy tényleges használatának igazolása

A T-108/08. sz., *Zino Davidoff kontra OHIM – Kleinakis kai SIA (GOOD LIFE)* ügyben, amelyben a Törvényszék 2011. július 15-én hozott ítéletet (az EBHT-ban még még nem tették közzé) a felszólaló többek között a görög védjegyügyi bizottság egyik határozatára alapította a korábbi védjegy tényleges használatának igazolását. A Törvényszék ebben az összefüggésben pontosította, hogy bár főszabály szerint az OHIM valamely nemzeti határozatot bizonyítékként alapul vehet, köteles az előírt gondossággal megvizsgálni, hogy ez a bizonyíték alkalmas-e a korábbi védjegy tényleges használatának bizonyítására. Márpedig, jelen esetben a görög határozat gondos vizsgálata feltárta volna, hogy ez a határozat csak röviden hivatkozik az e határozat elfogadását megelőző eljárás során a felek által benyújtott dokumentumokra és a felek által felhozott érvekre. Ezeket a dokumentumokat ráadásul nem is csatolták az OHIM előtt az iratokhoz, azok tehát nem álltak a fellebbezési tanács rendelkezésére. A fellebbezési tanács így nem érthette meg azt az érvelést – beleértve a bizonyítékok értékelését is –, és nem azonosíthatta azokat a bizonyítékokat sem, amelyeken a korábbi védjegy tényleges használatát megállapító görög határozat alapult. Így azáltal, hogy a korábbi védjegy tényleges használatának bizonyítékaként a görög hatóságok megállapítására hagyatkozott, anélkül hogy alaposabban megvizsgálta volna, hogy a görög határozat meggyőző bizonyítékokon alapul-e, a fellebbezési tanács megsértette a 40/94 rendelet 74. cikkének (1) bekezdését és a gondossági kötelezettséget.

5. Közösségi formatervezési minták

A T-68/10. sz., *Sphere Time kontra OHIM – Punch (szíjra erősített óra)* ügyben 2011. június 14-én hozott ítéletében (az EBHT-ban még nem tették közzé) a Törvényszék a megsemmisítési eljárásokban a 6/2002 rendelet 7. cikke (2) bekezdésének – amely lehetővé teszi, hogy a nyilvánosságra jutást ne vegyék figyelembe, ha a bejelentett formatervezési mintát a szerző, a jogutódja, vagy a valamelyiküktől származó tájékoztatás vagy valamelyikük cselekménye eredményeképpen harmadik személy a bejelentési napot vagy az elsőbbség napját tizenkét hónappal megelőzően nyilvánosságra hozta – alkalmazását ahhoz a feltételhez kötötte, hogy a megsemmisítés iránti kérelemmel érintett formatervezési minta jogosultja bizonyítsa azt, hogy ő az említett kérelem alátámasztásaként hivatkozott formatervezési minta szerzője vagy e szerző jogutódja.

¹⁶ Megjegyzendő, hogy ebben az ítéletben a Törvényszék azt is pontosította, hogy annak eldöntésénél, hogy a felperesnek a fellebbezési tanács határozatát megtámadó, Törvényszék előtt indított keresete elfogadható-e, az OHIM fellebbezési tanácsának valamely határozatát akkor kell olyannak tekinteni, mint amely az a 207/2009 rendelet 65. cikke (4) bekezdésének értelmében nem ad helyt valamely fél kérelmének, ha miután elutasítja azt a kérelmet, amely az OHIM előtti eljárást az azt előterjesztő fél szempontjából kedvező módon fejezte volna be, az ügyet újbóli vizsgálat céljából visszautalja az alacsonyabb szinten eljáró fórum elé, még akkor is, ha esetleg ez az újbóli vizsgálat a fél számára kedvező határozat meghozatalát eredményezi. Ennek esélye nem elegendő ahhoz, hogy az ilyen esetet azonosnak lehessen tekinteni azon esettel, amikor a fellebbezési tanács helyt ad egy kérelemnek az e kérelem alátámasztásául előterjesztett egyes jogalapok vagy érvek alapján, és a kérelemben foglalt többi jogalapot vagy érvet elutasítja, vagy azok vizsgálatát megtagadja.

Ugyanebben az ítéletben a Törvényszék meghatározta a „tájékozott használó” fogalmát, pontosítva korábbi ítélezési gyakorlatát¹⁷, és hangsúlyozva, hogy az akciós árucikkeket illetően e fogalom magában foglalja egyrészt azokat a szakmabelieket, akik e termékeket a végső fogyasztók részére értékesítés céljából vásárolják meg, másrészt magukat az említett fogyasztókat is. Ebből azt a következtetést vonta le, hogy az a tény, hogy a tájékozott használók fent említett két csoportjának valamelyike az érintett formatervezési mintákat úgy észleli, mint azonos összbenyomást keltőket, elegendő annak megállapításához, hogy a vitatott formatervezési minta nem rendelkezik egyéni jelleggel. Végül a Törvényszék pontosította, hogy az összbenyomás konkrét értékelésénél nem lehet a korábbi formatervezési minták grafikai ábrázolását külön-külön, egymást kizárva vizsgálni, hanem átfogóan kell értékelni azoknak az elemeknek az egészét, amelyek alapján az érintett formatervezési minta által keltett összbenyomás kellő pontossággal és bizonyossággal meghatározható. Főként azokat a formatervezési mintákat illetően, amelyeket anélkül használnak, hogy azokat lajstromoztatták volna, nem zárható ki, hogy azokról nem készült olyan grafikai ábrázolás, amely valamennyi olyan lényeges részletüket mutatja, amely összevethető a bejelentési kérelemben szereplő ábrázolással. A Törvényszék szerint tehát túlzás lenne megkövetelni a megsemmisítés iránti kérelmet benyújtó féltől azt, hogy minden esetben nyújtson be ilyen ábrázolást.

Az intézmények dokumentumaihoz való hozzáférés

A dokumentumokhoz való hozzáférésre vonatkozó ítélezési gyakorlat 2011-ben rendkívül gazdag volt, a befejezett 23 ügy az e területtel kapcsolatos sokféle kérdést érintett.

1. Az eljáráshoz fűződő érdek

A T-233/09. sz., *Access Info Europe kontra Tanács* ügyben 2011. március 22-én hozott ítéletben (az EBHT-ban még nem tették közzé, fellebbezett) a Törvényszék kimondta, hogy valamely dokumentum teljes változatának hozzáférhetővé tétele olyan harmadik fél honlapján, aki nem tartotta tiszteletben a Tanács dokumentumaihoz való hozzáférésre vonatkozó szabályozást, nem teszi lehetővé annak megállapítását, hogy a felperesnek (már) ne fűződne érdeke a Tanács azon határozatának megsemmisítéséhez, amelyben megtagadták tőle az e dokumentum teljes változatához való hozzáférést. A felperesnek többek között fennmarad valamely közösségi intézmény által hozott jogi aktus megsemmisítéséhez fűződő érdeke azért, hogy azon jogsértés, amelyet e jogi aktus állítólag megvalósít, a jövőben ne ismétlődhessen meg. Ez az érdek azonban csak akkor áll fenn, ha a feltételezett jogellenesség a felperes által benyújtott kereset alapjául szolgáló ügyben szereplő körülményektől függetlenül a jövőben is megismétlődhet. Ez a helyzet a valamely dokumentum teljes változatához való hozzáférést megtagadó tanácsi határozat megsemmisítése iránt indított kereset esetében, mivel egyrészt a felperes által hivatkozott jogsértés az 1049/2001/EK rendeletben¹⁸ előírt egyik kivétel értelmezéséből fakad, amelyet a Tanács újabb kérelem esetén megismételhet, másrészt a felperes az Európai Unió belüli átláthatóság előmozdításáért tevékenykedő egyesületként a jövőben ugyanilyen jellegű dokumentumokra vonatkozó hasonló kérelmeket terjeszthet elő.

¹⁷ A T-153/08. sz., *Shenzhen Taiden kontra OHIM – Bosch Security Systems* (távközlési berendezések) ügyben 2010. június 22-én hozott ítélet (EBHT 2010., II-2517. o.)

¹⁸ Az Európai Parlament, a Tanács és a Bizottság dokumentumaihoz való nyilvános hozzáféréséről szóló, 2001. május 30-i 1049/2001/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL L 145., 43. o.; magyar nyelvű különkiadás 1. fejezet, 3. kötet, 331. o.).

2. A dokumentum meghatározása

A T-436/09. sz., *Dufour kontra EKB* ügyben 2011. október 26-án hozott ítéletben (az EBHT-ban még nem tették közzé) a Törvényszék adatbázisokhoz való hozzáférés iránti kérelem keretében pontosította a dokumentum azon meghatározását, amely az Európai Központi Banknak (EKB) az EKB dokumentumaihoz való nyilvános hozzáférésről szóló 2004/258/EK határozata¹⁹ 3. cikkének a) pontjában szerepel.

E tekintetben a Törvényszék a 2004/258 határozat 3. cikke a) pontjának szövegéből azt a következtetést vonta le, hogy a dokumentum fogalma kiterjed az olyan tárolt adattartalomra, amely az előállítás után másolható és megtekinthető, és nincs jelentősége az adattartalmat hordozó tárolóeszköz jellegének. Másfelől a Törvényszék pontosította, hogy az adatbázis jellemzői a tetszőleges jellegű tartalom és az említett tartalom tárolására szolgáló, tetszőleges jellegű fix hordozó. A Törvényszék ebből arra következtetett, hogy az adatbázisban található adatok összessége minősül a 2004/258 határozat 3. cikkének a) pontja szerinti dokumentumnak. A Törvényszék hozzátette, hogy mivel az adatok egymástól függetlenek voltak, az EKB köteles konkrét és egyedi vizsgálatot végezni és részleges hozzáférést biztosítani azon adatokhoz, amelyek az ezen adatbázishoz az EKB rendelkezésére álló keresőeszközök segítségével azonosíthatók, feltéve, hogy ezen adatok nem tartoznak a 2004/258 határozat 4. cikkében előírt kivételek hatálya alá.

3. A döntéshozatali eljárás védelmére vonatkozó kivétel

A fent hivatkozott *Access Info Europe kontra Tanács* ügyben hozott ítéletben a Törvényszék megsemmisítette a Tanács határozatát, mivel úgy ítélte meg, hogy a Tanács nem bizonyította, hogy a dokumentumokhoz való hozzáférésről szóló rendeletjavaslathoz kapcsolódó dokumentumban szereplő indítványt előterjesztő személyek kilétének hozzáférhetővé tétele súlyosan veszélyeztetné a folyamatban lévő döntéshozatali eljárást. A Törvényszék, miután pontosította, hogy a nyilvánosság a kért dokumentumok teljes tartalmához való hozzáférésre jogosult, emlékeztetett arra, hogy még szélesebb hozzáférést kell biztosítani akkor, amikor a Tanács jogalkotói minőségében jár el, annak érdekében, hogy lehetővé tegye a polgárok számára mindazon információk ellenőrzését, amelyek valamely jogalkotási aktus alapjául szolgáltak. Annak lehetősége ugyanis, hogy az állampolgárok megismerjék a jogalkotási tevékenységek alapjait, a demokratikus jogaik tényleges gyakorlásának feltételét képezi. Az adott ügyben a Törvényszék úgy ítélte meg, hogy annak veszélye, hogy a szóban forgó dokumentumban szereplő indítványokat előterjesztők kilétének hozzáférhetővé tétele csökkenti a tagállamok küldöttségeinek azon mozgásterét, hogy a folyamatban lévő jogalkotási eljárásban módosítsák álláspontjukat, és súlyosan veszélyezteti a kompromisszumkötés esélyét, nem jelent kellően súlyos és ésszerűen előrelátható veszélyt.

A T-471/08. sz., *Toland kontra Parlament* ügyben 2011. június 7-én hozott ítéletben (az EBHT-ban még nem tették közzé) a Törvényszék megsemmisítette az Európai Parlament azon határozatát, amelyben az megtagadta a belső ellenőrzési szervezeti egysége által készített, a parlamenti asszisztensi támogatásokra vonatkozó ellenőrzési jelentéshez való hozzáférést, többek között azzal az indokkal, hogy annak hozzáférhetővé tétele súlyosan veszélyeztetné az intézmény döntéshozatali eljárását. A Törvényszék bár elismerte, hogy a kérdéses ellenőrzési jelentés az intézmény által belső használatra készített dokumentum, és olyan kérdésre vonatkozott, amelyben az Európai Parlament még nem hozott határozatot, úgy ítélte meg, hogy az intézmény

¹⁹ Az Európai Központi Bank 2004. március 4-i határozata az Európai Központi Bank dokumentumaihoz való nyilvános hozzáférésről (HL L 80., 42.; magyar nyelvű kiadás 1. fejezet, 5. kötet, 51. o.).

nem bizonyította a jogilag megkövetelt módon, hogy az ezen dokumentumhoz való hozzáférés konkrétan és ténylegesen veszélyeztetné az intézmény döntéshozatali eljárását és jelentős hatást gyakorolna arra. A megtámadott határozatban ugyanis nem szerepel egyetlen olyan kézzelfogható körülmény sem, amely lehetővé tenné annak megállapítását, hogy a döntéshozatali eljárást fenyegető ezen veszély a határozat időpontjában ésszerűen előrelátható, és nem pusztán feltételezett volt. A Törvényszék e tekintetben hozzátette, hogy sem az a körülmény, hogy a Parlament tagjai rendelkezésére álló pénzügyi eszközök e tagok általi felhasználása kényes téma, amely iránt a média érdeklődést tanúsít, sem a döntéshozatali eljárás állítólagos összetettsége nem minősül önmagában olyan objektív oknak, amely miatt a döntéshozatali eljárás súlyos veszélyeztetésétől kellene tartani.

4. Az ellenőrzési, vizsgálati vagy auditálási tevékenység céljának védelmére vonatkozó kivétel

A T-29/08. sz., *LPN kontra Bizottság* ügyben 2011. szeptember 9-én hozott ítéletben (az EBHT-ban még nem tették közzé, fellebbezett) a Törvényszék emlékeztetett arra, hogy bár főszabály szerint az intézménynek konkrétan és egyedileg kell megvizsgálnia a kért dokumentumok tartalmát annak meghatározása érdekében, hogy alkalmazandó-e a hozzáférési jog alóli valamely kivétel, és engedélyezhető-e a dokumentumhoz való részleges hozzáférés, e kötelezettségtől el lehet térni, ha nyilvánvaló, hogy a hozzáférést meg kell tagadni vagy engedélyezni kell. Ilyen esetben helyénvaló, ha az intézmény a dokumentumok bizonyos kategóriáira alkalmazandó általános vélelmekre alapítja az álláspontját.

E tekintetben a Törvényszék úgy ítélte meg, hogy mivel kötelezettségszegés megállapítása iránti eljárás keretében valamely felperes nem rendelkezik a Bizottság igazgatási aktáinak dokumentumaiba való betekintés jogával, az állami támogatásokra vonatkozó vizsgálati eljárásokban érintettek helyzetének analógiája útján meg kell állapítani, hogy fennáll az az általános vélelem, miszerint az igazgatási akta dokumentumainak hozzáférhetővé tétele főszabály szerint veszélyeztetné a vizsgálat céljainak védelmét. A Bizottság számára tehát elegendő annak vizsgálata, hogy ezen általános vélelmet az érintett dokumentumok összességére kell-e alkalmazni anélkül, hogy szükségszerűen konkrétan és egyedileg meg kellene vizsgálnia előzetesen az egyes dokumentumok tartalmát. Márpedig, ha a kötelezettségszegés megállapítása iránti eljárás még folyamatban van, a Bizottságnak szükségképpen abból az elvből kell kiindulnia, hogy ezt az általános vélelmet az érintett dokumentumok összességére kell alkalmazni. E vélelem ugyanakkor nem zárja ki az érdekeltek azon jogát, hogy bizonyítsák, hogy egy adott dokumentumra, amelynek közzétételét kérik, nem vonatkozik a szóban forgó vélelem, vagy hogy olyan nyomós közérdek áll fenn, amely igazolja az érintett dokumentum közzétételét az 1049/2001 rendelet 4. cikkének (2) bekezdése értelmében.

Másfelől a T-437/08. sz. *CDC Hydrogene Peroxide kontra Bizottság* ügyben, amelyben a Bíróság 2011. december 15-én hozott ítéletet, a felperes vitatta a Bizottság azon határozatát, amely megtagadta tőle a hozzáférést a hidrogén-peroxid piacán kilenc vállalkozás által létrehozott kartellel kapcsolatos eljárás ügyiratának tartalomjegyzékéhez. A Bizottság az elutasítást többek között a kartellügyekben folytatott politikája és különösen engedékenységi programja hatékonyságának védelmével igazolta. A Törvényszék megsemmisítette a Bizottság határozatát, mivel a Bizottság nem bizonyította, hogy a szóban forgó dokumentum nyilvánosságra hozatala konkrétan és ténylegesen hátrányosan érintené a védett érdekeket.

A kereskedelmi érdekek védelméhez kapcsolódó kivételt illetően a Törvényszék kimondta, hogy a kartellben részt vevő valamely vállalkozás azon érdeke, hogy elkerülje a kártérítési pereket, nem tekinthető kereskedelmi érdeknek, és semmi esetre sem minősül védelemre méltó érdeknek,

tekintettel arra, hogy bármely személynek joga van az olyan magatartás által okozott károkért kártérítést követelni, amely alkalmas arra, hogy a versenyt korlátozza vagy torzítsa.

A bizottsági vizsgálati tevékenységek céljai védelméhez kapcsolódó kivételt illetően a Törvényszék úgy ítélte meg, hogy valamely konkrét ügyben folytatott vizsgálati tevékenységeket a végleges határozat meghozatalának időpontjában lezártnak kell tekinteni, függetlenül attól, hogy e határozatot a bíróságok utóbb esetleg megsemmisíthetik, mivel maga a szóban forgó intézmény ebben az időpontban tekintette befejezettnek az eljárást. Másfelől a Törvényszék elutasította a Bizottság azon érvét, amely szerint a vizsgálati tevékenységek céljának fogalmán alapuló kivétel független minden konkrét eljárástól, és általános jelleggel hivatkozható minden olyan dokumentum hozzáférhetővé tételének megtagadása érdekében, amely sértheti a Bizottság kartellpolitikáját, különösen pedig az engedékenységi programjának hatékonyságát. A vizsgálati tevékenységek fogalmának ilyen tág értelmezése ugyanis összeegyeztethetetlen azzal az elvvel, mely szerint az 1049/2001 rendelet 4. cikkében meghatározott kivételeket szigorúan kell értelmezni és alkalmazni. A Törvényszék hangsúlyozta, hogy az 1049/2001 rendelet nem teszi lehetővé annak feltételezését, hogy e rendelet alkalmazása keretében az uniós versenypolitikát egyéb uniós politikákhoz képest eltérő módon kellene kezelni, így semmilyen ok nem támasztja tehát alá, hogy a vizsgálati tevékenységek céljainak fogalmát a versenypolitika keretében az egyéb uniós politikákhoz képest eltérően kellene értelmezni. Végül a Törvényszék emlékeztetett arra, hogy az engedékenységi és együttműködési programok az uniós versenyszabályok tiszteletben tartása biztosításának nem az egyedüli eszközei. A nemzeti bíróságok előtt indított kártérítési keresetek ugyanis jelentősen hozzájárulhatnak az Unión belüli hatékony verseny fenntartásához.

5. A jogi aktust kibocsátó tagállam kivételre való hivatkozása

A T-362/08. sz., *IFAW Internationaler Tierschutz-Fonds kontra Bizottság* ügyben 2011. január 13-án hozott ítélet (az EBHT-ban még nem tették közzé, fellebbezett) a Törvényszék a valamely tagállam által az 1049/2001 rendelet 4. cikkének (5) bekezdése alapján hivatkozott kivétel alkalmazásának uniós bíróság általi felülvizsgálatával foglalkozott. E rendelkezés lehetővé teszi a tagállam számára, hogy a tőle származó dokumentumhoz való hozzáférés iránti kérelemmel megkeresett intézményt felkérje arra, hogy előzetes hozzájárulása nélkül ne tegye hozzáférhetővé e dokumentumot²⁰.

A Törvényszék pontosította, hogy amennyiben valamely intézmény a tagállamtól származó dokumentumhoz való hozzáférést a tagállamnak az 1049/2001 rendelet 4. cikkének (5) bekezdése szerinti kérelme alapján elutasítja, az uniós bíróság hatáskörébe tartozik, hogy azon kérelmező kérelmére, akivel szemben a megkeresett intézmény a hozzáférést megtagadta, felülvizsgálja, vajon a hozzáférés megtagadását érvényesen lehetett-e az 1049/2001 rendelet 4. cikkének (1)–(3) bekezdésében foglalt kivételekre alapozni, és pedig függetlenül attól, hogy a hozzáférés megtagadása e kivételeknek az intézmény vagy az érintett tagállam általi mérlegeléséből ered-e. Ebből következik, hogy az 1049/2001 rendelet 4. cikke (5) bekezdésének alkalmazása miatt az uniós

²⁰ Nagyon hasonló kérdés merült fel a T-250/08. sz., *Batchelor kontra Bizottság* ügyben 2011. május 24-én hozott ítéletben (az EBHT-ban még nem tették közzé). Ezen ítéletben a Törvényszék emlékeztetett arra, hogy az 1049/2001 rendelet 4. cikke (3) bekezdése második albekezdésének célja az eljárások keretében keletkezett egyes olyan dokumentumtípusok védelme, amelyek hozzáférhetővé tétele még az eljárás befejezését követően is veszélyeztetné az érintett intézmény döntéshozatali eljárását. E dokumentumoknak „az érintett intézményen belüli tárgyalások és előzetes egyeztetések részét képező, belső használatra korlátozott állásfoglalásokat” kell tartalmazniuk. Nem tartoznak ebbe a csoportba az olyan dokumentumok, amelyeket kívülálló személy vagy szervezet abból a célból küld valamely intézménynek, hogy e dokumentumok az ezen intézménnyel folytatott eszmecsere tárgyát képezzék.

bíróság vizsgálata nem korlátozódik a *prima facie* vizsgálatra. E rendelkezés alkalmazása tehát nem akadályozza meg az intézmény megtagadó határozatának teljes vizsgálatát, amely határozatnak tiszteletben kell tartani többek között az indokolási kötelezettséget, és amelynek az 1049/2001 rendelet 4. cikkének (1)–(3) bekezdésében előírt kivételek alkalmazhatóságára vonatkozó – az érintett tagállam által elvégzett – tartalmi értékelésen kell alapulnia. Mindazonáltal az 1049/2001 rendelet 4. cikke (5) bekezdésének alkalmazása során a tagállam széles mérlegelési mozgástérrel rendelkezik annak meghatározását illetően, hogy sértheti-e a közérdeket az e kivételekkel érintett tárgykörökbe tartozó dokumentum hozzáférhetővé tétele. Ugyanis e tagállam politikai felelősségéhez tartozik azon kérdés értékelése, hogy a dokumentum hozzáférhetővé tétele veszélyezteti-e az ezen tárgyakra vonatkozó kivételekkel védett érdekeket. Ebben az esetben ezen tagállamnak – az intézményhez hasonlóan – széles mérlegelési mozgástérrel kell rendelkeznie. Az uniós bíróság felülvizsgálata tehát az eljárási és indokolási szabályok betartásának, a tények tárgyi pontosságának, valamint a nyilvánvaló mérlegelési hiba és a hatáskörrel való visszaélés hiányának vizsgálatára korlátozódik.

Közös kül- és biztonságpolitika – Korlátozó intézkedések

2011-ben a korlátozó intézkedésekkel kapcsolatos peres eljárások száma példa nélküli szintet ért el, több mint 90 ügyben nyújtottak be keresetet. A Törvényszék ítéleteit azok gyors meghozatala, valamint az ilyen intézkedéseket előíró határozatokkal kapcsolatos indokolási kötelezettségre vonatkozó követelmények megerősítése jellemezte.

Így a T-86/11. sz., *Bamba kontra Tanács* ügyben – amelyben a Törvényszék 2011. június 8-án gyorsított eljárásban, kibővített tanácsban és a kereset benyújtását követően kevesebb, mint négy hónapon belül hozott ítéletet (az EBHT-ban még nem tették közzé, fellebbezett) – Laurent Gbagbo, Elefántcsontpart korábbi elnökének második feleségével, Nadiany Bambával szemben hozott korlátozó intézkedések jogszerűségével kapcsolatban fordultak a Törvényszékhez. Ezekre az intézkedésekre a 2010 őszi Elefántcsontparton tartott elnökválasztással összefüggésben került sor, amelynek eredményeként az Egyesült Nemzetek Szervezete (ENSZ) Alassane Ouattara győzelmét hitelesítette. Az Unió is elismerte A. Ouattara győzelmét, és felszólította az elefántcsontparti polgári és katonai vezetőket, hogy ismerjék el A. Ouattarát, a demokratikusan megválasztott elnököt, miközben az Unió megerősítette az arra vonatkozó elhatározását, hogy célzott szankciókat fog hozni azokkal szemben, akik akadályozzák az elefántcsontparti nép által kifejezett szuverén akarat tiszteletben tartását.

Ezzel kapcsolatban a Törvényszék emlékeztetett arra, hogy a bírósági felülvizsgálat hatékonysága azt jelenti, hogy az érintett uniós hatóság köteles közölni a meghozott korlátozó intézkedések indokait, amennyiben lehetséges, vagy azok meghozatalának időpontjában, vagy legalábbis a lehető leggyorsabban azután, hogy a meghozatalra sor került, hogy lehetővé tegye a címzetteknek a jogorvoslathoz való joguk határidőn belül történő gyakorlását. Ha az érdekelt nem rendelkezik az ilyen intézkedéseket előíró eredeti jogi aktus meghozatalát megelőzően a meghallgatáshoz való joggal, annál is inkább fontos az indokolási kötelezettség betartása, hiszen ez az egyetlen olyan biztosíték, amely lehetővé teszi az érdekelt számára, hogy érdemben érvényesítse a rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőségeket az említett aktus jogszerűségének vitatása érdekében. Főszabály szerint az ilyen korlátozó intézkedéseket előíró tanácsi aktus indokolásának nemcsak ezen aktus alkalmazásának jogszabályi feltételeire, hanem azokra az egyedi és konkrét okokra is vonatkozni kell, amelyek miatt a Tanács mérlegelési jogköre gyakorlása során úgy ítéli meg, hogy az érdekelttel szemben ilyen intézkedéseket kell hozni. Mivel a Tanács széles mérlegelési jogkörrel rendelkezik a pénzeszközök befagyasztására vonatkozó intézkedés elfogadása vagy fenntartása érdekében figyelembe veendő tényezőket illetően, nem lehet megkövetelni a Tanácstól, hogy még pontosabban megjelölje, valamely személy pénzeszközeinek

befagyasztása konkrétan mennyiben járul hozzá a békefolyamat és a nemzeti megbékélés akadályozása elleni küzdelemhez, vagy hogy bizonyítékokat szolgáltatson annak alátámasztására, hogy az érdekelt ezeket a pénzeszközöket a jövőben ilyen akadályozásra használhatná fel.

Az adott ügyben a Törvényszék megállapította, hogy a Tanács megelégedett homályos és általános megfontolások ismertetésével N. Bamba vitatott listára történő felvételének indokolása érdekében. Különösen azon megjelölés, hogy N. Bamba a *Le temps* hírlapot szerkesztő Cyclone vállalatcsoport igazgatója, nem minősül olyan jellegű körülménynek, amely különösen és konkrétan indokolná a vele szemben hozott, megtámadott jogi aktusokat. E megjelölés ugyanis konkrét bizonyítékok hiányában nem teszi lehetővé annak megértését, hogy N. Bamba mennyiben vett részt a béke- és a megbékélési folyamat akadályozásában a gyűlésre és az erőszakra való nyilvános uszítás, valamint a 2010. évi elnökválasztással kapcsolatos félretájékoztatási kampányban való részvétel révén.

Ilyen körülmények között a Törvényszék azt állapította meg, hogy a megtámadott jogi aktusok indokolása nem tette lehetővé N. Bamba számára azok érvényességének a Törvényszék előtt való vitatását. A Törvényszék kifejtette, hogy ezáltal nem volt lehetősége felülvizsgálni azok megalapozottságát, és következésképpen megsemmisítette a megtámadott aktusokat, azok joghatásait azonban az EUMSZ 280. cikk és az EUMSZ 264. cikk második bekezdése alapján a Bíróság előtti fellebbezési határidő lejártáig, vagyis az ítélet kihirdetésétől számított két hónapig és tíz napig, vagy ha fellebbezést nyújtanak be, a fellebbezés elutasításáig fenntartotta.

Az atomfegyverek elterjedése elleni küzdelem keretében az is megjegyzendő, hogy a T-562/10. sz., *HTTS kontra Tanács* ügyben 2011. december 7-én, mulasztási eljárásban hozott ítéletben (az EBHT-ban még nem tették közzé) a Törvényszék megsemmisítette a felperessel szemben korlátozó intézkedéseket előíró rendeletet, megállapítva, hogy a Tanács által szolgáltatott bizonyítékok mindenekelőtt ellentmondásosak, és nem tették lehetővé annak megértését, hogy a felperes nevének a listára történő felvétele a korábbi rendeletben megállapított körülmények fennmaradása, vagyis a felperes és a HDSL társaság közötti kapcsolatok miatt, vagy új körülmények, azaz a felperes és az IRISL társaság közötti közvetlen kapcsolatok miatt történt-e. Mindenesetre sem a rendelet, sem a Tanács válaszlevele a felperes által benyújtott felülvizsgálat iránti kérelemre nem tették lehetővé azon okok értékelését, amelyek miatt a Tanács úgy tekintette, hogy a felperes által különösen a tevékenységei jellegével, valamint a HDSL-től és az IRISL-től való függetlenségével kapcsolatban előadott tények nem voltak alkalmasak arra, hogy a vele szemben hozott korlátozó intézkedések fenntartásával kapcsolatos álláspontját módosítsa. Hasonlóképpen a Tanács nem pontosította az IRISL által a felperes felett állítólagosan gyakorolt irányítás jellegét vagy a felperes által az IRISL nevében eljárva végzett tevékenységet. A Törvényszék az indokolási kötelezettség megsértése miatt a megtámadott rendeletet a felperest érintő részében megsemmisítette. A megtámadott rendeletben előírt korlátozó intézkedések hatékonysága súlyos és helyrehozhatatlan károsításának elkerülése, és annak elkerülése érdekében, hogy a felperes a későbbi korlátozó intézkedések megkerülését célzó magatartást tanúsítson, a Törvényszék mindazonáltal úgy határozott, hogy az említett rendelet joghatásait az ítélet kihirdetésétől számított két hónapot meg nem haladó időszakra fenntartja.

Környezetvédelem – Az üvegházhatást okozó gázok kibocsátási egységeinek kereskedelmi rendszere

A T-369/07. sz., *Lettország kontra Bizottság* ügyben, melyben a Törvényszék 2011. március 22-én hozott ítéletet (az EBHT-ban még nem tették közzé, fellebbezett) egy olyan bizottsági határozatról

volt szó, amely az üvegházhatást okozó gázok kibocsátási egységeinek a 2003/87/EK irányelv²¹, által létrehozott kereskedelmi rendszerével összeegyeztethetetlennek nyilvánította a Lett Köztársaság esetében a 2008 és 2012 közötti időszakot illető kibocsátási egységekre vonatkozó nemzeti kiosztási terv (a továbbiakban: NKT) javasolt módosításának egy részét. A Lett Köztársaság által bejelentett, ezen módosított NKT azon első bizottsági határozatot követte, amellyel a Bizottság a 2003/87 irányelvvel összeegyeztethetetlennek nyilvánította az eredeti NKT egyik részét, és azt mondta, azzal a feltétellel nem emel kifogást a NKT-vel kapcsolatban, ha a módosításokat elvégzik a kiosztandó kibocsátási egységek teljes mennyiségének csökkentése érdekében. A módosított NKT-re vonatkozó határozatot azonban a 2003/87 irányelv 9. cikkének (3) bekezdésében előírt határidő lejártát követően fogadták el, amely rendelkezés szerint a tagállam NKT-jéről szóló értesítés megküldésétől számított három hónapon belül a Bizottság elutasíthatja az adott tervet vagy annak egy részét, amennyiben az nem áll összhangban az említett irányelv III. mellékletében felsorolt követelményekkel.

Annak eldöntése érdekében, hogy a Bizottság meghozhatta-e jogszerűen a megtámadott határozatot e határidő lejártát követően, a Törvényszék megállapította, hogy ha a Bizottság a valamely tagállam NKT-jéről szóló értesítéstől számított három hónapos határidőn belül lemond e jogköre gyakorlásáról, a tagállam főszabály szerint végrehajthatja NKT-jét anélkül, hogy ehhez szükség lenne a Bizottság jóváhagyására. Ily módon az NKT-ra irányuló vizsgálati eljárást nem feltétlenül kell alakszerű határozattal lezárni. Ezzel szemben a Törvényszék hangsúlyozta, hogy a Bizottság élhet határozathozatali jogkörével, amennyiben a tagállam a felhozott kifogások ellenére tartózkodik NKT-je módosításától, illetve megtagadja a módosítást a három hónapos határidő lejárta előtt. A Bizottság ilyen elutasító határozatának hiányában ugyanis a közölt NKT véglegessé válik, és jogszerűségi vélelem fűződik hozzá, amely lehetővé teszi ennek a tagállam általi végrehajtását.

Ami azokat a módosításokat illeti, amelyek, mint az adott ügyben, a vizsgálati eljárás egy későbbi szakaszában történnek, a Törvényszék megállapította, hogy azoknak pontosan az a céljuk, hogy elhárítsák a Bizottság által eredetileg felhozott kifogásokat. Következésképpen a módosítások bizottsági elfogadása csupán a Bizottság által megfogalmazott eredeti kifogásemelés szükségszerű következménye, és nem valamely általános engedélyezési jogkör kifejeződése. Egyébiránt az NKT-n végzett módosítások Bizottság általi elfogadásának nem kell általa hozott, alakszerű határozat tárgyát képeznie.

Másfelől a Törvényszék megállapította, hogy a 2003/87 irányelv 9. cikkének (3) bekezdése alapján indított eljárás célja, hogy jogbiztonságot nyújtson a tagállamoknak, és különösen lehetővé tegye számukra, hogy gyorsan, rövid határidőn belül megtudják, hogy NKT-jük alapján hogyan osszák ki a kibocsátási egységeket, és miként kezeljék a kibocsátáskereskedelmi rendszert az érintett időszak során. Ugyanis jogos érdek fűződik ahhoz, hogy ez az NKT az érvényességi időszaka során ne legyen kitéve annak a kockázatnak, hogy a Bizottság kifogást emel ellene. E megfontolásokat valamennyi NKT-re alkalmazni kell, attól a kérdéstől függetlenül, hogy az eredetileg közölt változatról vagy egy felülvizsgált és később közölt változatról van-e szó, és még inkább akkor, ha a Bizottság ezen ellenőrzését már megelőzte egy első vizsgálati szakasz.

²¹ A 2004. október 27-i 2004/101/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvvel (HL L 338., 18. o.) módosított, az üvegházhatást okozó gázok kibocsátási egységei Közösségen belüli kereskedelmi rendszerének létrehozásáról és a 96/61/EK tanácsi irányelv módosításáról szóló, 2003. október 13-i 2003/87/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 275., 32. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 7. kötet, 631. o.).

Következésképpen az értesítésnek a 2003/87 irányelv 9. cikkének (3) bekezdése szerinti fogalma magában foglalja az NKT-ről szóló eredeti értesítést és az NKT különböző változatairól szóló további értesítéseket is, ily módon ezen értesítések mindegyike új három hónapos határidő számításának kezdetét jelenti. Az adott esetben a Törvényszék megsemmisítette a megtámadott határozatot, mivel arra az említett határidő lejártát követően került sor, amelynek eredményeként a felülvizsgált NKT véglegessé vált.

Közegészségügy

A T-257/07. sz., *Franciaország kontra Bizottság* ügyben, amelyben a Törvényszék 2011. szeptember 9-én hozott ítéletet (az EBHT-ban még nem tették közzé, fellebbezett) a felperes azon rendelet megsemmisítését kívánta elérni, amellyel a Bizottság módosította a 999/2001/EK rendeletet²², amennyiben az a korábban előírt ellenőrzési és felszámolási intézkedéseknél kevésbé korlátozó ellenőrzési és felszámolási intézkedéseket engedélyez a juh- és kecskenyájakra vonatkozóan. Ezzel összefüggésben a Törvényszék pontosította, hogy a társadalom számára elfogadhatatlannak ítélt kockázati szint meghatározása a megfelelő védelmi szint megállapításával kapcsolatos politikai döntéssel megbízott intézményekre tartozik. Ezen intézményeknek kell meghatározniuk a közegészségre, a biztonságra és a környezetre nézve kedvezőtlen hatások valószínűségének és e potenciális hatások súlyának azon kritikus mértékét, amely számukra már nem tűnik e társadalom számára elfogadhatónak, és amelyet ha átlépnek, akkor a fennálló tudományos bizonytalanság ellenére megelőző intézkedések alkalmazása szükséges. A társadalom számára elfogadhatatlannak ítélt kockázati szint meghatározása során az intézményeket köti a védelem magas szintjének biztosítására irányuló kötelezettségük, de nem fogadhatnak el egy tisztán feltételezett kockázati megközelítést, és nem orientálhatják a döntéseiket a „nulla kockázat” szintjéhez. A Törvényszék arra is utalt, hogy a kockázatkezelés mindazoknak a tevékenységeknek felel meg, amelyeket a kockázattal szembesülő intézmény tesz annak érdekében, hogy a közegészség, a biztonság és a környezet magas szintű védelmének biztosítására irányuló kötelezettségére tekintettel e kockázatot a társadalom számára elfogadhatónak ítélt mértékre szorítsa.

Egyébiránt a Törvényszék hangsúlyozta, hogy a hatáskörrel rendelkező hatóság feladata, hogy az elfogadott ideiglenes intézkedéseket ésszerű határidőn belül felülvizsgálja, hiszen amennyiben új tények módosítják valamely kockázat besorolását, vagy rámutatnak, hogy ezt a kockázatot a fennállóknál kevésbé kényszerítő intézkedésekkel is korlátok közé lehet szorítani, akkor az intézményeknek kell a szabályozás új adatokhoz való igazítására ügyelni. Így az új ismeretek vagy az új tudományos felfedezések, amennyiben igazolják valamely megelőző intézkedés enyhítését, módosítják a hatóságok azon kötelezettségének tényleges tartalmát, hogy folyamatosan fenntartsák az emberi egészségvédelem magas szintjét. Ha új tények módosítják az eredeti kockázatértékelést, a kevésbé korlátozó megelőző intézkedések elfogadásának jogszerűségét az új tények figyelembevételével kell értékelni, és nem azon tények alapján, amelyeket az eredeti megelőző intézkedések elfogadásakor végzett kockázatértékelés határozott meg. Csak akkor állapíthatja meg a bíróság az elővigyázatosság elvének a megsértését, ha ezen új kockázati szint meghaladja a társadalom számára elfogadhatónak ítélt kockázati szintet.

²² Az egyes fertőző szivacsos agyvelőbántalmak megelőzésére, az ellenük való védekezésre és a felszámolásukra vonatkozó szabályok megállapításáról szóló, 2001. május 22-i 999/2001/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL L 147., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 3. fejezet, 32. kötet, 289. o.).

Televíziós műsorszolgáltatás

A T-385/07. sz., *FIFA kontra Bizottság* ügyben 2011. február 17-én hozott ítéletében (az EBHT-ban még nem tették közzé, fellebbezett) és a T-55/08. sz., *UEFA kontra Bizottság* ügyben 2011. február 17-én hozott ítéletében (az EBHT-ban még nem tették közzé, fellebbezett) a labdarúgás világszintű végrehajtó szerve és az európai labdarúgás irányító szervezete két megsemmisítés iránti keresetet terjesztett a Törvényszék elé a Bizottság azon határozataival szemben, amelyekben a Bizottság azt állapította meg, hogy a 89/552/EGK irányelv²³ 3a. cikkének (1) bekezdése értelmében a társadalom számára kiemelten jelentős eseményekről a Belga Királyság és a Nagy-Britannia és Észak-Írország Egyesült Királysága által elkészített jegyzékek összhangban állnak az uniós joggal. Ezek a listák tartalmazzák, többek között, Belgium esetében a labdarúgó-világbajnokság utolsó szakaszának összes mérkőzését, és az Egyesült Királyság esetében a labdarúgó-Európa-bajnokság (Európa-bajnokság) utolsó szakaszának összes mérkőzését. A FIFA és az UEFA a Bizottsághoz fordultak a 89/552 irányelv alapján, amely irányelv lehetővé teszi tagállamok számára, hogy megtiltsák az olyan események kizárólagos közvetítését, amelyeket a társadalmuk számára kiemelten jelentősnek ítélnék, ha az ilyen közvetítés a közönség jelentős részét megfosztaná attól a lehetőségtől, hogy ezeket a közvetítéseket ingyenes televíziós műsorszolgáltatás keretében kövesse.

A Törvényszék először is megállapította, hogy 97/36/EK irányelv²⁴ (18) preambulumbekkezdésében a világbajnokságra és az Európa-bajnokságra történő utalásból az következik, hogy ha valamely tagállam az általa elkészített jegyzékbe felveszi e versenyek mérkőzéseit, akkor nincs szükség arra, hogy a Bizottságnak címzett közleményében külön megindokolja, hogy ezek a mérkőzések a jellegüknél fogva kiemelten jelentős eseményeknek minősülnek a társadalom számára. Mindazonáltal bizonyos tények alapján vitatható a Bizottság azon megállapítása, miszerint a világbajnokság és az Európa-bajnokság egészének felvétele a valamely tagállam társadalma számára kiemelten jelentős események jegyzékére összeegyeztethető az uniós joggal azon okból, hogy ezek a versenyek – jellemzőik okán – egységes eseménynek tekinthetők. Így különösen, a felperesek feladata annak bizonyítása, hogy ezen állam társadalma számára nem bírnak ilyen jelentőséggel a világbajnokság „nem kiemelt” mérkőzései (azaz a középdöntőktől, a döntőktől, és az érintett ország nemzeti csapatának/csapatainak valamely mérkőzésétől/mérkőzéseitől eltérő mérkőzések) és/vagy az Európa-bajnokság „nem kiemelt” mérkőzései (azaz a nyitómérkőzéstől és döntőtől különböző mérkőzések).

Ebben az összefüggésben a Törvényszék kifejtette, hogy az adott tagállam közönsége számára kiemelkedő jelentőségük van a „kiemelt mérkőzéseknek”, valamint az érintett nemzeti csapat részvételével zajló mérkőzéseknek, azokat tehát fel lehet venni az azon eseményeket tartalmazó nemzeti jegyzékre, amelyeknél biztosítani kell, hogy azokat e közönség ingyenes televíziós műsorszolgáltatás keretében követhesse. A világbajnokság és az Európa-bajnokság többi mérkőzését illetően a Törvényszék rámutatott arra, hogy ezeket a versenyeket inkább egységes eseményeknek lehet tekinteni, nem pedig mérkőzésekre osztott egyedi események egymásutánjának. A Törvényszék kifejtette, hogy a „kiemelt” mérkőzésektől, és az érintett nemzeti csapat részvételével zajló mérkőzésektől eltérő mérkőzéseknek kihatásuk lehet az említett csapatoknak a „kiemelt” mérkőzéseken való részvételére, így e mérkőzések követése

²³ A tagállamoktörvényi, rendeleti vagy közigazgatási intézkedésekben megállapított, televíziós műsorszolgáltató tevékenységre vonatkozó egyes rendelkezéseinek összehangolásáról szóló, 1989. október 3-i 89/552/EGK tanácsi irányelv (HL L 298., 23. o. magyar nyelvű különkiadás 6. fejezet, 1. kötet, 221. o.).

²⁴ A [89/552] irányelv módosításáról szóló, 1997. június 30-i 97/36/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 202., 60. o.; magyar nyelvű különkiadás 6. fejezet, 2. kötet, 321. o.).

különösen fontos lehet e közönség számára. Ebben a tekintetben a Törvényszék megjegyezte, hogy – a nemzeti jegyzékek összeállításakor, vagy a közvetítési jogok megszerzésekor – nem lehet előre meghatározni, hogy mely mérkőzéseknek lesz valóban jelentőségük a verseny későbbi szakaszaiban, vagy hogy melyek lesznek befolyással egy adott nemzeti csapat sorsára. A Törvényszék erre tekintettel megállapította, hogy az a tény, hogy bizonyos „nem kiemelt” mérkőzések befolyásolhatják azt, hogy hányan vesznek részt a „kiemelt” mérkőzéseken, igazolhatja a tagállam azon döntését, hogy e versenyek összes mérkőzése kiemelten jelentős a társadalom számára. Másrészről a Törvényszék megállapította, hogy ezek a társadalom számára kiemelten jelentősnek tekinthető események nincsenek egymással összehangolva, és rámutatott arra, hogy a legutóbbi versenyeken a „nem kiemelt” mérkőzések nézőszáma is azt bizonyítja, hogy ezek a mérkőzések számos olyan televízió nézőt vonzottak, akiknek jelentős hányada szokásos esetben nem érdeklődik a labdarúgás iránt.

A Törvényszék végül arra mutatott rá, hogy noha a világbajnokságnak és az Európa-bajnokságnak a társadalom számára való kiemelt jelentőségűnek minősítése alkalmas arra, hogy befolyásolja azt az árat, amelyet a FIFA és az UEFA kap a verseny közvetítési jogának átengedéséért, e szabályozás nem semmisíti meg e jogok kereskedelmi értékét, mivel az nem kötelezi e két szervezetet arra, hogy e jogokat akármilyen feltételekkel átengedjék. Ehhez hasonlóan, jöllehet ez a minősítés korlátozza a szolgáltatásnyújtás szabadságát és a letelepedés szabadságát, ez a korlátozás igazolható, mivel az az információhoz való jog védelmére és a társadalom számára kiemelten jelentős események televíziós közvetítéséhez való széles körű hozzáférés biztosítására irányul.

Közbeszerzések – Hatékony jogorvoslathoz való jog

A Törvényszék a T-461/08. sz., *Evropaïki Dynamiki kontra EBB* ügyben 2011. szeptember 20-án hozott ítéletében (az EBHT-ban még nem tették közzé) miután előzőleg megállapította hatáskörét az Európai Beruházási Bank (EBB) igazgatási bizottságának az informatikai területen történő szolgáltatásnyújtásra irányuló közbeszerzési szerződést odaítélő határozata ellen egy elutasított ajánlattevő által benyújtott kereset elbírálására, megsemmisítette az említett határozatot különösen azzal az indokkal, hogy a közbeszerzési eljárás nem felelt meg a teljes jogvédelem követelményének. Egyfelől ugyanis a megtámadott határozatot nem közölték a felperessel, aki csak azt követően szerzett róla tudomást, hogy azt már, a szerződés aláírásával és hatálybalépésével, főszabályként végrehajtották. Márpedig a jelen esetben a felperesnek a szerződést odaítélő határozat végrehajtásának felfüggesztése iránti kérelemnek a szerződés aláírása és hatálybalépése előtt történő előterjesztésére vonatkozó lehetőség megléte szükséges lett volna ahhoz, hogy az ügy érdemére vonatkozó, a közbeszerzési eljárás pártatlanságának felülvizsgálatára és az említett eljárás befejeztével az EBB-vel történő szerződéskötésre való esélyének megőrzésére irányuló keresete hatékony lehessen.

Másfelől az EBB nem szolgált elégséges indokolással a szerződést odaítélő határozattal kapcsolatban a felperes számára érdemi keresete előterjesztését megelőzően, amely különösen e határozat megsemmisítésére irányul. A közbeszerzési eljárásokban az elutasított ajánlattevőknek a közbeszerzési szerződést egy másik ajánlattevőnek odaítélő határozattal szembeni hatékony jogorvoslathoz való joga, valamint az ajánlatkérőt ezzel összefüggésben terhelő azon kötelezettség, hogy kérelemre közölje a határozat indokolását, az ítélezési gyakorlat értelmében lényeges eljárási szabálynak tekintendő, amennyiben az odaítélési határozat kidolgozását olyan garanciákkal veszik körül, amelyek lehetővé teszik az e határozatot eredményező közbeszerzési eljárás pártatlanságának hatékony felülvizsgálatát.

II. Kártérítési jogviták

A Törvényszék a T-88/09. sz., *Idromacchine és társai kontra Bizottság* ügyben 2011. november 8-án hozott ítéletében a Közösség szerződésen kívüli felelősségének olyan esetben való megállapításával foglalkozott, amikor valamely intézmény a felperesre vonatkozó információk az *Európai Unió Hivatalos Lapjában* való közzétételével sértette meg szolgálati titoktartási kötelezettségét.

A Törvényszék rámutatott, hogy információknak valamely állami támogatásokra vonatkozó bizottsági határozatban történő nyilvánosságra hozatalát illetően bizalmasnak kell tekinteni azon információt, amely szerint a szóban forgó állami támogatásban nem részesülő valamely vállalkozás nem volt képes a hatályos előírásoknak és a szerződési feltételeknek megfelelő termékeket leszállítani a másik szerződő félnek, mivel ezen információt az érintett tagállam csupán a szóban forgó támogatás ellenőrzésére irányuló igazgatási eljárás céljából közölte a Bizottsággal, és ezen információ a két társaság közötti kereskedelmi kapcsolatban való teljesítésre vonatkozik. Emellett az ilyen információ olyan jellegű, hogy nyilvánosságra hozatala súlyos kárt okozhat az érintett vállalkozásnak, mivel azt név szerint megemlítve kedvezőtlen színben tüntette fel. Másfelől, mivel az információ nyilvánosságra hozatala árthat a vállalkozás jó hírnevének, ez utóbbi ahhoz fűződő érdeke, hogy az információ ne kerüljön nyilvánosságra, objektíve védelemre szorul.

A Törvényszék pontosította, hogy valamely információ bizalmas jellegének megítélésakor egyfelől a nyilvánosságra hozatallal szembeni jogos egyéni érdekeket, másfelől azon közérdeket kell mérlegre tenni, amely megköveteli, hogy az uniós intézmények tevékenységüket a lehető legnyilvánosabban folytassák. A jelen ügyben a Törvényszék az információ nyilvánosságra hozatalát a bizottsági határozat tárgyára tekintettel aránytalannak ítélte, mivel elegendő lett volna, ha a Bizottság igen általános vagy éppenséggel konkrétabb kifejezéseket használva megállapítja a szerződészegést, anélkül, hogy bármelyik esetben szükséges lett volna a beszállító nevének megemlítése.

Rámutatva, hogy a Bizottságnak nincs széles mérlegelési mozgástere azon kérdést illetően, hogy adott esetben eltekinthet-e a bizalmas kezelés szabályától, a Törvényszék megállapította, hogy a vállalkozás jó hírét sértő, bizalmas információk nyilvánosságra hozatala az EK 287. cikkben előírt szolgálati titoktartási kötelezettség megsértésének minősül, és elegendő a kellően súlyos jogsértés fennállásának megállapításához. A Törvényszék ezért a felperes jó hírnevét ért sérelemmel okozott nem vagyoni kár megtérítéseként a Bizottságot 20 000 euró megfizetésére kötelezte.

A T-341/07. sz., *Sison kontra Tanács* ügyben 2011. november 23-án kibővített tanácsban hozott ítéletben (az EBHT-ban még nem tették közzé) a Törvényszék pontosította az Unió szerződésen kívüli felelőssége megállapításának feltételeit – különösen a magánszemélyek számára jogokat keletkeztető jogszabály kellően súlyos megsértésével kapcsolatos feltételt – az olyan eseteket illetően, amikor a kárt okozó jogellenes határozatot a Törvényszék azzal az indokkal semmisítette meg, hogy azok a nemzeti határozatok, amelyek alapján a Tanács befagyasztotta a felperes pénzeszközeit, az uniós jog követelményeitől eltérően nem vonatkoztak sem terrorcselekmény miatti nyomozás vagy büntetőeljárás megindítására, sem ilyen bűncselekmények miatt kiszabott ítéletre.

E tekintetben a Törvényszék emlékeztetett arra, hogy a kártérítési kereset nem a bármely jogellenesség okozta kár megtérítésének biztosítására irányul. Kizárólag a magánszemélyek számára jogokat keletkeztető valamely jogszabály kellően súlyos megsértése alapozhatja meg az Unió felelősségét. Annak megállapításához, hogy e követelmény teljesült-e, a döntő tényező az, hogy az érintett intézmény a mérlegelési jogkörének korlátait nyilvánvalóan és súlyosan túllépte-e.

Mindazonáltal az érintett intézmény mérlegelési jogkörének terjedelme ugyan meghatározó jellegű, ám nem kizárólagos szempont. Így a szerződésen kívüli felelősség rendszere figyelembe veszi különösen a megoldandó helyzetek összetettségét, és a szövegek alkalmazásának, illetve értelmezésének nehézségeit.

Márpedig a Törvényszék úgy vélte, hogy bár a Tanács nem rendelkezik semmiféle mérlegelési jogkörrel annak értékelése során, hogy fennállnak-e valamely ügyben azon ténybeli és jogi elemek, amelyek befolyásolhatják a pénzeszközök befagyasztása iránti intézkedés alkalmazását, a jelen ügyben az uniós jog értelmezése és alkalmazása rendkívül nehéz volt. A Törvényszék megállapította, hogy magának az érintett rendelkezésnek a megfogalmazása is rendkívül homályos, amit a Törvényszék e területre vonatkozó bőséges ítélkezési gyakorlata tanúsít. A Törvényszék mintegy tíz ügy vizsgálatával, több éven keresztül fokozatosan dolgozta ki e rendelkezések értelmezésének racionális és koherens keretét. A Törvényszék csupán a kárt okozó határozatot megsemmisítő ítéletben mondta ki, hogy annak érdekében, hogy a nemzeti határozatra a Tanács érvényesen hivatkozhatson, e határozatnak az érdekelt vonatkozásában közvetlenül és elsődlegesen a terrorizmus elleni küzdelem céljából megelőző vagy megtorló jellegű intézkedés meghozatalára irányuló nemzeti eljárás részét kell képeznie. Másfelől a Törvényszék rámutatott a szóban forgó ügy megoldásához szükséges jogi és ténybeli értékelések összetettségére. Végezetül hangsúlyozta, hogy a nemzetközi békét és biztonságot fenyegető veszélyek elleni küzdelem közérdekű célkitűzésének alapvető jelentősége, valamint azon sajátos kötelezettségek, amelyeket e célkitűzésnek – az Egyesült Nemzetek Biztonsági Tanácsának nyomatékos kérésére – „valamennyi eszközzel” történő elérése ró az Unió érintett intézményeire, egyaránt olyan tényezők, amelyeket figyelembe kell venni.

Ezért a szóban forgó ügyben a Törvényszék kimondta, hogy az alkalmazandó jogi szabályozás Tanács általi megsértése, jóllehet egyértelműen megállapításra került, az ezen intézményt terhelő sajátos kényszerítő körülményekkel és felelősséggel magyarázható, és olyan szabálytalanságnak minősül, amelyet bármely szokásosan elővigyázatos és gondos közigazgatási szerv hasonló körülmények között elkövetett volna; így nem állapítható meg a közösségi jog olyan kellően súlyos megsértése, amely jogot keletkeztetne a kártérítésre.

III. Fellebbezések

A 2011. év során 44 fellebbezést nyújtottak be a Közszolgálati Törvényszék határozatai ellen, és a Törvényszék (fellebbezési tanács) 29 ügyet fejezett be. Ezek közül négy érdemel külön figyelmet.

A T-80/09. P. sz., *Bizottság kontra Q* ügyben 2011. július 12-én hozott ítéletben (az EBHT-ban még nem tették közzé) a Törvényszék hangsúlyozta, hogy az intézmények és tisztviselők közötti jogvitákban a jogellenesség megállapítása önmagában elegendő annak kimondásához, hogy a Közösségnek a közszolgálattal kapcsolatos közösségi jog megsértésével a tisztviselőinek és korábbi tisztviselőinek okozott kárért való felelőssége megállapításának három feltétele közül az első teljesült, anélkül, hogy szükség volna a magánszemélyek számára jogosultságot keletkeztető valamely jogi szabály kellően súlyos megsértésének bizonyítására.²⁵ Másfelől a Törvényszék megállapította, hogy a tisztviselő által a személyzeti szabályzat 24. cikkének második bekezdése alapján indított kártérítési kereset elfogadhatóságának feltétele a belső jogorvoslati lehetőségek kimerítése annyiban, amennyiben azok hatékonyan biztosítják az érintett személyek védelmét,

²⁵ Megerősítve ezáltal a T-143/09. P. sz., *Bizottság kontra Petrilli* ügyben 2010. december 16-án hozott ítéletet (az EBHT-ban még nem tették közzé), amellyel szemben felülvizsgálati indítványt terjesztettek elő, amelyet a Bíróság a C-17/11. RX. sz. ügyben 2011. február 8-án hozott határozatával bírált el.

és a hivatkozott kár megtérítésére vezethetnek. E tekintetben a személyzeti szabályzat említett rendelkezésével létrehozott különös, objektív felelősségi rendszer az adminisztráció azon kötelezettségén alapul, hogy tisztviselői és alkalmazottai egészségét és biztonságát megvédje harmadik személyek vagy más tisztviselők támadásaival vagy rossz bánásmódjával szemben, amelynek feladataik ellátása során eshetnek áldozatul, különösen a személyzeti szabályzat 12a. cikkének (3) bekezdése szerinti lelki zaklatás formájában. Ebből következően a Törvényszék megállapította, hogy a Közzszolgálati Törvényszék megsértette a személyzeti szabályzat 90. és 91. cikkét, és *ultra petita* határozott, amikor arra kötelezte a Bizottságot, hogy térítse meg azon közzszolgálati köteleességszegésével okozott nem vagyoni kárt, amely hozzájárult a felperesnek az egységén belül való elszigeteléséhez. Végezetül a Törvényszék kimondta, hogy a Közzszolgálati Törvényszék azáltal is megsértette a személyzeti szabályzat 90. és 91. cikkét és túllépte felülvizsgálati jogkörének korlátait, hogy gyakorlatilag az adminisztráció helyébe lépve határozott a felperes által felhozott lelki zaklatásra vonatkozó kifogásról.

Másfelől a T-361/10. P. sz., *Pachtitis kontra Bizottság* ügyben és a T-6/11. P. sz., *Bizottság kontra Vicente Carbajosa és társai* ügyben 2011. december 14-én hozott ítéleteiben (az EBHT-ban még nem tették közzé), amelyek e tekintetben helybenhagyták a Közzszolgálati Törvényszék ítéleteit, a Törvényszék úgy ítélte meg, hogy az Európai Személyzeti Felvételi Hivatalnak (EPSO) nem volt hatásköre a versenyvizsga előválogató vizsgái tartalmának meghatározására. A Törvényszék a személyzeti szabályzat III. melléklete alapján megvizsgálta az EPSO és a versenyvizsga-bizottság közötti hatáskörmegosztást, és megállapította, hogy noha ilyen hatáskörrel sem az EPSO, sem a versenyvizsga-bizottság nincs kifejezetten felruházva, az EPSO létrehozása előtt a vizsgák lebonyolítását az állandó ítélkezési gyakorlatnak megfelelően a versenyvizsga-bizottság végezte. Ebből következően, mivel egyrészt nem került sor a személyzeti szabályzat olyan módosítására, amely ilyen hatáskört kifejezetten az EPSO-ra bízott volna, másrészt az ugyanezen melléklet 7. cikke által az EPSO-ra bízott feladatok lényegében szervezési jellegére tekintettel a Törvényszék kimondta, hogy az EPSO nem rendelkezett hatáskörrel a versenyvizsga előválogató vizsgái tartalmának meghatározására. Ami az EPSO létrehozásáról szóló határozatot²⁶, valamint az EPSO szervezeti felépítéséről és működéséről szóló határozatot²⁷ illeti, a Törvényszék kimondta, hogy azok a személyzeti szabályzat rendelkezéseinél alacsonyabb szintűek. Ennélfogva a jogszerűség elve értelmében annak ellenére, hogy e határozatok esetenként tartalmazznak olyan megfogalmazásokat, amelyek alapján tévesen arra lehet következtetni, hogy az EPSO rendelkezik hatáskörrel az előválogató tesztek tartalmának meghatározására, e határozatokat nem lehet a személyzeti szabályzattal ellentétesen értelmezni.

Végezetül a T-325/09. P. sz., *Adjemian és társai kontra Bizottság* ügyben 2011. szeptember 21-én hozott ítéletben a Törvényszék kimondta, hogy a joggal való visszaélés tilalmának elve, amelynek alapján senki nem hivatkozhat visszaélésszerűen a jogszabályokra, az általános jogelvek részét képezi. Ebből következik, hogy a jogalkotó és a munkaszerződések megkötésére jogosult hatóság köteles az Európai Közösségek és alkalmazottai közötti kapcsolatokra irányadó szabályok elfogadásakor vagy alkalmazásakor megakadályozni az egymást követő, határozott idejű munkaszerződések alkalmazásából származó esetleges visszaéléseket, a munkavállalók

²⁶ Az Európai Közösségek Személyzeti Felvételi Hivatalának létrehozásáról szóló, 2002. július 25-i 2002/620/EK európai parlamenti, tanácsi, bizottsági, bírósági, számvevőszéki, gazdasági és szociális bizottsági, régiók bizottsága által hozott és ombudsmani határozat (HL L 197., 53. o.; magyar nyelvű különkiadás 1. fejezet, 4. kötet, 46. o.).

²⁷ Az EPSO szervezeti felépítéséről és működéséről szóló, 2002. július 25-i 2002/621/EK az Európai Parlament, a Tanács és a Bizottság főtárgyterve, a Bíróság hivatalvezetője, a Számvevőszék, a Gazdasági és Szociális Bizottság és a Régiók Bizottsága főtárgyterve továbbá az Ombudsman képviselője által hozott határozat (HL L 197., 56. o.; magyar nyelvű különkiadás 1. fejezet, 4. kötet, 48. o.).

élet- és munkakörülményeinek javítására, valamint a megfelelő szociális védelmükre irányuló, az EK 136. cikkben előírt célkitűzéseknek megfelelően. Másfelől a Törvényszék kimondta, hogy a kisegítő szerződéses alkalmazotti munkaszerződések fő jellemzője időbeni átmenetiségük, ami megfelel e szerződések azon céljának, hogy a jellegüknél fogva vagy véglegesített tisztviselő hiányában átmeneti feladatokat alkalmi munkavállalók lássanak el. A munkaszerződések megkötésére jogosult hatóság tehát nem használhatja az említett szabályozást arra, hogy „állandó beosztáshoz” kapcsolódó feladatokat hosszú időn keresztül kisegítő szerződéses alkalmazottakra bízson, akik így rendellenesen lennének alkalmazva, és hosszú időn keresztül bizonytalan helyzetben lennének. Az ilyen alkalmazás ugyanis sértené a joggal való visszaélés tilalmának elvét, amelynek érvényesülnie kell a közszolgálatban, amikor a munkaszerződések megkötésére jogosult hatóság egymást követő, határozott idejű munkaszerződéseket köt. Mindazonáltal ez a visszaélés kiküszöbölhető, és az érdekelt által elszenvedett káros következmények a munkaszerződés átminősítése révén megszüntethetők, ami különösen az egymást követő, határozott idejű munkaszerződések határozatlan idejű szerződéssé történő átalakítását eredményezheti.

IV. Ideiglenes intézkedés iránti kérelmek

Ebben az évben 44 ideiglenes intézkedés iránti kérelmet nyújtottak be a Törvényszék elnökéhez, ami enyhe növekedést jelent a 2010-ben benyújtott 41 kérelemhez képest. Az ideiglenes intézkedésről határozó bíró 2011-ben 52 ideiglenes intézkedés iránti kérelmet bírált el, szemben a 2010. évi 38-cal. Az ideiglenes intézkedésről határozó bíró két, végrehajtás felfüggesztése iránti kérelemnek adott helyt, amelyek a felperesekre versenyellenes megállapodásban való részvétel miatt kiszabott bírságra vonatkoztak, nevezetesen a T-392/09. R. sz., *1. garantovaná kontra Bizottság* ügyben 2011. március 2-án hozott végzésben (az EBHT-ban nem tették közzé), és a T-393/10. R. sz., *Westfälische Drahtindustrie és társai kontra Bizottság* ügyben 2011. április 13-án hozott végzésben (az EBHT-ban még nem tették közzé). E két végzés lehetőséget adott a Törvényszék elnökének, hogy pontosítsa a vállalatcsoportokra vonatkozó ítélezési gyakorlatot, amely elvezetett sürgősség esetén azon cégcsoport pénzügyi lehetőségeinek figyelembevételéhez, amelyhez az ideiglenes intézkedés elrendelését kérő vállalkozás tartozik.

A fent hivatkozott *1. garantovaná kontra Bizottság* ügyben a pénzügyi területen tevékenykedő felperes vállalkozás a Bizottság által előírt, bankgarancia-nyújtási kötelezettség felfüggesztését kérte, amely bankgarancia a rá az acél- és a gáziparban használt kalcium-karbid- és magnéziumalapú reagensek szektorában létrejött kartellben részt vevő másik vállalkozás kereskedelmi politikájában való meghatározó befolyás gyakorlása miatt kiszabott bírság azonnali megfizetése elkerülésének volt a feltétele. A Törvényszék elnöke megállapította, hogy az ügyben olyan kivételes körülmények álltak fenn, amelyek igazolták az ilyen garancia adására vonatkozó kötelezettség felfüggesztését. A felperes ugyanis a *fumus boni iuris* fennállása mellett azt is bizonyította, hogy bizonytalan pénzügyi helyzetét a szóban forgó bankgarancia nyújtásának több bank általi elutasítása okozta. Ráadásul a Bizottság bizonyítékai nem tették lehetővé a felperes azon állításának megkérdőjelezését, amely szerint a felperes nem tartozott valamely jelentősebb csoporthoz és nem volt többségi részvényese. A felperes nem volt olyan hálózat tagja sem, amelynek tagjaival közös érdekei lehetnének. Másfelől nem lehetett felróni a felperesnek, hogy a saját magatartásával maga okozta volna rossz pénzügyi helyzetét. Az a tény, hogy megmaradt eszközeit röviddel a bírság kiszabása előtt hosszú távú kölcsönökbe fektette, ezáltal lekötve azokat, ésszerűen magyarázható a felperes tőkebefektetői tevékenységével. E tekintetben a felperestől nem várható el, hogy befektetéseit befagyassza, és gazdasági tevékenységét felfüggeszse a Bizottság által megindított igazgatási eljárás időtartamára. A fennálló érdekeket mérlegelve a Törvényszék elnöke úgy ítélte meg, hogy az Unió pénzügyi érdekeit nem biztosítaná jobban a kiszabott bírság azonnali behajtása, mivel valószínűtlen, hogy a Bizottság ezáltal hozzájutna

a bírságnak megfelelő összeghez. A Törvényszék elnöke ezért elrendelte a kért felfüggesztést, azzal a feltétellel azonban, hogy a felperes bizonyos eszközeit csupán a Bizottság előzetes jóváhagyásával idegenítheti el, megfizeti a Bizottságnak az általa képzett tartaléknak megfelelő összeget, és rendszeresen tájékoztatja a Bizottságot eszközeinek és befektetéseinek alakulásáról.

A fent hivatkozott *Westfälische Drahtindustrie és társai kontra Bizottság* ügyben az acélipari ágazatban tevékenykedő csoporthoz tartozó három – a feszített acél ágazatban kartellben való részvétel miatt bírsággal sújtott – vállalkozás nyújtott be bankgarancia-nyújtási kötelezettség felfüggesztésére irányuló ideiglenes intézkedés iránti kérelmet. E tekintetben a Törvényszék elnöke emlékeztetett arra, hogy a bankgarancia-nyújtási kötelezettség felfüggesztésére csak akkor kerülhet sor, ha a kérelmező bizonyítja, hogy számára objektíve lehetetlen e garancia nyújtása, vagy pedig a bankgarancia nyújtása a vállalkozás fennmaradását veszélyeztetné. Megállapítást nyert, hogy a felperesek időben és ismételten komoly erőfeszítéseket tettek annak érdekében, hogy a velük szemben kiszabott bírságok fedezésére bankgaranciát szerezzenek, azonban ezen erőfeszítések eredménytelenek maradtak, mivel a többször is megkeresett tizennégy bank a kérelmezők pénzügyi helyzetének alapos megvizsgálását követően elutasító választ adott. A Törvényszék elnöke nem vette figyelembe a felperes vállalkozásokban egyharmados részesedéssel rendelkező ArcelorMittal részvényes pénzügyi eszközeit. Emlékeztetve arra, hogy a vállalatcsoportra vonatkozó ítélkezési gyakorlatot – az érintett vállalkozás tőkeszerkezetének függvényében – kiterjesztették a kisebbségi részesedésekre (30%) is, megállapítást nyert, hogy az ArcelorMittal és az a csoport, amelyhez a felperesek tartoznak, egymással versenyben állnak, és különböző stratégiai célokat követnek. A Bizottság azon érvét is elutasították, amely szerint a felpereseknek hitelező bankoknak jelentős saját érdeke fűződik ahhoz, hogy saját követeléseiket fedezzék. A Törvényszék elnöke szerint a bankgarancia nyújtását megtagadó bank, mint hitelintézet érdekeit csak akkor kell a Bizottság érdekei alá rendelni, ha a vállalatcsoportra vonatkozó ítélkezési gyakorlatot alkalmazni kell, amely feltétel a jelen ügyben nem állt fenn. Az a tizennégy bank, amelyek szolgáltatásait a felperesek, mint állandó ügyfelek igénybe vették, ugyanis nem volt tagja annak a csoportnak, amelyhez a felperesek tartoztak. A bankok e csoporthoz fűződő üzleti kapcsolatai a hitel, annak törlesztése és a kamatok területére korlátozódtak. Ennyiben nem állt fenn semmiféle objektív azonosság e hitelintézetek stratégiai érdekei és a felperesek érdekei között. Mivel a bankgarancia megszerzésének objektív lehetetlensége bizonyítást nyert, a Törvényszék elnöke megállapította, hogy irreleváns a Bizottság azon érvelése, amelyben pénzügyi és gazdasági adatokra támaszkodva kívánta bizonyítani, hogy az ideiglenes intézkedés iránti kérelem elutasítását követően „bármely ésszerűen eljáró bank” megadná a felpereseknek a szóban forgó garanciát.

Másfelől a Törvényszék elnöke a bírságok csökkentése iránti, többek között a kérelmezők fizetéképtelenségének figyelmen kívül hagyásán alapuló másodlagos kérelmet illetően elismerte a *fumus boni iuris* fennállását, mivel úgy ítélte meg, hogy a jelen ügyben nem lehetett kizárni, hogy a Törvényszék éljen a bírságokra vonatkozó korlátlan felülvizsgálati jogkörével, és csökkentse a felperesekre kiszabott bírságot. A Törvényszék elnöke tehát elrendelte a kért felfüggesztést, azzal a feltétellel azonban, hogy a felperesek fizessenek a Bizottságnak az általuk képzett tartaléknak megfelelő összeget és a felajánlott törlesztési tervnek megfelelően havi részleteket.

Az ideiglenes intézkedés iránti többi kérelmet elutasították, a leggyakrabban a sürgősség hiánya miatt. Ezek közül különösen a következő ügyeket említjük meg:

Az állami támogatások terén eljárási sajátosságaik miatt említést kell tenni az úgynevezett „spanyol szén” ügyekben (T-484/10. R. sz., *Gas Natural Fenosa SDG kontra Bizottság* ügy, az *Iberdrola kontra Bizottság* ügy és az *Endesa és Endesa Generación kontra Bizottság* ügy) 2011. február 17-én hozott végzésekről (az EBHT-ban nem tették közzé). Ezen ügyek alapjául a Spanyol Királyság azon döntése

szolgál, amely pénzügyi támogatási rendszert hoz létre a hazai eredetű szén használó villamos-energia erőművek javára. Ennek érdekében a szóban forgó rendszer alapján több villamos-energia erőművet arra kötelezték, hogy hazai szén használjanak, és abból meghatározott mennyiségű villamos energiát állítsanak elő, mindezt a haza szén használatából adódó többletköltségek állami megtérítése mellett. Mivel a Bizottság engedélyezte e rendszert, a három felperes vállalkozás keresetet indított az engedélyezésről szóló határozat megsemmisítése iránt, és kérték a határozat végrehajtásának felfüggesztését. Tekintettel arra, hogy az illetékes spanyol hatóságok haladéktalanul határozatot hoztak, amelyben arra kötelezték a három vállalkozást, hogy három napon belül vállalják meghatározott mennyiségű hazai szén beszerzését, a Törvényszék 2010. november 3-án – az eljárási szabályzat 105. cikkének 2. §-a alapján, vagyis a felek meghallgatása nélkül – elrendelte a megtámadott határozat végrehajtásának felfüggesztését az ideiglenes intézkedés iránti eljárást befejező végzés meghozataláig. Mivel a Spanyol Királyság a felfüggesztést elrendelő végzés visszavonását kérte és a felperesek az eljárás rendkívül késői szakaszában jelezték a kereseteiktől való elállási szándékukat, a Törvényszék elnöke úgy ítélte meg, hogy az ügy végleges törlésének elrendelésére várva, a gondos igazságszolgáltatás érdekében nyilatkozni kell a bizottsági határozat ideiglenes felfüggesztésének fenntartásáról vagy megszüntetéséről. Amellett, hogy elismerte a *fumus boni iuris* fennállását, megállapította, hogy nem állnak fenn sürgősséget megalapozó olyan körülmények, amelyek igazolnák a kért ideiglenes intézkedés elrendelését. Ami az érdekek mérlegelését illeti, a Törvényszék elnöke miután emlékeztetett az általános gazdasági érdekű szolgáltatások fontosságára az Unión belül és a nemzeti hatóságokat e szolgáltatások biztosítása, végrehajtása és szervezése tekintetében megillető széles diszkrecionális jogkörre, kimondta, hogy a spanyol általános gazdasági érdekű szolgáltatások lehető leggyorsabb biztosításával követett érdeknek és az ehhez kapcsolódó ellentételezésnek elsőbbséget kell élveznie a felperes vállalkozások által felhozott, ellentétes érdekekkel szemben. Következésképpen a Törvényszék elnöke a megtámadott határozat ideiglenes felfüggesztését elrendelő 2010. november 3-i végzést visszavonta. Végül, mivel a felperes vállalkozások visszavonták ideiglenes intézkedés iránti kérelmeiket, a Törvényszék elnöke az ideiglenes intézkedés iránti eljárásban 2011. április 12-én három, törlést elrendelő végzést hozott, amelyek kivételesen rendelkezést tartalmaztak a felperesek költségek viselésére való kötelezésére vonatkozóan.

Végezetül a T-62/06. RENV-R sz., *Eurallumina kontra Bizottság* ügyben 2011. június 9-én hozott végzés (az EBHT-ban nem tették közzé) 29–56. pontjában és a T-207/07. R. sz., *Eurallumina kontra Bizottság* ügyben 2011. június 10-én hozott végzés (az EBHT-ban nem tették közzé) 32–59. pontjában a Törvényszék elnöke, miután részletesen kifejtette a vállalatcsoportokra vonatkozó ítélezési gyakorlat különböző elemeit, megállapította, hogy ezen ítélezési gyakorlat összhangban áll az Európai Unió Alapjogi Chartájának²⁸ 47. cikkével, az 1950. november 4-én, Rómában aláírt, az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló európai egyezmény 6. cikkével és az Emberi Jogok Európai Bíróságának ítélezési gyakorlatával, rámutatva, hogy a csoport fogalma nem támaszt teljesíthetetlen feltételt, mivel nem akadályoz meg valamely csoporthoz tartozó egyetlen vállalkozást sem abban, hogy bizonyítsa többek között azt, hogy objektív érdekei nem esnek egybe a csoportja vagy az anyavállalata objektív érdekeivel, hogy az anyavállalat jogilag akadályozva volt abban, hogy pénzügyi támogatást nyújtson számára, vagy hogy az egész csoport képtelen volt arra, hogy pénzügyileg a segítségére siessen.

²⁸ HL 2010. C 83., 392. o.